

ФІНАНСОВА ТА СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
студентів і аспірантів

м. Миколаїв, 22 жовтня 2016 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ФІНАНСОВА ТА СОЦІАЛЬНА
ІНФРАСТРУКТУРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ**

Матеріали
III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
студентів і аспірантів

м. Миколаїв, 22 жовтня 2016 р.

УДК 364.48.338.49(477):001.895
ББК 65.207.2-551(4Укр)
Ф 59

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення № 692 від 16.12.2015 р.).
Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 2 від 24.10.2016 р.).

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Редакційна колегія

О. Є. Новіков – д-р екон. наук, доцент;
О. М. Вишневська – д-р екон. наук, професор;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, доцент;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент;
Т. І. Лункіна – канд. екон. наук, доцент;
І. В. Баришевська – канд. екон. наук, доцент;
Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент;
А. С. Полторак – канд. екон. наук;
О. І. Мельник – канд. екон. наук;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук.

Фінансова та соціальна інфраструктура в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів і аспірантів, м. Миколаїв; 22 жовтня 2016 р. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 129 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей здобувачів вищої освіти та аспірантів на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів і аспірантів, на якій обговорювались питання фінансової та соціальної інфраструктури в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України, а саме: новітні тенденції та перспективи розвитку фінансової та соціальної інфраструктури в Україні; облік фінансово-кредитних операцій на інноваційних підприємствах України; фінансова політика забезпечення інноваційного розвитку України; роль наукової та науково-дослідної діяльності в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України; закордонна практика фінансової та соціальної інфраструктури в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України; застосування інформаційних систем і технологій у забезпеченні інноваційного розвитку економіки України.

Відповідальність за достовірність наведених у статтях даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 364.48.338.49(477):001.895
ББК 65.207.2-551(4Укр)
© Миколаївський національний
аграрний університет, 2016

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ»

Каратай Т. М. Проблеми утилізації твердих побутових відходів в Україні	7
Ковальчук І. С. Нові вектори розвитку автотранспортного страхування в Україні	9
Готко Н. М. Еволюція банківського регулювання та нагляду в Україні	11
Прокопчук Г. Ю., Слободянюк Н. О. Проведення індексації пенсії як причина появи проблеми соціальної нерівності	13
Осадчук І., Нонь-Красовська К. Перспективи розвитку соціальної інфраструктури в Україні	15
Казакова Т., Даниленко М. Професійна кар'єра як фактор самореалізації працівників у виробничому середовищі	17
Яценко Л. Альтернативи оптимізації податкового навантаження на суб'єкти господарювання в контексті податкової реформи	19
Басова Ю. Проблеми розвитку фондового ринку України та основні шляхи їх подолання	21
Сергієнко В. О. Теоретичні аспекти функціонування фінансово-кредитної системи України	23
Власюк І. Органічне виробництво в аграрному секторі: сутність та перспективи розвитку	25
Белоусова Т. П. Основні аспекти фінансування соціального розвитку сільськогосподарських підприємств	27
Дрокіна Я. В. Сучасні аспекти побудови фінансового механізму	29
Дорогокуп О. Вдосконалення ефективного споживчого кредитування комерційного банку	31
Казакова Т., Даниленко М. Професійна кар'єра як фактор самореалізації працівників у виробничому середовищі	33
Уварова Н. Роль сировинної бази в системі управління стратегічним потенціалом підприємств харчової промисловості	35
Неізнєстна О. Рання діагностика в системі нагляду за проблемними банками	37
Рябоконт Н. Поняття та принципи соціального обліку	39
Крижановська Н. Актуальні тенденції та шляхи удосконалення обліку єдиного податку четвертої групи в Україні	41

СЕКЦІЯ «ОБЛІК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ»

Погуляй Н. П. Впровадження управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах	43
Сердечна Ю. С. Теоретичні засади організації системи фінансового контролінгу на підприємстві	47
Шиманчук М. С. Оцінка ролі методів аналізу фінансового стану підприємства	49
Добрянська Н. А., Грабовецька О. Г. Удосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками	52

Семенівська О. М. Банківські операції та банківські послуги як складові банківського маркетингу	54
Павлова К. В. Облік витрат на виробництво у підприємствах малого бізнесу	56
Ткачук Т. Проблеми обліку інноваційної діяльності підприємств	58
Обозна А. О., Виглядал М. С. Підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств	60

СЕКЦІЯ «ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

Сацура О. Ф. Сутність, значення та перспективи розвитку єдиного казначейського рахунку	62
Готко Н. М. Фінансова безпека інноваційних підприємств України	64
Захиров М. П., Полторак А. С. Комплексний підхід до кількісної оцінки індикаторів стану фінансової безпеки України	66
Шишпанова Н. О., Іванов А. О. Методичні основи управління ризиками в страхових компаніях	68
Мікуляк К. А. Моральні ризики у процесі кредитування та підходи до їх визначення	70
Болгар А. І. Особливості формування статутного капіталу комерційних банків України	72
Якимченко В. Г., Хомич А. О. Актуальні проблеми розвитку інновацій в Україні	74
Карпенко Г. Актуальні питання реструктуризації банківської системи України	76
Бутівчак К. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку економіки України	78
Щербина Ю. О., Васильєва О. О. Інноваційний розвиток економіки України та його фінансування	80
Щербина Ю. О., Чернепко Ю. В. Теоретичні аспекти венчурного фінансування інноваційної діяльності в Україні	82
Деденко К. С. Роль інновацій в соціально-економічному розвитку України	84
Кононюк В. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні	86
Куницька А. А., Виглядал М. С. Аналіз прибутку та рентабельності сільськогосподарських підприємств	88
Щербина Ю. О., Іваськевич М. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств	90
Юрченко А. О. Фінансова стратегія розвитку сільськогосподарських підприємств	92
Шутова А. Р. Сучасні механізми організації оплати праці на сільськогосподарських підприємствах	95

СЕКЦІЯ «РОЛЬ НАУКОВОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Бібікова А. В. Концепція формування інтелектуального потенціалу для активізації інноваційного розвитку діяльності підприємств	98
Федорова Т., Боліла С. Забезпечення інноваційного розвитку підприємств на науково-дослідних засадах	100
Пишна О. В. Проблеми інвестиційної привабливості України	102

Щербина Ю. О., Волошиновська А. В. Роль інновацій у ринковій економіці	104
Щербина Ю. О., Чабаненко О. О. Теоретичні підходи до визначення сутності інновацій	106
Смутило Д., Боднар О. А. Державна підтримка інноваційного розвитку України	108
Шульга М. О., Ліпко Т. В. Теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в умовах зростаючої конкуренції	110

СЕКЦІЯ «ЗАКОРДОННА ПРАКТИКА ФІНАНСОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Нижник А., Криленко В. І. Переваги та недоліки інтеграції іноземного банківського капіталу для України	112
Тодоров О. Г. Світовий ринок страхових послуг	114

СЕКЦІЯ «ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»

Каур А. Інновації в туристичному бізнесі як основа успішного розвитку країни	116
Солодка Д. Ю., Сисоєнко І. А. Застосування кореляційно-регресійних методів при прогнозуванні податкових надходжень бюджету	118
Радченко І., Карлюка Д. О. Прогностичне моделювання (Predictive Modeling) як складова управління асортиментом підприємства роздрібної торгівлі	120
Романчик М. В. Інформаційно-технологічне забезпечення фінансової підсистеми менеджменту інноваційних підприємств України	122
Бурковська А. Використання технологічних інновацій в процесі підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств ..	124
Спіцина В. В. Ефективність використання інноваційних технологій сільськогосподарськими підприємствами та витрати на їх впровадження	126

Каратай Т. М.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування **Лункіна Т. І.**

Миколаївський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ УТИЛІЗАЦІЇ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

Проблема накопичення відходів та нераціональний їх розподіл швидкими темпами поглинає всі сфери економіки. Заходи, які вживаються для запобігання їх утворення не діють, що несе загрозу у нарощенні наслідків від екологічної кризи та загострення соціально-економічної ситуації в країні.

Проблемами дослідження теоретичних та практичних аспектів щодо забезпечення утилізації твердих побутових відходів займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені й фахівці як: І. Л. Абалкіна, А. С. Гринін, В. Б. Жуковицький [2], В. Я. Меллер, В. М. Новіков, К. де Сільгі, А. Н. Тугов та інші.

Поводження з твердими побутовими відходами (надалі - ТПВ) має розглядатися, як один з визначальних факторів екологічної безпеки, а в плані вибору пріоритетів виходити з оцінки, як ресурсного джерела, екологічно небезпечного чинника та економічного піднесення.

У розвинених країнах переробляється більше половини відходів, то в Україні лише 2-3%, що вимагає негайних активних дій щодо розв'язку цієї проблеми та розробку спеціальних заходів впливу [1].

Звернення уваги суспільства та уряду країни на цей аспект зумовлено екологічною небезпекою від зростання та накопичення об'ємів відходів, складністю виділення, облаштування нових місць для їх складування, зростання витрат на транспортування та захоронення ТПВ. Поряд з цим ТПВ – багате джерело вторинних ресурсів, у тому числі чорних, кольорових, рідкісних металів, а також сировина для паливної енергетики.

За даними, оприлюдненими на сайті Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства станом на 20.11.2014 року, лише у 503 населених пунктах України впроваджено роздільне збирання побутових відходів тобто в 1,7 % від загальної кількості населених пунктів у державі. На полігонах працюють 21 сміттесортувальна лінії, у Києві – сміттєспалювальний завод, 3 сміттєспалювальних установи в Харківській області [5].

В Україні щороку утворюється близько 59 млн м куб побутових відходів або близько 13 млн т, які захоронюються на 6,7 тис. сміттєзвалищ і полігонів, з яких 2624 сміттєзвалищ не паспортизовані (39 % від загальної кількості). Більше 90% твердих побутових відходів (ТПВ) в Україні вивозиться на звалища і полігони [3].

Тверді побутові відходи (ТВП) на 41 % складаються з паперу та картону; 17,9 % – сміття; 8,1% – шкіра та деревина; 7,5 % – харчові відходи; 8,7 % – метали; 8,2 % – скло; 8,6 % – інше.

Повторній переробці, хоча і в різних пропорціях, можуть піддаватися картон, папір, шкіра, гума, деревина, метали та скло, а харчові відходи можуть утилізуватися.

Ми живемо в еру новітніх технологій, тому існує така можливість як складування чи захоронення відходів так, щоб вони не впливали на навколишнє середовище, або в гіршому випадку, щоб цей негативний вплив був мінімальним; знищити ТПВ спаливши їх; очистити ТПВ від шкідливих домішок та утилізувати отримавши при цьому певні ресурси. Але потрібно пам'ятати, що спалення, складування та захоронення ТПВ найбільш небезпечні та не найдосконаліші способи позбавлення від них.

Не всі відходи в сфері заготівлі та обробки деревини спалюються або утилізуються. Низький відсоток утилізації відходів зафіксований в 2014 році – тільки 4,5%. У 2015 році цей показник дорівнював 5% [4]. Це зумовлено тим, що з настанням економічної кризи у суб'єктів господарювання погіршилася ситуація з обіговими коштами для ведення основної діяльності. В результаті знизилися або взагалі зупинилися темпи робіт з утилізації та спалювання деревних відходів.

Проблема нерівномірності, що є між обсягами накопичення відходів та заходами, спрямованими на запобігання їх утворення, розширення утилізації, знешкодження та видалення, поглиблює екологічну кризу, надає їй прогресуючого характеру і стає гальмівним чинником для національної економіки країни. Такий стан проблеми зумовлює необхідність створення й забезпечення належного функціонування загальнодержавної системи поводження з відходами. На нашу думку, це потрібно, в першу чергу, закріпити на національному рівні, уряд, повинен забезпечити належне функціонування навіть в умовах відносної обмеженості економічних можливостей як держави, так і основних утворювачів відходів.

Список використаних джерел:

1. Борисенко К. Україна сміттєспалювального періоду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tema.in.ua/article/6590.html>.
2. Жуховицкий В. Б. Утилизация твердых бытовых отходов / В. Б. Жуховицкий, В. Я. Меллер, А. Н. Тугов. – Днепропетровск: «Свидлер А. Л.», 2011. – 546 с.
3. Концепція загальнодержавної програми поводження з відходами на 2013-2020 роки : концепція від 03.01.2013 р. № 22-р // Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/cjDT38>
4. Міністерство екології та природних ресурсів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
5. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/>

Ковальчук І. С.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Шишпанова Н. О.**

Миколаївський національний аграрний університет

НОВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах зростання автопарків зумовлює збільшення дорожньо-транспортних пригод, та пов'язаними з ними збитків. Щорічно на автомобільних дорогах всіх країн світу в результаті ДТП гине понад 300 тис. чоловік і біля 2 млн. чоловік одержують травми. Швидкими темпами розвиваються вантажні автотранспортні перевезення, збільшуються міжміські автобусні перевезення, екскурсійні і туристичні автобусні рейси, росте міжнародний автотуризм. Все це сприяє зростанню числа ДТП, втрат при перевезенні вантажу, нещасних випадків з пасажирями і пішоходами на автомобільних дорогах і відповідно матеріальних і соціальних втрат суспільства, населення [1]. Підвищена криміногенна ситуація, яка призводить до збільшення угонів, викрадення автотранспорту, а недосконалість законодавчої бази в області страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів позбавляє громадян впевненості у своїй безпеці та збереженні майна. Саме тому, автострахування є актуальним та найперспективнішим у світі. В умовах розвитку страхового ринку в Україні, автострахування набуває все більшої необхідності, особливо враховуючи його соціальне значення в контексті обов'язкового страхування.

За формою проведення автотранспортного страхування виділяють два його види: добровільне та обов'язкове [2]. Відповідно до законодавства України основні засади добровільного страхування (КАСКО, добровільне страхування цивільно-правової відповідальності власника наземних транспортних засобів) розробляються кожним страховиком самостійно та зазначаються у правилах страхування, що підлягають реєстрації в Уповноваженому органі. Таким чином, особливості здійснення добровільного страхування у різних компаніях суттєво відрізняються. До видів автотранспортного страхування, що здійснюються в обов'язковій формі належить: обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (внутрішні договори) (ОСЦПВВНТЗ) і «Зелена картка» (зовнішні договори). Основні характеристики обов'язкового страхування запроваджені на законодавчому рівні.

Найбільш популярним серед видів автострахування є страхування відповідальності, яке набуває обов'язкової форми у більшості країн світу. Зокрема, на європейському страховому ринку його частка становить майже 30 % від загального обсягу ризикових премій [3].

Страхування в цілому і автострахування як його складова частина є інфраструктурою, що сприяє підвищенню ефективності всіх сфер підприємницької

діяльності. Проте на сьогодні ринок страхування в Україні має досить складне становище [4]. На це вплинуло багато факторів, зокрема, фінансова криза, що понесла за собою тяжкі наслідки, нестабільне політичне становище країни. Також немало проблем породжуються низькою фінансовою освіченістю та страховою культурою клієнтів. Більшість страхувальників не звертають увагу на важливі пункти угоди, мало хто з власників авто має уявлення про таке поняття, як франшиза, яка зараз присутня у всіх договорах ризикового страхування.

Для підняття рівня розвитку автострахування в Україні необхідні дієві інноваційні інструменти. Такими заходами, по-перше може бути розвиток нових каналів реалізації страхових послуг, особливо удосконалення розвитку Інтернет-страхування. Створення та впровадження інформаційної системи «Електронний поліс», що дозволить забезпечити оперативне внесення повної достовірної інформації про укладені договори страхування, здійснювати контроль за наявністю чинного полісу для будь-якого транспортного засобу, зареєстрованого в Україні, унеможливити виготовлення та використання фальшивих полісів та протидіяти страховому шахрайству [5].

Для забезпечення ефективного функціонування вітчизняного страхового ринку має бути більш якісний та доступний сервіс, скорочення терміну розгляду справ, можливість компромісних виплат, підтримка транспортних засобів в дорозі (евакуатор, готель, квитки). Досить важливим на сьогодні є підняття рівня обізнаності споживачів та довіри до страхових компаній.

Отже, впровадження нових векторів розвитку сприятиме покращенню якості роботи страхових компаній у сфері автотранспортного страхування та підвищенню довіри споживачів страхових послуг до них, і, як наслідок, розвитку вітчизняного ринку автострахування.

Список використаних джерел:

1. Статистика страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat>

1. Лесик Л. М. Тенденції та проблеми розвитку ринку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів в умовах економічної кризи / Л. М. Лесик // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2 (104). – С. 214–219.

2. European Insurance in Figures [Електронний ресурс] // Insurance Europe: [сайт]. – Електрон. дані // Insurance Europe Statistics. – № 46. – January 2013. – Режим доступу: www.insuranceeurope.eu.

3. Мухіна О. В. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку / О. В. Мухіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 3. – С. 50–52.

4. Приказюк Н. В. Роль Інтернету в реалізації страхових послуг / Н. В. Приказюк, Т. П. Моташко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – № 156. – С. 45–52.

Готко Н. М.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування **Полторак А. С.**

Миколаївський національний аграрний університет

ЕВОЛЮЦІЯ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Започаткування банківського регулювання та нагляду в Україні відбулося зі становленням незалежності України.

I етап припадає на 1991–1994 рр. Головною подією даного періоду було заснування Національного банку України, в якому з 1992 р. запроваджено функцію банківського нагляду. Протягом даного періоду, з урахуванням спрощених процедур ліцензування, було створено багато банківських установ (в т.ч. з незначними сумами капіталу), які займалися кредитуванням певних підприємств, або окремих сегментів ринку. Вже це, на нашу думку, свідчило, що вони будуть неспроможні у повному обсязі забезпечити свою ліквідність, і в подальшому це могло призвести до банківської кризи.

Однак, не тільки даний факт вплинув на подальші зміни в банківській системі. Протягом першого етапу становлення системи банківського регулювання та нагляду були впроваджені документи, які свідчили про усвідомлення ролі та значення необхідності банківського регулювання та нагляду в Україні, були направлені на захист інтересів вкладників, кредиторів, та на подальше забезпечення їх довіри до банківської системи в цілому.

II етап – 1995–1998 рр. На початок періоду в банківській системі України спостерігалися стабілізуючі процеси, які були зумовлені переходом від гіперінфляції та стабілізації курсу валюти (впровадження в обіг гривні в 1996 р.). Протягом цього періоду розроблені нормативні документи, які були направлені на подальше регулювання системи банківського нагляду. Найбільшої уваги заслуговує трансформація інструкцій з питань регулювання та аналізу банківської діяльності.

Також в цей період постановою Правління НБУ від 30.12.96 р. № 344 були затверджені Методичні вказівки з інспектування комерційних банків та банківських установ в Україні, Положення «Про порядок створення і реєстрацію комерційних банків» та «Про порядок ліцензування банків в Україні» (затверджені Постановою Правління НБУ від 27.03.96 р. № 77). Ці документи були впроваджені у практику з врахуванням міжнародних стандартів, що були орієнтовані на оцінку ризиків, притаманних банківській діяльності

III етап, який тривав з 1999 по 2007 р., ознаменувався створенням засад для удосконалення системи вітчизняного банківського регулювання та нагляду. В цей період також відбулися перевірки оцінки виконання Україною Основних принципів ефективного банківського нагляду: у 1999 р. МВФ та Світовим

банком (відповідно до якої визначено, що банківський нагляд в нашій державі повністю відповідає Базельським принципам: щодо засад реєстрації та ліцензування банків та щодо оцінки кредитної діяльності банків); в 2003 р. було встановлено, що з 30 принципів (перший принцип поділяється на шість складових) в Україні виконуються 22 принципи, решта 8 визнано такими, що не відповідають вимогам.

IV етап – 2008 р. – до теперішнього часу. На початку 2008 р. було удосконалено структуру дирекції банківського нагляду та регулювання НБУ. Цей період також характеризувався економічною кризою. На відміну від 2004 р., криза, яка розпочалася в 2008 р., була спричинена економічними наслідками світової фінансової кризи. З метою нейтралізації впливу зовнішньої фінансової кризи та забезпечення стабільності банківської системи, захисту інтересів вкладників та кредиторів банків, НБУ видав Постанову «Про додаткові заходи щодо діяльності банків» від 11.10.2008 р. № 319.

Таким чином, з початку становлення вітчизняної системи регулювання та нагляду з боку НБУ була видана значна кількість документів, направлених на підтримку стабільності банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Біленчук П. Д. Банківське право : українське та європейське / П. Д. Біленчук, О. Г. Диннік, І. О. Лютий, О. В. Скроход. – К. : Атіка, 2009. – 320 с.
2. Грушко В. І. Банківський нагляд : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. І. Грушко, С. М. Лаптев, О. С. Любунь, К. Є. Раєвський. – К. : ЦУЛ, 2014. – 264 с.
3. Гудзь Т. П. Банківський нагляд : навч. посіб. / Т. П. Гудзь. – К. : Ліра-К, 2013. – 379 с.

Прокопчук Г. Ю.
здобувач вищої освіти
Слободянюк Н. О.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та банківської справи
*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

ПРОВЕДЕННЯ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЇ ЯК ПРИЧИНА ПОЯВИ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ

За останні роки соціально-економічна ситуація в Україні значно загострилась. Рівень інфляційних процесів стрімко зростає. Наслідком чого є збільшення кількості паперових грошей з наступним їх швидким знеціненням. Проявляється зростанням загального рівня цін та зниженням купівельної спроможності грошей. З метою зменшення впливу інфляції та компенсації втрат, внаслідок знецінення національної валюти, використовують метод індексації грошових доходів населення. Величина суми індексації пенсій прямо пов'язана з рівнем інфляції. Саме тому на сучасному етапі розвитку економіки в Україні надзвичайно актуальним є питання щодо проведення індексації пенсій.

Дослідження проблеми індексації пенсій в Україні відображено в роботах таких науковців, як: І. Дігіч, Д. Іщук, О. Клименко, П. Круш та інші. Проте масштаби особливостей проведення індексації пенсій потребує досконалого дослідження через актуальність проблематики.

Метою дослідження є аналіз особливостей проведення індексації пенсій.

На думку Д. Іщука «індексація пенсій» - це механізм збільшення грошових доходів населення, який дає можливість частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг [1].

Простими словами індексація – це підвищення пенсії відповідно до законодавства України.

Механізм проведення індексації визначений Законом України «Про індексацію грошових доходів населення» та Порядком проведення індексації грошових доходів населення.

Востаннє підвищення пенсій в Україні відбулось у вересні 2015 року, мінімальна пенсія зросла від 949 грн до 1 074 грн. Урядом України заплановано провести індексацію пенсій у 2016 році у два етапи: у травні та відповідно в грудні 2016 року. У травні мінімальний розмір пенсії підвищився до 1130 грн, а в грудні 2016 року планується підвищити його до рівня 1208 грн.

Індексація грошових доходів населення проводиться у разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який встановлюється в розмірі 101 відсотка [2].

Індексація доходів населення враховує доходи громадян, отримані в гривнях на території України, які не мають разовий характер. Слід зазначити, що пенсії (з урахуванням надбавок, доплат, підвищень до пенсій, додаткові пенсії та

ін.), які визначаються виходячи із прожиткового мінімуму, не підлягають індексації. Бюджет 2016 року не передбачає індексацію пенсій працюючим пенсіонерам, так як збільшено розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили дієздатність, – про це говорить стаття 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [3].

Крім того, існує безліч факторів, які впливають на порядок індексації пенсій. Наприклад, розмір попереднього збільшення пенсійних виплат, дата збільшення пенсійних виплат, статус осіб, які отримують пенсійні виплати (держслужбовець, військовослужбовець, інвалід, трудящий або непрацюючий пенсіонер) та ін.

Для того, щоб визначити, чи підлягає ваша пенсія індексації, необхідно отримати в управлінні Пенсійного фонду за місцем реєстрації довідку про розмір пенсії, де буде вказано розмір основної пенсії та розмір відповідних доплат, надбавок, підвищень і т. п.

Індексація нараховується всім на величину прожиткового мінімуму – 949 гривень. Але у кожної людини індивідуальний коефіцієнт індексації. Він залежить від базового місяця. Базовий місяць – це місяць, в якому пенсіонеру призначена пенсія, або місяць, в якому вона підлягала перерахуванню, наприклад: пенсія за віком призначалась пенсіонеру 12 жовтня 2014 року, базовим місяцем є вересень 2014 року, розмір пенсії складає 1396,87 грн, коефіцієнт індексації за січень 2015 року 0,024, сума індексації за січень $0,024 \times 949 \text{ грн} = 22,78 \text{ грн}$ отже сума пенсії з урахуванням проведеної індексації складатиме 1419,65 грн. Ще один випадок, пенсіонеру призначена пенсія з 6 червня 2006 р, базовий місяць – травень 2006 р, розмір пенсії – 1091,45; коефіцієнт індексації за січень 2015 у нього 0,189, сума індексації за січень $0,189 \times 949 = 179,36 \text{ грн}$.

Отже можна зробити висновок, що на сьогоднішній день коефіцієнт інфляції в Україні зазнає рекордних показників, а в зв'язку з чим проводиться індексація грошових доходів населення з метою компенсувати подорожчання споживчого кошика і виражається у підвищенні доходів населення. Але на жаль той рівень інфляції, який на сьогодні є в Україні та коефіцієнт індексації пенсій не завжди покриває знецінення грошових доходів населення.

Список використаних джерел:

1. Ищук Д. И. Что такое индексация пенсий, и каким образом ее должны проводить? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/DjuN20>
2. Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення : постанова від 17.07.2003 р. №1078 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/5a3Pj1>
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : закон України від 09.07.2003 р. №1058-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

Осадчук Ірина

к.с.-г.н., доцент кафедри менеджменту організацій

Нонь-Красовська Катерина

здобувач вищої освіти

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ

Стан соціальної інфраструктури в Україні, особливо в сільській місцевості, є надзвичайно складним. Наразі набирає обертів процес реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що зумовив появу нової проблеми соціальної сфери: розбудови і розвитку високорозвиненої соціальної інфраструктури новоутворених об'єднаних територіальних громад на базі інфраструктур декількох населених пунктів. Вирішення цієї проблеми є надзвичайно важливим, оскільки саме така інфраструктура є необхідною передумовою, рушійним фактором покращення рівня життя сільського населення, піднесення соціально-економічного розвитку та створення соціально спрямованої економіки. Які зміни чекають на соціальну інфраструктуру в Україні в умовах перетворень, якими є перспективи її розвитку – це і є ті основні завдання, які наразі постали перед наукою.

Ми не могли залишитися осторонь даних проблем і тому метою свого дослідження обрали визначення перспектив розвитку соціальної інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

У ході теоретичного дослідження було встановлено, що соціальна інфраструктура – це комплекс галузей, які безпосередньо пов'язані зі створенням загальних умов для відтворення робочої сили і забезпечення нормальної життєдіяльності людей [1], а головною метою реформування соціальної інфраструктури на місцевому рівні вважається збереження й забезпечення ефективного функціонування і подальшого розвитку сфери послуг для задоволення соціально-культурних, житлово-комунальних та побутових потреб населення [2].

Аналіз даних, отриманих у ході емпіричного дослідження, дозволяє виділити найбільш гострі проблеми розвитку соціальної інфраструктури, які постають перед новоствореними об'єднаними територіальними громадами сільської місцевості: відсутність на території об'єднаної громади певних об'єктів інфраструктури (таке може статися і через те, що об'єднання громад може відбуватися не лише згідно Перспективного плану, а й у добровільному порядку); недосконала система територіального розміщення існуючих об'єктів соціальної інфраструктури; незадовільний стан більшості об'єктів соціальної інфраструктури (наприклад, у школі, що розташована у с. Східне Білозерського району Херсонської області, спортивна зала вже декілька років не використовується, оскільки знаходиться в аварійному стані. Місцева влада

постійно зверталася з проханням про допомогу, адже на проектувальні роботи і роботи з реконструкції споруди потрібні сотні тисяч гривень. Однак держава робила вигляд, що нічого страшного не відбувається. Наразі ця проблема стає проблемою об'єднаної громади); неупорядкованість відносин власності на частину об'єктів соціальної інфраструктури; нестача коштів для розвитку соціальної інфраструктури та забезпечення ефективного функціонування її об'єктів; низький рівень соціальної відповідальності бізнесу; необхідність розробки системи дієвих стимулів для майбутніх інвесторів, здатних вкладати кошти в розвиток інфраструктури громади; недостатній рівень кадрового забезпечення соціальної сфери; невеликий асортимент пропонованих соціальних послуг; низька кваліфікація працівників окремих галузей соціальної інфраструктури (торгівля, житлове і комунальне господарство); незадовільні умови праці працівників соціальної галузі (неопалювані приміщення клубів та бібліотек); нестача у керівництва громади управлінських знань та вмінь щодо пошуку і залучення з різних джерел (як місцевих, так і міжнародних) ресурсів для реформування й розвитку соціальної сфери та щодо вирішення інших проблем управління розвитком соціальної інфраструктури тощо.

З метою вирішення вказаних проблем керівництву новостворених об'єднаних територіальних громад слід, насамперед, розробити принципи управління їх соціальною інфраструктурою, виробити відповідний стиль керівництва, обрати / розробити методику виявлення й оцінки пріоритетності соціальних проблем (особливо важливо, щоб ця методика включала використання постійно діючих механізмів залучення громадян до цього процесу), а потім розробити (разом з науковцями) принципово нові, більш ефективні методи розв'язання цих соціальних проблем.

Отже, внаслідок певних прорахунків в управлінні, недооцінки ролі соціальної інфраструктури в економічному житті суспільства, Україна має значні проблеми її розвитку. Рівень розвитку соціальної інфраструктури наразі не відповідає реальним потребам народу. Однак, процес реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, який наразі набуває обертів, дає надію на поступове вирішення соціальних проблем сільського населення. Та для того, щоб прискорити розвиток соціальної інфраструктури об'єднаних територіальних громад, це завдання має стати дійсно стратегічним завданням нашої держави. Влада, бізнес, науковці, освітяни, самі громади – всі мають об'єднати зусилля для вирішення цієї проблеми, адже високий рівень розвитку соціальної сфери є запорукою значних економічних досягнень.

Список використаних джерел:

1. Сакса І. В. Соціальна інфраструктура України: реалії та перспективи розвитку / І. В. Сакса, А. О. Пранципал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.

2. Проблеми та перспективи управління розвитком соціальної інфраструктури на місцевому рівні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/April/7.htm>

Казакова Тетяна
аспірантка кафедри економічної теорії
Даниленко Марія
здобувач вищої освіти
Херсонський державний університет

ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА ЯК ФАКТОР САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ У ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Формування конкурентного середовища в умовах ринкової економіки України зумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності використання всіх економічних ресурсів. Особливе значення серед них відіграє людина з її здатністю до професійної діяльності в реальному секторі економіки.

Нестабільність соціально-економічного розвитку України, мінливі умови життя людей, нові вимоги ринку праці, різноманіття ідеологічних і соціальних установок у сучасному суспільстві вимагає від людини постійного самовизначення. З огляду на це, особливо актуальною на сьогоднішній день визнана проблема професійного самовизначення, яка є однією з найважливіших сторін благополуччя людини в конкретному суспільстві. Проблема професійного самовизначення має фундаментальний характер у зв'язку з тим, що вмотивований та адекватний вибір професії забезпечує взаємозв'язок професійної та особистісної реалізації, узгодження життєвих планів та намірів із загальнодержавними економічними потребами в кадровому забезпеченні розвитку певних галузей. Раціональне професійне самовизначення особистості дає можливість узгодити потреби ринку праці, виробничого середовища, особистісні переваги працівників. Професійну придатність слід розглядати як базову характеристику процесу професійного самовизначення особистості, який триває протягом усього життя людини і обумовлює її професійну кар'єру.

Важливе методологічне значення для з'ясування змісту професійної кар'єри має економічна категорія «професія». Соціальна потреба у виборі людиною професії у відповідності з особливостями організму та особистості проявилась у процесі розподілу праці, який обумовлює співіснування різних видів людської діяльності у певних пропорціях між різними галузями матеріального і духовного виробництва.

Аналізуючи різні точки зору на визначення професії [3, 4] пропонуємо розглядати її як певний вид трудової діяльності, зумовлений суспільним розподілом праці і вимагає для її виконання здібностей, теоретичних знань і практичних навичок, виробничого досвіду. Вона визначається характером створюваного продукту, знаряддям праці, що використовуються, й специфічними умовами виробництва.

В свою чергу «вибір професії, – вважають П.Самюелсон та В.Нордгауз, - найважливіше рішення, яке ви робите», бо «ваше майбутнє залежить не тільки

від ваших власних здібностей, а й від того, як економічні сили, що перебувають поза вашим контролем, впливають на вашу платню» [5, с. 324].

Особливе місце в системі професійного самовизначення (виборі професії) людини має професійна кар'єра. В літературних джерелах немає чіткого визначення професійної кар'єри. Є безліч термінів («кар'єра», «трудова кар'єра», «ділова кар'єра», «професійно-кваліфікаційне просування», «внутрішньо-організаційна кар'єра», тощо), автори яких намагаються показати своє бачення означеної категорії. Ми вважаємо, що саме термін «професійна кар'єра» найбільш повно відображає сутність явища, яке пов'язане з самовизначенням, та є об'єктивно необхідним для підвищення ефективності сучасного виробництва й потребує відповідного управління на підприємстві.

Цікавою є думка Лозовецької В.Т., яка зазначає, що «професійна кар'єра – це рух на шляху оволодіння певними цінностями, благами, визнання в суспільстві чи організації. Такими є: посадові щаблі, рівні ієрархії; щаблі кваліфікованих сходів та пов'язані з нею розряди, диференціюючи навички і знання людей за рівнем майстерності; ранги, які відображають рівень вкладу працівника в розвиток організації (вслуга років, унікальні раціональні пропозиції, вирішальні для організації пропозиції), його положення в колективі; щаблі як ступеня впливу в організації (участь у прийнятті важливих рішень, близькість до керівництва); рівні матеріальної винагороди, доходу» [2, с. 24].

Аналізуючи підходи Сотникової С.І., Савченко В.А., Гаєвського О.І. та ін. [1, 4, 6] визначимо, що професійна кар'єра – це самовизначення працівника, становлення його як професіонала, кваліфікованого фахівця в своїй справі, що відбувається протягом усього трудового життя працівника для його особистої і суспільної самореалізації. Зв'язок у системі «людина – виробництво» обґрунтовує те, що професійна кар'єра, з одного боку, є важливою особистісною характеристикою, а з іншого боку – фактором успішного кадрового менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Гаєвський О. І. Основи науки управління / О. І. Гаєвський – К. : МАУП, 1998. – 112 с.
2. Лозовецька В. Т. Професійне становлення особистості в сучасних умовах праці / В. Т. Лозовецька // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, 2013. – С. 20-25.
3. Овсяннікова В. В. Особливості професійної кар'єри особистості / В. В. Овсяннікова // Проблеми сучасної психології. – 2013. – № 1. – С. 91–104.
4. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу / В. А. Савченко. – К. : КНЕУ, 2002. – 351 с.
5. Самюелсон П. Макроекономіка / П. Самюелсон, В. Нордгауз; перекл. з англ. – К: Основи, 1995. – С. 322–328.
6. Сотникова С. І. Управління кар'єрою : навч. посіб. / С. І. Сотникова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 250 с.

Яценко Лілія

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **Соболева І. В.**

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

АЛЬТЕРНАТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ

На сьогоднішній день підприємства нашої держави вимушені функціонувати в складних умовах швидких змін та відсутності чітких орієнтирів розвитку. Одна з важливих ролей в стимулюванні економіки належить державному регулюванню, що може проявлятися через фіскальну систему. Реалізація податкового регулювання на мікрорівні проявляється за допомогою зміни податкового навантаження на конкретних платників, адже воно являється одним із найбільш вагомих чинників, що впливає на діяльність підприємств, а тому й потребує детального вивчення в умовах реформування податкової системи України.

Проблеми податкового навантаження та його впливу на економічний розвиток підприємства досліджуються в роботах ряду зарубіжних і вітчизняних учених, таких як Т.А. Бурова, Т. А. Васильєва, Д. Віддасін, О. М. Десятнюк, Ю. Б. Іванов, В. М. Кміть, А. І. Крисоватий, С. В. Леонов та ін. Незважаючи на те, що до проблеми впливу податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання існує підвищений науковий інтерес, все ж таки, в податковій системі відсутні комплексні підходи щодо зниження податкового навантаження на підприємців.

На початку жовтня 2016 року на черговому засіданні Кабінету міністрів України було схвалено проект змін до Податкового кодексу України в якому можна виділити декілька альтернативних варіантів оптимізації податкового навантаження на суб'єкти господарювання. Зокрема, для платників податку на прибуток планується запровадження так званих податкових «канікул». За ними передбачається (не за бажанням платника податку) на період до 31 грудня 2021 року застосування нульової ставки податку на прибуток, для підприємств у яких річний дохід не перевищує 3-х млн грн та розмір нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, за умови відповідності трьом критеріям:

- утворені в установленому законом порядку після 1 січня 2017 року;
- діючі, у яких протягом трьох послідовних попередніх років, щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує 3-х мільйонів гривень, та у яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб;
- були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку в період до 1 січня 2017 року та у яких за останній

календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів робіт, послуг) становив до 3-х мільйонів гривень та середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб [1].

На сьогодні гостро стоїть питання щодо необхідності стимулювання розвитку малого підприємництва, створення нових робочих місць та забезпечення самозайнятості населення. На нашу думку такі зміни призведуть до подальшого розвитку суб'єктів малого бізнесу, в тому числі через реінвестування коштів звільнених від оподаткування, надання можливості започаткування власного бізнесу. Дана система дозволить новоствореним підприємствам зробити вибір на якій системі краще працювати – на загальній в умовах канікул, чи на спрощеній зі сплатою єдиного податку [2].

Наступним альтернативним варіантом оптимізації податкового навантаження на суб'єктів господарювання являється пропозиція щодо запровадження нової системи оподаткування доходів від провадження індивідуальної діяльності. Учасниками такого податкового режиму можуть бути фізичні особи не зареєстровані як підприємці та без права найму інших осіб. До них не встановлюються вимоги щодо державної реєстрації підприємцем, тобто реєстрація відбувається за заявочним принципом. Слід зазначити, що для таких суб'єктів види діяльності обмежені. Щодо доходу, то він повинен становити до 250 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного року (в обрахуванні за рік). Індивідуальну діяльність планується оподатковувати ПДФО в розмірі 10% мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня податкового року (в розрахунку на місяць) і для них не встановлені вимоги щодо ведення обліку доходів і витрат.

Таким чином, зазначені вище зміни, як очікується, призведуть до усунення податкової дискримінації, яка існує на сьогодні по відношенню до фізичних осіб-підприємців. Спрощення умов для ведення індивідуальної діяльності сприяє економічному розвитку суб'єктів господарювання та держави загалом.

Надмірне податкове навантаження в Україні негативно впливає на економіку країни, спричиняючи значну її тінізацію [3]. Податковий тягар необхідно розподілити між платниками податків рівномірно, адже помилки в фіскальній системі ведуть до негативних наслідків щодо ділової активності підприємців. Оптимізація податкового навантаження є необхідною умовою виходу України з економічної кризи, що приведе до формування цілої низки позитивних зрушень в економічній і податковій сферах.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60443.

2. Червінська О. С. Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації / О. С. Червінська, О. В. Коваль // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – №25. – С. 307–313.

3. Лоханова Н. Податкове навантаження в Україні як чинник впливу на стан економічної стійкості підприємств / Наталія Лоханова // Економіст. – 2016. – №4. – С. 46–49.

Басова Юлія

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Колеватова А. В.**

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ОСНОВНІ ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

В умовах трансформаційної економіки цінні папери є найефективнішим інструментом залучення і перерозподілу вільних фінансових ресурсів. Враховуючи, що більшість вітчизняних підприємств має обмежені можливості самофінансування, недостатні зовнішні джерела інвестиційних ресурсів, розвиток фінансування економіки за рахунок широкого використання інструментів ринку цінних паперів набуває першочергового значення. Саме цим обумовлюється актуальність формування відповідного ринковим відносинам конкурентоспроможного фондового ринку.

Дослідженню проблем і перспектив розвитку вітчизняного фондового ринку присвячено багато наукових праць учених-економістів, зокрема З. Ватаманюка [1], В. Корнеєва, О. Мозгового, В. Оскольського, Г. Терещенко [4] та ін. Проте й досі вирішення проблем на шляху формування ефективно діючого фондового ринку є актуальним.

Однією з головних проблем розвитку фондового ринку є недосконалість законодавства у сфері регулювання діяльності на ринку цінних паперів, через що спостерігаються численні порушення прав інвесторів. Зокрема, законодавча неврегульованість зумовлює низький рівень корпоративного управління в акціонерних товариствах та порушення у сфері реєстрації прав власності.

Серед проблем розвитку фондового ринку доцільно зазначити відсутність належної державної підтримки, оскільки роль держави полягає переважно у створенні зайвої регуляторної структури замість необхідного сприяння розвитку інвестиційної складової ринку цінних паперів [1]. Слід зазначити, що відсутність розвиненої мережі інституційних інвесторів також негативно позначається на розвитку фондового ринку. Недержавні пенсійні фонди, інвестиційні фонди, страхові компанії традиційно є найактивнішими учасниками фондових ринків розвинутих країн.

Окрему увагу при дослідженні проблем розвитку фондового ринку України необхідно приділити причинам низького рівня участі населення в діяльності фондового ринку. Серед них: недовіра населення до ринку цінних паперів, що обумовлюється негативним досвідом у минулому, нестабільністю політичної ситуації, недовірою до держави; низька інформованість населення про можливості ринку цінних паперів; брак коштів для вкладання внаслідок низького рівня доходів населення; низький рівень прибутковості вкладень у цінні папери із точки зору населення; низька інформованість населення про ризики і заходи їх уникнення тощо [2]. Таким чином, розглядаючи причини

низького рівня участі населення в діяльності фондового ринку, необхідно зазначити, що низька активність населення взаємозв'язана з вищезгаданими проблемами розвитку фондового ринку. Отже, вирішувати ці питання необхідно комплексно.

Отже, зважаючи на викладені вище проблеми та наведений досвід країн із розвинутими ринками цінних паперів, доцільно виділити такі основні заходи, що сприятимуть формуванню високоліквідного стійкого ефективного ринку цінних паперів в Україні [4]:

1. Стабілізація законодавчої бази, створення належної системи захисту прав інвесторів, власників цінних паперів.

2. Прийняття єдиного закону, який регулював би випуск та обіг усіх видів цінних паперів і питання професійної діяльності на ринку фінансових інструментів, депозитарного обслуговування, регулювання ринку фінансових інструментів.

3. Упровадження дієвої системи фінансової відповідальності щодо порушників, професійних учасників ринку цінних паперів.

4. Забезпечення розвитку ліквідності організованого ринку насамперед за рахунок консолідації та зростання частки організованого ринку.

5. Цілеспрямоване формування мережі інституційних інвесторів.

6. Активізація дій щодо впровадження пенсійної реформи – як необхідна складова розвитку інституційних інвесторів.

7. Уніфікація обліку цінних паперів, централізація депозитарної системи та її інтеграція у міжнародний ринок цінних паперів.

8. Поліпшення якості професійної діяльності та підвищення рівня компетентності фахівців на ринку цінних паперів, ознайомлення їх зі світовим досвідом організації фондового ринку шляхом міжнародного обміну та стажування.

Упровадження вищезазначених заходів дозволить розширити інфраструктуру фондового ринку та створити сприятливі умови для розміщення фінансових ресурсів, поліпшити рівень корпоративного управління, стимулювати інвестиційну активність у країні, сприятиме інтеграції в Європейський та світові ринки капіталу.

Список використаних джерел

1. Ватаманюк З. Г. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні / З. Г. Ватаманюк // Фінанси України – 2007. – № 5. – С. 75-85.

2. Калина А. В. Фондовий ринок України / А. В. Калина, О. О. Кошечев. – К. : Вид-во «Університет Україн», 2006. – 208 с.

3. Рубцов Б. Б. Современные фондовые рынки / Б. Б. Рубцов. – М. : Альпина-Бизнес Букс, 2007. – 926 с.

4. Терещенко Г. М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні / Г. М. Терещенко // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 97-104.

Сергієнко В. О.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Колеватова А. В.**

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Потужна фінансово-кредитна система є необхідною умовою забезпечення сталого економічного зростання в Україні. Вітчизняні фінансово-кредитні установи проходять серйозну перевірку часом в умовах постійних економічних трансформацій. Швидкісна зміна умов функціонування, відкритість зовнішньому середовищу, схильність до внутрішніх перетворень спонукають дану систему до постійного удосконалення. А рівень розвитку економіки значною мірою залежить від стану фінансово-кредитної системи України.

Проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України є надзвичайно актуальними, оскільки їх вирішення надасть державі можливість ефективно впливати на економіку. Розкриттю питань розвитку фінансово-кредитних установ України присвятили свої роботи такі вітчизняні вчені-економісти, як В. Базидевич, Ф. Бутинець, О. Василик, О. Васюренко, Ю. Власенкова, В. Корнєєв, В. Кремень, М. Крупка, В. Опарін, М. Савлук, І. Школьник та інші. Та все ж, залишаються нерозкритими питання мінливості фінансово-економічної ситуації у нашій державі та виникнення нових шляхів розвитку фінансово-кредитних установ.

Професійні учасники фінансового ринку – фінансово-кредитні установи, які присутні в усіх його сегментах: на кредитному і валютному ринках, ринку цінних паперів та ринку похідних фінансових інструментів, формують попит на фінансові ресурси та фінансові активи, визначаючи рівноважну ціну на них. Разом із суб'єктами інфраструктури фінансового ринку формують його організаційно-інституційну основу, забезпечуючи виконання різноманітних посередницьких та допоміжних функцій щодо купівлі-продажу фінансових інструментів та активів, фінансових послуг [1, с.22].

Отже, визначимось що до фінансово-кредитних установ належать банки, довірчі товариства, страхові, лізингові та інвестиційні компанії, недержавні пенсійні фонди, кредитні спілки, ломбарди, інститути спільного інвестування та ін.

Щоб сприяти розвитку фінансово-кредитної системи в Україні, доцільно, з урахуванням світового досвіду, розробити і задіяти механізм підвищення конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи. Необхідно управляти процесами входження іноземних банків на вітчизняний фінансовий ринок, регулювати їхню діяльність у тих напрямках, які відповідають інтересам національної економіки, забезпечують стабільність функціонування вітчизняної банківської системи.

Подальшому розвитку фінансово-кредитного ринку сприяє повний вихід економіки України з фінансової кризи, відновленням роботи підприємств і зростанням обсягів фінансових ресурсів, які здатні формувати інвестиційні ресурси та направляти їх на розвиток економіки країни, застосуванням органами державної влади системи заходів для забезпечення розвитку фінансово-кредитної системи, створення сприятливого інвестиційного середовища для нагромадження та ефективного використання фінансових ресурсів [2, с.43].

Ефективність регулювання фінансово-кредитної діяльності також значно залежить від того, наскільки чітко визначені завдання, поставлені перед відповідними регулятивно-наглядовими органами, а також наскільки добре ці завдання усвідомлюють органи, які розробляють економічну політику держави та несуть відповідальність за її реалізацію [3, с. 25]. .

Відтак основними завданнями регулювання фінансово-кредитної діяльності в Україні повинні бути: підтримка стабільності і надійності функціонування фінансово-кредитної системи з метою сприяння економічному розвитку; захист інтересів вкладників і кредиторів, які розміщують свої кошти у фінансово-кредитних установах від неефективного управління та шахрайства; створення конкурентного середовища у фінансово-кредитному секторі, найсприятливішого для економічних суб'єктів; забезпечення відкритості (прозорості) політики і діяльності фінансово - кредитної системи як загалом, так і кожної установи зокрема; підтримання необхідного рівня стандартизації та професіоналізму у фінансово-кредитному секторі, забезпечення ефективної діяльності фінансово-кредитних установ і впровадження технологічних інновацій в інтересах споживачів їхніх послуг.

Основою для поліпшення ефективності фінансово-кредитної діяльності повинна стати розробка Концепції розвитку фінансово-кредитної сфери, що міститиме пропозиції щодо адаптації ФКС до європейських стандартів, принципів і напрямів взаємодії з державними органами влади, забезпечуватиме здійснення інституційної реформи фінансово-кредитного сектора, розвиток фінансових інструментів на ринках капіталу, консолідацію депозитарної та біржової системи, посилення надійності функціонування та створення системи розкриття інформації у фінансово-кредитній сфері, податкового стимулювання фінансово-кредитної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вовчак О. Д. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2010. – № 12. – С. 34-42.
2. Копилук О. І. Соціально-економічний аналіз структури, завдань і функцій національного банку України / О. І. Копилук, А. В. Колодійчук // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 3 (13). – С. 214-219.
3. Прокопенко І. Ф. Інноваційна політика держави та її роль у забезпеченні розвитку економіки України / І. Ф. Прокопенко, Т. О. Стівбун // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 14. – С. 5–15.

Власюк Ірина

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Лункіна Т. І.**

Миколаївський національний аграрний університет

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В АГРАНОМУ СЕКТОРІ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розвиток органічного виробництва є досить актуальним на сьогодні через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цій сфері діяльності.

Органічна продукція – це продукція, отримана в результаті сертифікованого органічного виробництва. Органічна сировина для виготовлення органічних продуктів харчування надходить із перевірених джерел: у ґрунт, на якому вирощуються сільськогосподарські культури, протягом 3 років заборонено вносити будь-які речовини хімічного походження. Тільки по закінченню цього, так званого, перехідного періоду продукція отримує статус органічної [2].

В Україні з 10 січня 2014 року набрав чинності Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», який було прийнято 3 вересня 2013 року. Відповідно до Закону, виробництво органічної продукції (сировини) – виробнича діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені цим Законом для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів [4].

Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Так, площа сертифікованих сільськогосподарських угідь в Україні, задіяних під вирощування різноманітної органічної продукції, складає вже понад чотириста тисяч гектарів, а наша держава займає почесне двадцяте місце світових країн-лідерів органічного руху. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України складає близько 1%. При цьому Україна займає перше місце в східноєвропейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур [2].

Крім того, в нашій державі сертифіковано 530 тис. га дикоросів (станом на 31.12.2015 р.). В останні роки спостерігається тенденція активного наповнення

внутрішнього ринку власною органічною продукцією за рахунок налагодження власної переробки органічної сировини. Зокрема, це крупи, борошно, молочні та м'ясні продукти, соки, сиропи, повидло, мед, олія, чаї, лікарські трави.

Офіційні статистичні огляди IFOAM підтверджують, що якщо в 2002 р. в Україні було зареєстровано 31 господарство, що отримало статус «органічного», то в 2015 році нараховувалось вже 210 сертифікованих органічних господарства, а загальна площа сертифікованих органічних сільськогосподарських земель у 2015 році склала 410 550 га [2].

Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до декількох тисяч гектарів ріллі [3].

Екологічні переваги органічного виробництва полягають у тому, що воно: зберігає довкілля в процесі виробництва; сприяє збереженню та відновленню біорізноманіття в агроландшафтах. Економічні переваги органічного виробництва полягають у тому, що за умов належного впровадження сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур та розведення худоби згідно із принципами та вимогами органічного виробництва, при подальшому розвитку внутрішнього ринку в Україні в середньостроковій перспективі зростатиме прибутковість виробництва органічної продукції та її конкурентоспроможність. Соціальні переваги органічного виробництва: створення додаткових робочих місць у сільській місцевості; нові перспективи для малих та середніх фермерських господарств; збільшення життєздатності сільських громад [1].

Отже, органічне виробництво, а саме органічне землеробство, є дуже перспективною сферою через наявність в Україні родючих чорноземних ґрунтів. Розвиток органічного сільського господарства буде сприяти покращенню економічного, соціального та екологічного стану в Україні, комплексному розвитку сільської місцевості та поліпшенню здоров'я населення.

Список використаних джерел:

1. Галяс А. В. Органічне агровиробництво : нові ринкові можливості та виклики для виробників зерна в Україні : аналітичний документ в рамках Проекту «Якість зерна та система кредитування сільського господарства в Україні – фаза II» / А. В. Галяс, М. В. Капштик, Ю. Бакун. – К., 2008. – 71 с.
2. Органік в Україні / Федерація органічного руху України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://organic.com.ua/>.
3. Органічне виробництво: має шанс подолати голод і глобальне потепління / Український органік журнал «Organic UA» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://organic.ua>.
4. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини : Закон України від 03.09.2013 р. № 425-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>.

Бєлоусова Т. П.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Лункіна Т. І.**

Миколаївський національний аграрний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Упродовж останніх років сільське господарство нашої держави, попри кризовий стан змінюється, розвивається та набуває певного вдосконалення. Внаслідок зміни економічної та політичної ситуації в державі відбувається зміна внутрішнього середовища, яке здійснює вплив на життєвий цикл підприємства.

Проблема занепаду соціальної інфраструктури дуже актуальна на сьогоднішній день, а тому виникає потреба детального дослідження та визначення всіх економічних і соціальних чинників, які так чи інакше впливають на розвиток сільськогосподарських підприємств і сільського господарства країни в цілому. Дослідженню чинників соціально-економічного розвитку та методичним підходам щодо їх оцінювання приділено уваги у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: М. Альберта, Н. Афанасьєва, В. Василенка, В. Геєць, О. Кузьміна, М. Мескона, Д. Росса, Л. Стрижкової та інших.

Соціальний розвиток охоплює широке коло аспектів, яке включає створення необхідних умов для культурного розвитку, спілкування, відпочинку і повноцінного відновлення сил працівників. Для забезпечення соціального розвитку підприємство утримує і розвиває соціальну інфраструктуру. Всі ці елементи є факторами безпосереднього соціального середовища підприємства (рис. 1).

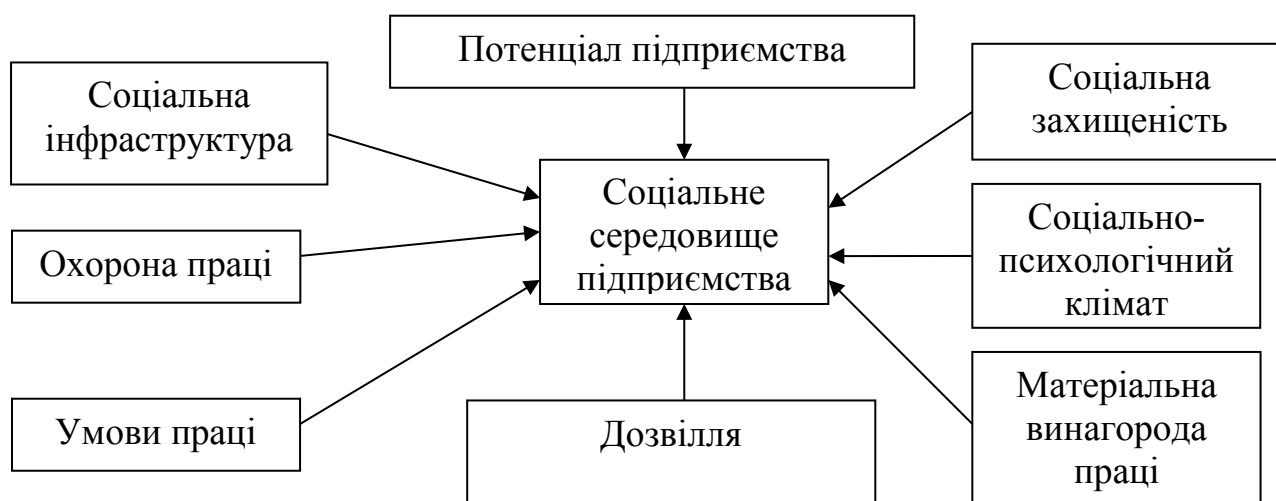

Рисунок 1 - Фактори соціального середовища сільськогосподарського підприємства

Джерело: побудовано за власними дослідженнями

Соціальний розвиток сільськогосподарського підприємства означає зміни на краще у її соціальному середовищі – в тих матеріальних, суспільних і духовно-моральних умовах, у яких працівники підприємства працюють, разом з сім'ями живуть та в яких відбувається розподіл і споживання благ, складаються об'єктивні зв'язки між особистостями, знаходять вираження їх морально-етичні цінності [1, С. 150].

В умовах сучасної економіки України, як у будь-якій ринковій економіці, функціонування підприємств підпорядковано інтересам власників даних підприємств. Основний інтерес (мета діяльності, її мотив) – максимізація прибутку, що й становить основу (підґрунтя) для цілої низки протиріч.

Необхідність соціального розвитку колективів викликана факторами об'єктивного характеру: розвитком техніки, технології, комплексною автоматизацією та іншими, які у сукупності ведуть до кардинальної зміни ролі й місця безпосереднього працівника у виробництві, його поступового витиснення з даного процесу [2, С. 230].

Сучасний виробничий процес жадає від працівників не тільки високої кваліфікації, знань, досвіду, але й здатність до творчої праці. Отже, розвиток здібностей працівників виявиться у зростанні продуктивності праці, якості продукції, скороченні простоїв устаткування, а, отже, матеріалізується у додатковий дохід для підприємства (його власників).

Прогресивний соціальний розвиток забезпечує зростання соціальної активності працівників, що веде до підвищення відповідальності за результати колективної праці, зростання продуктивності праці, скороченню втрат робочого часу, тобто забезпечує додатковий економічний ефект, виступає важливим джерелом економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Економіка підприємства : підр. / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
2. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підр. / П. Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 416 с.

Дрокіна Я. В.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Колеватова А. В.**

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ

Рушійною силою економіки на сьогоднішній день світове наукове товариство визнає наявність злагодженого фінансового механізму країни. Так, пріоритети господарського життя зміщуються на сторону забезпечення побудови надійної фінансової системи країни, стратегія якої реалізується через її механізм. Реальний сектор в сучасних умовах втратив вирішальний вплив на зростання економіки, яке в розвинених країнах на 80 % залежить від успіху впровадження інновацій.

Більшість науковців у своїх дослідженнях сходяться на тому, що фінансовий механізм – це елемент господарського механізму, система якого включає такі елементи, як фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне, інформаційне забезпечення. Проте економічна думка має окремі погляди. Зокрема колектив авторів виділяють дію фінансового механізму через дві ключові підсистеми: фінансово-кредитного забезпечення та фінансово-кредитно регулювання, які в свою чергу реалізуються через вище зазначений ряд складових елементів [1].

Вартою уваги є думка О.В. Білоус, яка розглядає фінансовий механізм як елемент сталого економічного розвитку через який можна регулювати розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів на різних рівнях управління та узгоджувати інтереси учасників ринкових відносин.

Автор в своїх дослідженнях виділяє в системі фінансового механізму бюджетний механізм, який складається з: фінансового механізму державного бюджету, фінансового механізму регіональних бюджетів, фінансового механізму місцевих бюджетів; податкового механізму, до якого входять: спеціальні податкові режими, податкові пільги, податкові канікули, спрощені правила ведення податкового обліку, податкових декларацій по окремих податках і зборам; кредитний механізм, що включає: механізми пільгового кредитування, державні і муніципальні фонди, державні і муніципальні гарантії, банківський кредит, комерційний кредит, лізингові операції, факторингові операції, форфейтингові операції [2].

Такий поділ дає можливість якомога повніше вивчити та зрозуміти специфіку дії окремого механізму, оскільки, саме досконале розуміння дає можливість повноцінного, ефективного, стратегічного та оперативного управління ним.

Оскільки фінансовий механізм є частиною господарського механізму, він має свої структурні механізми. На нашу думку, фінансовий механізм може включати бюджетний механізм, податковий механізм, кредитний механізм,

інвестиційний механізм та механізм взаємодії. Фінансовий механізм стимулює весь процес відтворення: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Він має забезпечувати найсприятливіші умови для макроекономічних процесів, а на мікрорівні – сприяти чіткій взаємодії усіх його елементів: податкових, кредитних, бюджетних, валютних, митних та інших [3].

Суттєвою похибкою всіх визначень фінансового механізму ми вважаємо те, що в них немає переліку джерел забезпечення використання фінансових методів і фінансових важелів, а саме: правового, нормативного та інформаційного, адже саме через відсутність належного правового, нормативного та інформаційного забезпечення проявляються основні недоліки у практиці господарювання в нашій державі впродовж декількох десятиріч. Крім того, поняття фінансового механізму невіддільне від фінансової політики, а фінансова політика визначає функції фінансового механізму.

На сьогоднішній день не достатньо дослідженим залишається механізм взаємодії, суть якого полягає в оптимізації управління фінансами. Він покликаний забезпечити чітку взаємодію всіх складових для досягнення стратегічних цілей, оскільки серед них немає таких, якими можна знехтувати чи застосувати без взаємодії з іншими.

Фінансовий механізм є інструментом здійснення фінансової політики держави, регіонів і муніципальних утворень. Використовуючи різні елементи фінансового механізму, органи влади прагнуть забезпечити реалізацію цілей фінансової політики, вирішення її стратегічних і тактичних завдань [4]. При цьому коригування елементів фінансового механізму відбувається шляхом зміни відповідних норм фінансового права, в яких встановлені чіткі правила функціонування кожного структурного елементу фінансового механізму.

Таким чином, перебудова фінансового механізму відповідно до економічного і соціального розвитку держави обов'язково регламентується відповідними нормативно-правовими документами.

Список використаних джерел

1. Амосов О. Ю. Формування системи оцінки фінансової безпеки підприємств / О. Ю. Амосов // Економіка и управление. – 2012. – № 1. – С. 8-13.
2. Білоус О. В. Сучасна світова фінансово-економічна криза як прояв тотальної кризи системи глобалізму / О. В. Білоус // Економічний часопис. – 2008. – № 21. – С. 3.
3. Лебединська О. Державне регулювання розвитку регіону: проблеми та перспективи / О. Лебединська, І. Валентюк // Вісник Національної академії державного управління. – 2013. – №3 (22). – С.151-156.
4. Щепанський Е. В. Форми та методи управління соціально-економічним розвитком: теоретичний аспект / Е. В. Щепанський // Університетські наукові записки. – 2014. – № 3 (31). – С. 273-279.

Дорогокуп Олександра
здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Колеватова А. В.**
Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Необхідною умовою стабілізації функціонування банківської системи є розвиток банківського кредитування. В сучасних умовах воєнно-політичних подій, що прямо впливають на стан ринкової економіки України, більша частина населення не має змоги купувати товари щоденного користування за рахунок власних доходів, а українські банки опинилися в умовах жорсткої конкуренції. Найактуальнішою потребою постає вироблення принципів розширення сфери і вдосконалення механізмів кредитування, в тому числі споживчого. Аналіз сучасних досліджень та публікацій. Аналізу проблем споживчого кредитування комерційних банків приділяється належна увага в економічній літературі. Теоретичну базу дослідження в Україні становлять праці провідних вітчизняних науковців таких, як В. Лагутіна, А. Мороза, М. Пуховкіної, М. Савлука, С. Мочерного та ін. Також ці проблеми досліджені в роботах вітчизняних вчених та зарубіжних економістів: В.К. Мамутова, І.Г. Брізченко, Н.С. Меджибовської, А. Улановського, М.І. Савчука, М. Шульте та ін. В більшості наукових праць поняття споживчого кредитування визначається як кредит, який надається фізичним особам на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і який повертається в розстрочку [2].

Сукупність кредитних установ, що можуть вступати у кредитні відносини та надавати кредитні послуги, формує організаційну структуру вітчизняної кредитної системи. Очевидно, що найдинамічніше розвивається така структурна складова кредитної системи, як банківська. Слід зазначити, що споживчий кредит – це грошові кошти в національній валюті, які надаються комерційними банками та фінансовими установами, діючими згідно з чинним законодавством України, які отримали ліцензію Національного банку України чи Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України на проведення кредитних операцій банківськими та небанківськими фінансовими установами, громадянам України на невиробничі потреби під процент у тимчасове користування на умовах забезпечення, повернення, строковості, платності та цільової спрямованості [2]. Окрім забезпечення соціальних потреб населення, споживчий кредит відіграє значну роль у формуванні платоспроможного попиту населення, який, у свою чергу, впливає на розвиток економіки країни, полегшуючи процес реалізації продукції, прискорюючи отримання прибутку і доходів державного бюджету. Визначення державою умов надання споживчого кредиту допомагає регулювати грошовий обіг у країні. Розміри кредитів, що надаються громадянам України, обмежуються [1]:

- граничними розмірами, встановленими комерційним банком для конкретного виду кредитів;
- платоспроможністю позичальника, його здатністю повністю й у встановлений строк повернути отриманий кредит;
- вартістю заставленого майна та цінних паперів, що можуть бути надані позичальником (іншою особою) для забезпечення повернення кредиту з урахуванням виду застави.

На основі узагальнень розробок провідних фахівців у сфері споживчого кредитування категоріальний зміст «споживчого кредиту» можна визначити наступним чином: «Споживчий кредит - це невиробничий кредит, тобто не призначений для отримання додаткового прибутку, який надається для задоволення споживчих потреб населення (кредит фізичній особі) чи найманих працівників (кредит юридичній особі), під процент у тимчасове користування на умовах забезпечення, повернення, строковості, платності та цільової спрямованості та сплачується за рахунок джерел, не пов'язаних з експлуатацією об'єкта кредитування» [3]. Для підвищення ефективності споживчого кредитування в Україні, слід вирішити наступні завдання: використовувати комплексні методики оцінки кредитоспроможності позичальника; фізичної особи (це знизить привабливість деяких кредитних програм, проте зменшить кредитний ризик); створити та забезпечити функціонування загальнодержавного бюро кредитних історій; банкам сформувати резерви у необхідних обсягах для покриття ризиків проблемної заборгованості; використовувати в усіх банківських установах колегіального методу авторизації кредиту, який забезпечує більш детальний контроль за наданням кредитів; приділяти достатньо уваги питанням попередньої оцінки майна, що приймається у заставу, для чого необхідно розглядати можливість створення спеціальних відділів та налагодження співробітництва зі спеціалізованими товариствами з оцінки майна та агентствами нерухомості.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Банківські операції : підр. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2010. – 608 с.
3. Білоусова С. Ю. Споживче кредитування в Україні: аналіз та перспективи розвитку в умовах кризи / С. Ю. Білоусова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2014.

Казакова Тетяна
аспірантка кафедри економічної теорії
Даниленко Марія
здобувач вищої освіти
Херсонський державний університет

ПРОФЕСІЙНА КАР'ЄРА ЯК ФАКТОР САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ У ВИРОБНИЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Формування конкурентного середовища в умовах ринкової економіки України зумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності використання всіх економічних ресурсів. Особливе значення серед них відіграє людина з її здатністю до професійної діяльності в реальному секторі економіки.

Нестабільність соціально-економічного розвитку України, мінливі умови життя людей, нові вимоги ринку праці, різноманіття ідеологічних і соціальних установок у сучасному суспільстві вимагає від людини постійного самовизначення. З огляду на це, особливо актуальною на сьогоднішній день визнана проблема професійного самовизначення, яка є однією з найважливіших сторін благополуччя людини в конкретному суспільстві. Проблема професійного самовизначення має фундаментальний характер у зв'язку з тим, що вмотивований та адекватний вибір професії забезпечує взаємозв'язок професійної та особистісної реалізації, узгодження життєвих планів та намірів із загальнодержавними економічними потребами в кадровому забезпеченні розвитку певних галузей. Раціональне професійне самовизначення особистості дає можливість узгодити потреби ринку праці, виробничого середовища, особистісні переваги працівників. Професійну придатність слід розглядати як базову характеристику процесу професійного самовизначення особистості, який триває протягом усього життя людини і обумовлює її професійну кар'єру.

Важливе методологічне значення для з'ясування змісту професійної кар'єри має економічна категорія «професія». Соціальна потреба у виборі людиною професії у відповідності з особливостями організму та особистості проявилась у процесі розподілу праці, який обумовлює співіснування різних видів людської діяльності у певних пропорціях між різними галузями матеріального і духовного виробництва.

Аналізуючи різні точки зору на визначення професії [3, 4] пропонуємо розглядати її як певний вид трудової діяльності, зумовлений суспільним розподілом праці і вимагає для її виконання здібностей, теоретичних знань і практичних навичок, виробничого досвіду. Вона визначається характером створюваного продукту, знаряддям праці, що використовуються, й специфічними умовами виробництва.

В свою чергу «вибір професії, – вважають П.Самюелсон та В.Нордгауз, - найважливіше рішення, яке ви робите», бо «ваше майбутнє залежить не тільки

від ваших власних здібностей, а й від того, як економічні сили, що перебувають поза вашим контролем, впливають на вашу платню» [5, с. 324].

Особливе місце в системі професійного самовизначення (виборі професії) людини має професійна кар'єра. В літературних джерелах немає чіткого визначення професійної кар'єри. Є безліч термінів («кар'єра», «трудова кар'єра», «ділова кар'єра», «професійно-кваліфікаційне просування», «внутрішньо-організаційна кар'єра», тощо), автори яких намагаються показати своє бачення означеної категорії. Ми вважаємо, що саме термін «професійна кар'єра» найбільш повно відображає сутність явища, яке пов'язане з самовизначенням, та є об'єктивно необхідним для підвищення ефективності сучасного виробництва й потребує відповідного управління на підприємстві.

Цікавою є думка Лозовецької В.Т., яка зазначає, що «професійна кар'єра – це рух на шляху оволодіння певними цінностями, благами, визнання в суспільстві чи організації. Такими є: посадові щаблі, рівні ієрархії; щаблі кваліфікованих сходів та пов'язані з нею розряди, диференціюючи навички і знання людей за рівнем майстерності; ранги, які відображають рівень вкладу працівника в розвиток організації (вслуга років, унікальні раціональні пропозиції, вирішальні для організації пропозиції), його положення в колективі; щаблі як ступеня впливу в організації (участь у прийнятті важливих рішень, близькість до керівництва); рівні матеріальної винагороди, доходу» [2, с. 24].

Аналізуючи підходи Сотникової С.І., Савченко В.А., Гаєвського О.І. та ін. [1, 4, 6] визначимо, що професійна кар'єра – це самовизначення працівника, становлення його як професіонала, кваліфікованого фахівця в своїй справі, що відбувається протягом усього трудового життя працівника для його особистої і суспільної самореалізації. Зв'язок у системі «людина – виробництво» обґрунтовує те, що професійна кар'єра, з одного боку, є важливою особистісною характеристикою, а з іншого боку – фактором успішного кадрового менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Гаєвський О. І. Основи науки управління / О. І. Гаєвський. – К. : МАУП, 1998. – 112 с.
2. Лозовецька В. Т. Професійне становлення особистості в сучасних умовах праці / В. Т. Лозовецька // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, 2013. – С. 20-25
3. Овсяннікова В. В. Особливості професійної кар'єри особистості / В. В. Овсяннікова // Проблеми сучасної психології. – 2013. – № 1. – С. 91–104.
4. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу / В. А. Савченко. – К. : КНЕУ, 2002. – 351 с.
5. Самюелсон П. Макроекономіка / П. Самюелсон, В. Нордгауз; перекл. з англ. – К. : Основи, 1995. – С. 322–328.
6. Сотникова С. І. Управління кар'єрою : навч. посіб. / С. І. Сотникова. - М. : ИНФРА-М, 2001. – 151 с.

Уварова Наталія

аспірант кафедри економічної теорії

Науковий керівник: проф. **Ушкаренко Ю. В.**

Херсонський державний університет

РОЛЬ СИРОВИННОЇ БАЗИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Поняття «стратегічний потенціал» у науковій літературі, як правило розглядається з точки зору певного підходу. Здебільшого вчені виділяють такі основні підходи, як [1]:

1) ресурсний, за якого потенціал розглядається як сукупність наявних ресурсів чи таких, що можуть бути залучені зі сторони;

2) цільовий – потенціал розглядається не лише як ресурси, а й можливості щодо їх ефективного використання у процесі досягнення цілей;

3) структурно-функціональний, за якого потенціал розглядається як сукупність елементів, кожен із яких виконує відповідні функції. Чим вдаліша структура об'єкта і чим краще один одному відповідають елементи та їх функції, тим вищим буде потенціал;

4) конкурентний, за якого потенціал розглядається як джерело конкурентних переваг, які визначатимуть оптимальний розвиток підприємства в майбутньому.

Погоджуємось з тим, що на практиці часто розглядаючи стратегічний потенціал науковці поєднують декілька підходів. Проте, окремо слід виділити системний підхід, так як за цим підходом підприємство розглядають як систему ресурсів, взаємодія яких зумовлює досягнення результатів, а потенціальні можливості підприємства при найбільш ефективному використанні ресурсів характеризують стратегічний потенціал підприємства.

Тобто, серед багатьох підходів пріоритетне значення в системі управління стратегічним потенціалом надається саме ресурсам підприємства. Одним з найважливіших завдань розвитку сировинної бази підприємств харчової промисловості є підвищення якості продукції сільського господарства, виробництво сировини із заданими технологічними властивостями. Насамперед це стосується харчової сировини, яка має відповідати екологічним і санітарним стандартам та вимогам, особливо у виробництві дитячого і дієтичного харчування [2]. Управління стратегічним потенціал підприємств харчової промисловості значною мірою обумовлене діяльністю і розвитком сільського господарства. Оскільки від нього залежать не тільки обсяги виробництва готових продовольчих товарів, але й їх асортимент, якість та загальна цінова динаміка на продовольчому ринку країни.

Оцінюючи стан і перспективи сировинної бази для підприємств харчової промисловості згодні з тим, що на сьогодні найбільш сприятлива ситуація

складається у виробництві зерна, насамперед пшениці. Не менш сприятлива ситуація із забезпеченням потреб харчової промисловості в насінні олійних культур. Галузь рослинництва є основною складовою сільськогосподарського виробництва, її частка в загальному обсязі виробництва склала в 2015 року 78,6% [3]. Крім того, загальний обсяг продукції сільського господарства у 2015 року порівняно з 2014 року, за попередніми даними, зріс на 5,0%. Таке збільшення відбулося через зростання обсягів продукції саме рослинництва на 10,2% та за рахунок сільськогосподарських підприємств на 13,3%. Це пояснюється насамперед особливостями агрокліматичних умов, а також специфічними властивостями ґрунту. Одним із визначальних елементів у системі заходів щодо нарощування обсягів і підвищення врожайності сільськогосподарських культур є беззаперечне зростання застосування добрив.

Список використаних джерел:

1. Гращенко І. С. Економічна сутність категорії «Стратегічний потенціал підприємства» / І. С. Гращенко, Г. О. Хіміч, В. А. Хіміч // Агросвіт. – 2013. – № 3. – С. 45-48.
2. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія / за ред. Л. В. Дейнеко. – К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. – 152 с.
3. Бабенкова О. О. Стан сільського господарства у Херсонській області за 2015 рік : економічна доповідь / О. О. Бабенкова // Головне управління статистики у Херсонській області, 2016. – С.8-9.

Неізнана Олена

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансів і банківської справи,

Донецький національний університет економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського

РАННЯ ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ НАГЛЯДУ ЗА ПРОБЛЕМНИМИ БАНКАМИ

Розгортання світової фінансової кризи призвело до зростання кількості проблемних банків, що дуже гостро поставило питання діагностування проблем у діяльності банківських установ. Особливо актуального значення в цьому аспекті набуває вчасне (раннє) виявлення проблемних банків в сучасній практиці банківського нагляду.

Питання проблемності банківських установ залишається дискусійним. Трактуювання терміну «проблемний банк» знаходить відображення в багатьох джерелах, характеризується значною кількістю ознак і містить систему індикаторів, що дозволяють віднести банк до категорії проблемний. Процедура віднесення банку до категорії проблемного чітко окреслена в законодавчих документах [1, 2], що дозволяє уникнути правової колізії і підґрунтя для вжиття неправомірних рішень. Однак, особливої уваги потребує саме механізм раннього виявлення ознак проблемності в діяльності банківських установ. Головна мета ранньої діагностики в системі банківського нагляду – попередження кризових явищ, яка покликана в комплексі вирішити такі завдання:

- спостереження за діяльністю банківських установ;
- превентивне виявлення проблем у діяльності банківських установ;
- формування коригувальних заходів з боку регулюючого органу;
- оцінювання результатів прийнятих регулюючим органом заходів.

Як бачимо з наведених завдань, рання діагностика повинна бути взаємопов'язуючою ланкою між формуванням інформаційної бази, аналізом, відповідним регулюванням і наглядом.

Виявлені за допомогою ранньої діагностики взаємозв'язки між параметрами ознак проблемності дозволять регулятору вживати коригувальні заходи для протидії нарощування проблемності банків.

Проблемність з'являється вже на перших стадіях появи негативних зрушень у банківській діяльності, адже банки об'єктивно перебувають в центрі кризових економічних явищ, що викликані поєднанням внутрішніх і зовнішніх причин. Вважаємо, банківському нагляду доцільно приділяти значну увагу ранній діагностиці проблем в діяльності банків, а саме:

- здійснювати постійний загальний моніторинг стану банківської системи з метою виявлення всіх дестабілізуючих факторів і ризиків банківської діяльності;
- своєчасно виявляти проблеми у діяльності банківських установ на

підставі аналізу дотримання банком пруденційних норм і нормативів ведення банківської діяльності;

- формувати коригувальні заходи без деформування конкурентного середовища з боку регулюючого органу;
- проводити оцінювання результатів прийнятих регулюючим органом заходів із залученням відкритих методик та з дотриманням високого ступеню прозорості.

Подальшого дослідження вимагають питання щодо можливостей використання відкритих методик оцінювання стану проблемності банківської установи задля досягнення ефекту прозорості процедури віднесення банку до категорії проблемних.

Головним завданням рейтингу поряд з визначенням узагальнюючих оцінок і прогнозуванням майбутніх результатів діяльності банку, є необхідність зорієнтувати усіх потенційних користувачів в ситуації, що склалася в системі комерційних банків, визначити позицію банку у сукупності інших банків [3].

Тому, на нашу думку, Національному банку України до ранньої діагностики проблемності банків доцільно активно залучати методики рейтингового оцінювання, що розроблені вітчизняними рейтинговими агенціями. Як правило, ці методики є відкритими і передбачають оприлюднення результатів оцінювання. Це методики таких агенцій, як «Кредит-Рейтинг» (яка, до речі, є уповноваженою агенцією Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, для визначення кредитних рейтингів суб'єктам господарювання, галузям економіки й регіонам), «Стандарт-Рейтинг», та ін.. Розширюючи спектр послуг, рейтингові агенції додатково визначають, наприклад, рейтинги надійності банківських вкладів. Результатом визначення такого рейтингу є незалежна оцінка ризику виникнення проблем із своєчасним поверненням вкладу. На сьогодні визначення рейтингу банківських вкладів є надзвичайно актуальною процедурою. Для багатьох клієнтів саме такий рейтинг є найбільш значущим показником надійності банку. Такий вид рейтингу відрізняється від загального кредитного рейтингу банку, адже цілком відображає можливість виконання зобов'язань банком.

Список використаних джерел:

1. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України №4452-VI від 23.02.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України №2121-III від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Котковський В. С. Банківський нагляд : навч. посіб. / В. С. Котковський, С. І. Головка, О. В. Неізнестна, К. В. Мстоян. – Львів: «Магнолія 2006», 2011. – 314 с.

Рябоконт Ніна

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Боднар О. Є.**

Миколаївський національний аграрний університет

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО ОБЛІКУ

Соціальний облік є одним із видів обліку, який ведеться підприємствами, з метою визначення впливу діяльності підприємства на суспільство. Крім того, його виникнення пов'язане з попитом з боку уряду і громадськості, які вимагають від підприємств прозорості діяльності, контролю за здійсненням операцій та врахування наслідків своїх дій.

За останні роки дослідження соціального обліку значно розширились. У зв'язку з цим постає необхідність дослідження сутності «соціального обліку», його ведення та принципів, що визначає актуальність досліджуваної теми.

Суттєвий внесок у дослідження механізмів функціонування соціального обліку зробили такі вітчизняні вчені як Д.О. Баюра, О.С. Гирик, О.А. Грішнова, А.Г. Зінченко та інші. Важливе місце в соціальному значенні бухгалтерського обліку детально досліджується представниками Житомирської наукової бухгалтерської школи на чолі з професором Ф.Ф. Бутинцем [1].

Звітність соціального обліку намагається визначити цифру про витрати та переваги операцій компанії по відношенню до суспільства і навколишнього середовища. Наприклад, підприємство може виміряти вплив своєї участі у громадських заходах, зборі благодійних внесків в місті або населеному пункті, в якому воно працює.

На відміну від фінансової звітності, звітність соціальна не є обов'язковою, її законодавча база лише формується. Ведення соціального обліку та складання соціальної звітності про результати виконання соціальних програм та доведення їх до зацікавлених сторін є дієвими інструментами управління соціальною відповідальністю, як засвідчує міжнародна практика [2].

Міжнародна практика соціальної відповідальності свідчить: найбільш поширеними стандартами ведення соціального обліку та підготовки не фінансової звітності сьогодні є Керівництво по звітності у сфері сталого розвитку (GRI), Стандарти серії AA1000 «Відповідальність», Міжнародний стандарт ISO 26000 «Керівництво з соціальної відповідальності» [3].

Соціальна відповідальність - концепція, що заохочує суб'єктів враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на споживачів, працівників, громади та на навколишнє середовище [4].

Погоджуємося з думкою Хорна Д.К. стосовно наведених його основних принципів соціальної відповідальності:

1) Підзвітність. Організація повинна бути підзвітною за вплив на суспільство та довкілля. Підзвітність розуміється як готовність організації брати

на себе відповідальність за діяльність перед своїми керівними органами, органами правового захисту та у більш широкому сенсі - перед іншими зацікавленими сторонами.

2) Прозорість. Організація повинна розкривати в зрозумілій, збалансованій і правдивій формі політику, прийняті рішення і свою діяльність, за які вона несе відповідальність, включаючи фактичний і можливий вплив їх на суспільство та довкілля.

3) Етична поведінка. Поведінка організації завжди є етичною. Поведінка організації повинна ґрунтуватися на принципах і правилах, що базуються на цілісності, чесності, рівності, розумному керівництві, добрпорядності.

4) Зацікавлені сторони організації. Організація поважає і розглядає інтереси її зацікавлених сторін. Зацікавлені сторони організації - особи або групи, які мають інтерес у якій-небудь діяльності організації.

5) Правові норми. Організація поважає правові норми. Правові норми ставляться до верховенства права і, зокрема, до ідеї, що жодна окрема особа не стоїть над законом, і що уряд також підкорюється закону.

6) Міжнародні норми. Організації повинна поважати міжнародні норми, у тих випадках, коли ці норми є ліпшими для стійкого розвитку та добробуту суспільства.

7) Права людини. Повинна визнаватися важливість і загальність прав людини [5].

Таким чином, розглянута сутність соціального обліку та звітності дозволяє зробити висновок, що складання не фінансової (соціальної) звітності дає можливість компанії проінформувати суспільство не тільки про процес ведення соціально відповідальної діяльності, але і передбачити наслідки своєї діяльності для суспільства не тільки в якісній, а й кількісній оцінці.

Список використаних джерел:

1. Жиглей І. В. Еволюція бухгалтерського обліку в контексті розвитку соціальних відносин / І. В. Жиглей. – К. : Міжнародний збірник наукових праць. 2009. – Вип. 1(13). – 64 с.

2. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : монографія / А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2010. – 251 с.

3. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. – К. : Ініціатива Глобального договору в Україні, 2010. – 82 с.

4. Хорн Д. К. Основи управління фінансами / Д. К. Хорн [Пер. з англ. / Гл. ред. серії Я.В. Соколов.]. - М. : Фінанси і статистика, 2003. – 800 с.

5. Гогоуля О. П. Соціальна відповідальність бізнесу / О. П. Гогоуля, І. П. Кудінова. – К. : В-во Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2008. – 79 с.

Крижановська Наталя
здобувач вищої освіти

Науковий керівник: асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Боднар О. Є.**
Миколаївський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ЧЕТВЕРТОЇ ГРУПИ В УКРАЇНІ

На сьогодні особливе значення для успішного розвитку України має розвиток сільського господарства. Воно входить до складу народногосподарського комплексу, що дозволяє забезпечити підтримку життєдіяльності суспільства. Враховуючи сезонність та велику ризиковість діяльності сільськогосподарських товаровиробників, оподаткування підприємств агропромислового комплексу завжди було одним із особливих видів податкових взаємовідносин [1].

Питання оподаткування у галузі сільського господарства висвітлювали в своїх працях багато науковців, серед яких можна виділити наступних: Непочатенко О. [1], Богданова О. [2], Посаднева О. [3] на інші. Однак, не зважаючи на це, потребує вивчення вплив податкових змін та нововведень на діяльність сільськогосподарських підприємств.

Метою роботи є розкриття сутності єдиного податку четвертої групи, порядку отримання статусу платника єдиного податку четвертої групи, його облік та подання звітності, розробка пропозицій по удосконаленню механізму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

Оподаткування сільськогосподарського підприємства відрізняється від оподаткування будь-якого іншого торговельного або виробничого підприємства, має свою специфіку.

З 1 січня 2016 року набрали чинності зміни до Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (далі — ПКУ), які, зокрема, стосуються спрощеної системи оподаткування сільськогосподарських підприємств.

За визначенням ПКУ під спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності необхідно розуміти особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених законодавством, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [4].

Податковим кодексом України визначено, що платниками єдиного податку четвертої групи є сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків [4]. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара

сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого ПКУ.

До податкового законодавства внесено вимога про обов'язкову реєстрацію договорів, якими передбачається право власності та право користування земельними ділянками, у тому числі на умовах оренди. Адже згідно ПКУ підставою для нарахування єдиного податку платниками 4 групи є дані державного земельного кадастру, дані з державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку четвертої групи є календарний рік. Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду.

Запровадження єдиного податку 4 групи в Україні має такі позитивні моменти: значно знизилася податкове навантаження на сільськогосподарських товаровиробників; зріс рівень сплати цього податку; суттєво спростився механізм нарахування та сплати податків; спростився порядок ведення податкового обліку, підвищилися його прозорість і достовірність [2].

Але в той же час слід вказати і на недоліки єдиного податку 4 групи, такі як: практично весь податковий тиск перекладено на землю; сплата цього податку не залежить від фінансового стану платника; єдиний податок четвертої групи не враховує суму одержаного прибутку.

На нашу думку з метою удосконалення єдиного податку четвертої групи при його обчисленні слід враховувати суму одержаного прибутку платника податку за звітний період і здійснювати коригування нарахованої суми, застосовуючи поправочний коефіцієнт на податок на прибуток.

Отже, запровадження єдиного податку четвертої групи є доцільним, оскільки він є важливим інструментом стимулювання сільськогосподарського виробництва, який зменшує податковий тиск на сільгосптоваровиробників і на цій основі забезпечує стимулювання раціонального використання землі, нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел

1. Непочатенко О. О. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та шляхи його вдосконалення / О. О. Непочатенко, П. М. Боровик, М. М. Уманець // Сталій розвиток економіки. – 2013. – №1. – С. 328-332.
2. Богданова О. О. Окремі аспекти оподаткування сільськогосподарських підприємств / О. О. Богданова // Економіка. – 2011. – № 3. – С. 144-151.
3. Посаднева О. М. Особливості оподаткування сільськогосподарської діяльності в Україні / О. М. Посаднева // Інноваційна економіка. – 2012. – № 2. – С. 257-260.
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Погуляй Н. П.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Баришевська І. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розвиток ринкових відносин в Україні зумовлює зростання потреби в інформації, яка потрібна для планування, контролю і прийняття управлінських рішень. Формування та надання такої інформації є головним завданням управлінського обліку. Основні його інструменти щоденно використовують у своїй діяльності керівники підприємств та керівники окремих структурних підрозділів.

Дослідженню особливостей управлінського обліку в сільськогосподарському виробництві присвячено праці таких українських вчених, як: І. М. Белова, С. А. Гаркуша, О. О. Довжик, В. А. Москаленко, А. М. Собченко.

Історично управлінський облік виник не як джерело загальної інформації про діяльність підприємства для забезпечення управління, а шляхом перетворення обліку виробничих витрат і собівартості продукції, який називався виробничим обліком, в управлінський, що забезпечує управління інформацією для прийняття рішень, пов'язаних із виробничими витратами. Кінцевою його метою є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства, і тому він є необхідним для функціонування управлінського контролю. Важливою відмінністю управлінського обліку від бухгалтерського є відсутність одного єдиного стандарту: управлінський облік індивідуальний на кожному підприємстві, особливо аграрному. Кожне підприємство має свої цілі, пріоритети, інтереси, стратегії, цінності, традиції, культуру, які відрізняються від того ж набору атрибутів в інших підприємствах [2].

Враховуючи мету управлінського обліку, можна відзначити, що правильна його організація передбачає отримання своєчасної, повної, достовірної і доступної внутрішнім користувачам інформації для прийняття управлінських рішень.

Управлінський облік є системою, яка повинна ефективно управляти витратами, інвестиціями, активами і пасивами, грошовими потоками тощо. Кінцевою його метою є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства, і тому він є необхідним для функціонування управлінського контролю [1].

Сільське господарство відіграє важливу роль у розвитку економіки України і, перш за все, у забезпеченні населення продуктами харчування.

Галузева специфіка визначає структуру і зміст статей витрат. В межах одного господарства займаються виробництвом різноманітних видів сільськогосподарської продукції, облік яких має свої особливості. [4].

Організаційна та виробнича структури підприємства і його внутрішньогосподарський механізм є базою для побудови управлінського обліку. В різних галузях облік для потреб управління ведеться по-різному. Загальними принципами організації управлінського обліку є наступні:

1. Задоволення потреб персоналу різних рівнів управління в необхідній для прийняття рішень інформації. Управлінський облік як система повинен бути організований у підприємствах для всіх рівнів управління – оперативного, тактичного та стратегічного.

2. Обґрунтованість по відношенню до кожного виробничого підрозділу, де виникають відносини типу «витрати – обсяг діяльності – прибуток». Витрати можна визнати достатньо обґрунтованими, якщо виробничі потужності підрозділів матимуть оптимальне завантаження.

3. Узагальнення інформації за центрами виникнення витрат, відповідальності та рентабельності. Обов'язковим у зведеному обліку є відображення власних витрат підрозділу, величини трансфертних цін на матеріальні ресурси й готову продукцію, рівня прибутку.

4. Контроль за обсягами виробництва, власними витратами та прибутком кожного підрозділу базується на використанні планів і кошторисів. У загальному організацію системи управління в підприємстві можна зобразити таким чином. [2].

Виходячи з вищесказаного можна уявити систему організації управлінського обліку в підприємствах. Вона складається з чотирьох етапів: підготовчий, методичний, технічний та організаційний. На підготовчому етапі аналізують існуючу організаційну форму господарювання; визначають технологію вирощування біологічних активів і виробництва сільськогосподарської продукції (робіт, послуг); виділяють центри відповідальності (сегменти). На методичному – визначають цілі та напрями класифікації витрат, собівартості й доходів; вибирають оптимальну систему обліку та калькулювання собівартості продукції; метод розрахунку собівартості продукції; порядок розподілу непрямих витрат; визначають доходи та фінансові результати в управлінському обліку, порядок ведення управлінського обліку активів і пасивів. Технічний етап включає в себе визначення та розробку форм первинних і зведених документів за об'єктами управлінського обліку, графіка документообігу, плану рахунків, форм бюджетів і внутрішньогосподарської звітності; встановлення періодичності та послідовності заповнення реєстрів обліку й управлінської звітності, здійснення аналізу, контролю та бюджетування; вибір програмного забезпечення. Організаційний етап складається з проектування організаційної структури відділу управлінського обліку з його функціями, завданнями і виконавцями; розподіл обов'язків між працівниками центрів відповідальності й відділом управлінського обліку та встановлення взаємозв'язків між ними й іншими службами підприємства; розробка внутрішніх положень щодо

організації управлінського обліку. Усі ці етапи є нерозривними складовими єдиної правильно організованої системи управління в підприємстві [2].

Управлінський облік в сільському господарстві має передусім бути спрямований на потреби управління в інформації і забезпечувати облік та контроль витрат за об'єктами обліку: в рослинництві – це сільськогосподарські культури (групи культур); у тваринництві – групи (види) тварин як за структурними підрозділами, так і по підприємству загалом, а також аналіз, оцінку та планування напрямків розвитку фінансово-господарської діяльності підприємства [2].

Сільськогосподарське виробництво характеризується нерівномірним виходом усієї продукції протягом року при рівномірних витратах. Так в окремі періоди часу по різних видах продукції (літній та зимовий) витрати на виробництво більші, а готової продукції оприбутковується менше. Тому по одних видах біологічних активів необхідно щомісяця визначати собівартість 1ц продукції (приріст тварин, молоко тощо), а по інших - витрати на одну голову (приплід). Крім того, деяка готова продукція рослинництва і тваринництва отримується одноразово в період дозрівання рослин і тварин, що висуває жорсткі вимоги до організації обліку виходу продукції, контролю за її збереженням, переробкою та реалізацією [4].

Підвищення рентабельності та ефективності виробництва вимагає науково обгрунтованої калькуляції фактичної собівартості сільськогосподарської продукції. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визнає фактичну собівартість одним із основних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Законом наголошується, що пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на її виробництво та придбання. Собівартість окремих видів сільськогосподарської продукції визначають на підставі витрат, віднесених на відповідну культуру (групу культур), вид тварин чи виробництва. Витрати за окремими культурами і видами тварин складаються як із прямих витрат, що безпосередньо відносять на відповідні культури і види тварин, так і витрат, що розподіляються. Визначення собівартості продукції (робіт, послуг) аграрних підприємств здійснюють у такій послідовності: – розподіляють за призначенням витрати на утримання основних засобів на об'єкти планування та обліку витрат; – обчислюють собівартість продукції (робіт, послуг) допоміжних та підсобних промислових виробництв, які надають послуги основному виробництву; – розподіляють витрати на зрошення, осушення земель, списують послуги бджільництва із запилювання сільськогосподарських культур; – розподіляють загальновиробничі витрати; – визначають загальну суму виробничих витрат за об'єктами планування та обліку; – обчислюють собівартість продукції рослинництва: – розподіляють витрати на утримання кормоцехів; – визначають собівартість продукції тваринництва; – визначають собівартість живої маси тварин на вирощуванні і відгодівлі; – визначають собівартість продукції підсобних промислових виробництв з переробки сільськогосподарської продукції. Отже, організацію

управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах доцільно здійснювати в такій послідовності: визначити організаційну структуру підприємства, розробити організаційну схему управлінського обліку, розробити схему документообігу, визначити біологічні активи за групами та видами продукції, які виробляє сільськогосподарське підприємство, організувати центри відповідальності, розробити бюджети для центрів відповідальності, визначити систему обліку витрат і калькулювання продукції, зробивши перелік постійних та змінних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції та порядок контролю цих витрат, розробити систему контролю витрат [2].

Отже, сільське господарство є однією з основних галузей економіки, яка забезпечує населення основними продуктами харчування. На організацію і методику управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах впливають організаційно-технологічні особливості вирощування сільськогосподарських культур та тварин, а саме: використання землі як основного ресурсу, природно-кліматичні умови, тривалість операційного циклу тощо. Негативним фактором є відсутність в Україні нормативно-законодавчих актів щодо регулювання єдиних підходів до організації управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Белова І. М. Управлінський облік в умовах сільськогосподарського виробництва / І. М. Белова // Сталий розвиток економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/XlsZF6>
2. Довжик О. О. Управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: особливості побудови / О. О. Довжик, С. А. Гаркуша [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/1WA6Yg>
3. Москаленко В. А. Впровадження управлінського обліку в підприємствах агропромислового комплексу / В. А. Москаленко // Ефективна економіка. – 2015. – № 5.
4. Управлінський облік в умовах сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/BxtSR7>

Сердечна Ю. С.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Шишпанова Н. О.**

Миколаївський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах глобалізації економіки, зростання динаміки змін зовнішнього середовища, прагнення України до євроінтеграції, загострення конкуренції на ринку, нестабільність зовнішнього середовища, зміна технологій вимагають від підприємства пошуку та застосування нових та ефективних управлінських технологій. Одним із важливих інструментів, який дасть змогу підняти управління на значно вищий рівень, є фінансовий контролінг.

Наукові дослідження концепції контролінгу знайшли відображення у працях зарубіжних вчених, серед яких: М. Постер, К. Серфлінг, Ю. Вебер, Д. Хан, Б. Шрайт та інші. Питанням впровадження фінансового контролінгу для задоволення потреб підприємств присвячені праці таких вітчизняних вчених як: М.С.Пушкар, Н.Д.Собкова, О.О.Терещенко [1].

Фінансовий контролінг – це мистецтво управління (система управління), спрямоване на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства і шляхів досягнення його. Завданням фінансового контролінгу є організація управління фінансовими процесами на такому рівні, щоб унеможливити помилки, відхилення і прорахунки як в поточній діяльності, так і на перспективу.

За цільовим спрямуванням фінансовий контролінг поділяється на два види: стратегічний і оперативний, які досить тісно взаємозв'язані між собою і трансформуються один в одного [1].

Під стратегічним фінансовим контролінгом розуміють комплекс функціональних завдань, інструментів і методів довгострокового управління фінансами, вартістю і ризиками. Стратегічний фінансовий контролінг визначає цілі та завдання для оперативного контролінгу, тобто ставить нормативні межі. Таким чином, стратегічний фінансовий контролінг орієнтований на внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства та довгострокові перспективи. Його об'єктами є такі показники, як мета, стратегії, потенціали і фактори успіху, сильні і слабкі сторони підприємства, шанси і ризики, межі і наслідки.

Оперативний фінансовий контролінг орієнтований на внутрішнє середовище підприємства, досягнення короткострокових кількісних цілей, що встановлюються у рамках розроблених стратегічних планів. Оперативний фінансовий контролінг зосереджений на досягненні показників прибутку, витрат, рентабельності капіталу та прийняття оперативних рішень по недопущенню кризового стану підприємства. Основною метою оперативного

фінансового контролінгу є забезпечення прибутковості і ліквідності підприємства [2].

Послідовність розробки та впровадження на підприємстві системи фінансового контролю можна розподілити на наступні етапи:

Визначення об'єкту контролінгу. Об'єктом фінансового контролінгу є управлінські рішення по основним аспектам фінансової діяльності підприємств.

Визначення видів і сфери контролінгу. Фінансовий контролінг поділяється на стратегічний, поточний та оперативний контролінг. Кожному з цих перлічених видів контролінгу повинна відповідати його сфера і періодичність здійснення його функцій.

Формування системи пріоритетів показників, що контролюються. Доцільно здійснити класифікацію показників за значимість та провести їх ранжування.

Розробка системи кількісних стандартів контролю. Після визначення і ранжування перелік фінансових показників, які контролюються, виникає необхідність встановлення кількісних стандартів по кожному з них.

Формування системи алгоритмів дій з усунення відхилень. Дії менеджера підприємства на цьому етапі полягають в пошуку і реалізації резервів по забезпеченню виконання цільових показників або вносяться пропозиції по корегуванню системи стратегічних нормативів, показників поточних фінансових планів [3].

Таким чином, слід зазначити, що впровадження на підприємстві системи фінансового контролінгу дозволяє значно підвищити ефективність всього процесу управління його фінансовою діяльністю. Ця система має можливість стати одним із головних інструментів виводу українських підприємств із кризового стану. Знання та вміле використання методів та інструментів фінансового контролінгу дасть підприємству можливість отримати переваги в конкурентній боротьбі, підвищити ефективність використання всіх видів ресурсів, збільшити рівень прибутковості, суттєво покращити якість прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Брижань І. А. Контролінг в системі інструментів забезпечення платоспроможності підприємства / І. А. Брижань, С. М. Кучер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Eir/2009_3/55-60.pdf
2. Меренкова Л. О. Фінансовий контролінг як система ефективного управління підприємством / Л. О. Меренкова // Ефективна економіка. – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/aHFnoP>
3. Терещенко О. О. Сучасний стан і перспективи розвитку фінансового контролінгу (до підсумків українсько-російського «круглого столу») / О. О. Терещенко, Д. М. Стащук, Д. Г. Савчук // Фінанси України. – 2011. – № 2. – С. 117–126.

Шиманчук М. С.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент

кафедри менеджменту **Обозна А. О.**

*Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв*

ОЦІНКА РОЛІ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Неодмінною складовою переходу України до ринкових відносин є створення нових підприємницьких структур та приватизація підприємств. Цей перехід зумовив еволюцію відносин власності і типів суб'єктів господарювання в напрямку забезпечення їх розмаїття. Процеси ринкових перетворень привернули суттєву увагу до дослідження теоретичних та практичних проблем подальшого розвитку та підвищення ефективності функціонування підприємств як державного, так і приватного сектора економіки України.

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансового стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень. І хоча сам термін «фінанси» за останні 10-15 років пройшов через певні зміни та суттєво ускладнився, фінансові аналітики у країнах з розвинутою ринковою економікою традиційно займаються розрахунком коефіцієнтів, статистичним аналізом, складанням трендів для прогнозування.

Думка про те, що розвиток методів аналізу фінансового стану підприємства проходив переважно в США та Західній Європі не може викликати особливих заперечень: даний аналіз покликаний обслуговувати потреби ринкової економіки, і тому лише розвиток та ускладнення механізму ринкової економіки можуть сприяти вдосконаленню його методів.

Економічні реалії в Україні, як і в більшості сусідніх з нею держав, мають певну специфіку, що вносить корективи у традиційну методологію аналізу. Особливістю формування цивілізованих ринкових відносин в Україні є посилення впливу таких чинників, як жорстка конкурентна боротьба, технологічні зміни та постійне вдосконалення методів технічної обробки економічної інформації. Середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються також безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних курсів, а також різкими коливаннями цін на ресурси та відносно високим темпом інфляції. Методи аналізу фінансового стану підприємства постійно вдосконалюються по мірі настання змін в економічному середовищі нашої держави.

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан підприємства. Збої у виробничому процесі,

погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства, внаслідок чого погіршується його платоспроможність. Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у виробничому процесі. Однак у виробничій діяльності українських підприємств часто трапляються випадки, коли і добре працююче підприємство відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів. В цих умовах перед менеджерами підприємств постає велика кількість питань, головними з яких є наступні:

Як раціонально організувати фінансову діяльність підприємства для його подальшого розвитку? Яким чином можна покращити управління фінансовими ресурсами? Яким чином визначити показники фінансово-господарської діяльності, що забезпечують стійкий фінансовий стан підприємства? На ці та інші важливі питання дає відповідь об'єктивний аналіз фінансового стану підприємства, який дозволяє найбільш раціонально розподілити матеріальні, трудові і фінансові ресурси. Ще з курсу мікроекономіки нам відомо, що кількість будь-яких ресурсів є обмеженою, і в цих умовах домогтися максимального економічного ефекту можна не лише за рахунок регулювання обсягу виробництва, але й шляхом оптимального співвідношення різних ресурсів. Фінансові ресурси мають першорядне значення з усіх видів, оскільки це єдиний вид ресурсів підприємства, що трансформується безпосередньо із мінімальними витратами часу у будь-який інший вид.

Економічний аналіз фінансового стану підприємства використовує весь комплекс доступної інформації, носить оперативний характер і цілком підпорядкований волі керівництва підприємством. Тільки такий аналіз дає можливість реально оцінити стан справ на підприємстві, досліджувати структуру собівартості не тільки усієї випущеної і реалізованої продукції, але й собівартості окремих її видів, склад комерційних і управлінських витрат, дозволяє з особливою точністю вивчити характер відповідальності посадових осіб за дотриманням розділів бізнес-плану.

Таким чином метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва, як основи стабільної роботи підприємства і виконання їм зобов'язань перед бюджетом, банками і іншими установами. Аналіз фінансового стану дозволяє визначити положення підприємства на ринку на звітну дату і довідатися, наскільки правильне підприємство керувало фінансовими ресурсами протягом аналізованого періоду, а також визначити рівень платоспроможності і кредитоспроможності.

Інвестиції – це економічна категорія розширеного відтворення, яка є основним інструментом формування мікро- та макроекономічних пропорцій і визначає темпи економічного росту. Активізація інвестиційних процесів в економіці України потребує на вирішення переліку важливих завдань, що сприятимуть створенню сприятливого інвестиційного клімату в країні, залученню великої кількості зовнішніх і внутрішніх інвесторів, створення в достатній кількості об'єктів капіталовкладення з високим рівнем ефективності

діяльності. Одними з найважливіших заходів, спрямованих на забезпечення їх реалізації є створення відповідних інструментів оцінки і управління інвестиційною привабливістю підприємств та держави загалом.

Оцінювання рівня інвестиційної привабливості є сполучною ланкою між аналізом та прийняттям рішення про вкладання коштів. Під оцінкою інвестиційної привабливості розуміється визначення рівня його інтегральної характеристики, як об'єкту інвестування з точки зору його наявного і перспективного стану, теперішньої і майбутньої прибутковості діяльності, рентабельності, ліквідності, платоспроможності, ділової активності.

Аналіз інвестиційної привабливості підприємства, яке займається вирощуванням, зберіганням, реалізацією зернових культур, здійснено за наступними напрямками: аналіз капіталу та майна підприємства; аналіз ліквідності та платоспроможності; аналіз фінансової стійкості; аналіз ділової активності та рентабельності.

Таким чином, від поліпшення фінансового стану підприємства залежать його економічні перспективи, саме цим обумовлюється необхідність і практичне значення систематичної оцінки фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Захарченко В. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства / В. О. Захарченко, С. І. Счасна // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 137-144.
2. Котляр М. Л. Аналіз фінансового стану підприємства / М. Л. Котляр // Фінанси України. – 2004. – № 5. – С. 23-27.
3. Кручок С. І. Оцінка фінансового стану підприємств / С. І. Кручок // Фінанси України. – 2002. – № 8. – С. 41-43.

Добрянська Н. А.

д-р екон. наук, професор, зав. кафедри
економічної теорії і економіки підприємства

Грабовецька О. Г.

здобувач вищої освіти

Одеський державний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Проблеми удосконалення обліку і аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками розглядаються в працях таких видатних вітчизняних науковців, як: Б.Ф. Усач, В.В. Сопко, К.О. Утенкова, Ф.Ф. Бутинець, Л.П. Кулаковська, Л.Н. Шкіря та ін. Проте, в умовах трансформації складання фінансової звітності за міжнародними стандартами виникає нагальна потреба в подальшому вивченні питань з даної теми.

У процесі господарської діяльності підприємства постійно вступають у різні розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками. Метою аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками відповідно до МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту», яким установлені загальні цілі незалежного аудитора та пояснюється характер і обсяг аудиту, призначеного для надання можливості незалежному аудитору досягнути цих цілей є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності ведення розрахунків з постачальниками та підрядниками за отримані товарно- матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги [1].

Для забезпечення якості проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками аудитор має чітко визначити аудиторські процедури та методи. Вибір методу або процедури – це результат емпіричного професійного судження безпосередньо аудитора, який опирається на мету та обставини власне замовлення на аудиторську послугу, з одного боку, і на особистий досвід і кваліфікацію – з іншого. Процедури складаються з певної послідовності застосовуваних методів. Однак це не означає, що будь-який метод контролю «закріплений» за конкретною аудиторською процедурою. Залежно від обставин замовлення до складу аудиторської процедури можуть входити різні методи. Саме в підборі оптимальної й відповідної кількості та виду того чи іншого методичного прийому залежить якість аудиторської послуги [2].

Перелік аудиторських процедур має плануватись відповідно до норм МСА 500 «Аудиторські докази», яким визначено з чого складаються аудиторські докази під час аудиту фінансової звітності, та відповідальність аудитора за розробку й виконання аудиторських процедур для отримання достатніх і прийнятих аудиторських доказів, що дадуть йому можливість сформулювати обґрунтовані висновки, на яких ґрунтуватиметься думка аудитора, та які

необхідні для проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Для того, щоб підтвердити правильність відображення в обліку та своєчасність розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками, особливу увагу аудитор слід звернути на своєчасність поставок, відповідність кількості та якості поставленої продукції вимогами договору, на використання підприємством своїх прав у разі порушення умов договору, правильність та обґрунтованість цін. У разі перевірки повноти і правильності оприбуткування отриманих від постачальника запасів, дотримання діючих цін і тарифів завданням аудиторів є встановлення: - наявності, достовірності та правильності оформлення договорів на доставку запасів; - повноти і своєчасності оприбуткування запасів, що надійшли від постачальників; - достовірності та законності розрахунків з постачальниками і підрядниками; - дотримання строків позовної давності. Відповідно до МСА 500 «Аудиторські докази», перевірка записів або документів надає аудиторські докази різних ступенів достовірності залежно від їх характеру та джерела отримання інформації, а також у разі внутрішніх записів або документів – залежно від ефективності заходів внутрішнього контролю над їх формуванням [3].

Отже, аудит операцій з постачальниками та підрядниками здійснюють у такій послідовності:

- 1) перевірка стану бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю;
- 2) оцінка основних показників підприємства;
- 3) аналіз даних інвентаризації розрахунків;
- 4) перевірка реальності кредиторської заборгованості;
- 5) перевірка правильності відображення зобов'язань в обліку;
- 6) перевірка правильності оприбуткування підприємством отриманих від постачальників ТМЦ;
- 7) перевірка правильності відображення в обліку вартості виконаних робіт та отриманих послуг;
- 8) перевірка дотримання цін і тарифів.

Список використаних джерел:

1. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/index.php?option=com>
2. Редько О. Методи аудиторської практики [Електронний ресурс] / О. Редько, К. Редько. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/.../detail.php3>
3. Редько О. Процедури аудиту як основа професійної практики [Електронний ресурс] / О. Редько, К. Редько. – Режим доступу: <http://liber.onu.edu.ua/opacunicode/index.php>

Семенівська О. М.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри
фінансів та банківської справи **Слободянюк Н. О.**

*Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ТА БАНКІВСЬКІ ПОСЛУГИ ЯК СКЛАДОВІ БАНКІВСЬКОГО МАРКЕТИНГУ

Банківський маркетинг заснований на глибокому знанні об'єктивної інформації про ринок, а саме: актуальних потребах клієнтів, знаходження найбільш прибуткових ринків, ефективної адаптації банківських продуктів під ці ринки.

В умовах посилення конкуренції маркетинг допомагає банкам рости і зберігати прибутковість. В банківській сфері маркетингові дослідження проводять багато вітчизняних науковців серед яких: Алексєєв І.В., Арбузов С., Брітченко І.Г., Бєлявцев М.І., Бабенко Ю., Баханова В., Вовк В., Жуков Є. Ф., Зайцев О., Іванова С. П., Краєвая А., Крилов А.М., Ковальчук С.В., Лютий І.О., Мещеряков А., Нікітін А.В., Папаїка О., Романенко Л.Ф., Солодка О. О., Сципін І., Сципін Я., Тягунова Н.М. тощо.

Незважаючи на велику кількість наукових видань, присвячених питанням банківського маркетингу, глибокому теоретичному обґрунтуванню, методиці дослідження і практичній реалізації процесу формування комплексу маркетингових комунікацій комерційними банками для просування на ринок банківських продуктів приділяється ще мало уваги.

Особливості маркетингу в банківській сфері обумовлені, насамперед, специфікою банківського продукту, проте аналіз літератури з даної проблематики виявив неоднорідність в трактуванні цієї категорії.

На сьогодні специфіка банківських продуктів не дає розкрити їх економічну природу, дати науково достовірну їх класифікацію, зокрема, розмежувати поняття банківської операції та банківської послуги, які здебільшого ототожнюють. У літературі неоднаковою мірою трактується суть банківського продукту. Більшість вчених сходяться на думці, що поняття «банківського продукту» пов'язане з категоріями «банківська послуга» та «банківська операція».

Так з точки зору Лютого І.О., банківський маркетинг це – організаційно - управлінська стратегія пошуку засобів задоволення потреб клієнтури банку та власне банку за допомогою створення системи управління грошима, відсотками, кредитами з урахуванням особливостей маркетингового оточення та існуючої кон'юнктури ринку позичкового капіталу [1, С.13].

Аналогічної точки зору дотримує російський вчений Ніколаєва Т.П. визнаючи банківський маркетинг як, ринкову стратегію по створенню, просуванню і збуту банківських продуктів (послуг). Це набір технічних

прийомів, метою застосування яких є задоволення потреб клієнтів дохідним для банку чином. Прийоми маркетингу полягають у використанні вже відомих людям знань. Він являє собою сукупність певного типу мислення і техніки обслуговування, заснованих на толерантності, здатності слухати, простоті і доступності для клієнтів пропонованих банком рекомендацій і рішень, що приймаються, творчому підході до справи, знання основ методології вивчення ринку [3,С.11].

Аналіз науково-практичних робіт дозволяє зробити наступні висновки. Автори дотримуються точки зору, що банківським продуктом вважаються грошові кошти, а банківські послуги пов'язані із забезпеченням переміщення грошей з рахунку на рахунок й утворенням грошових фондів.

Отже, досліджуючи підходи, першим є те, що банківська послуга визначається як більш широке абстрактне поняття. При цьому сама банківська послуга являє собою сутність діяльності банку, а фактичне отримання у банку – це і є продукт. Вона виникає як результат здійснення послуги в наслідок: виявленні потреб клієнта; продажу продукту клієнту; рекламі продукту; при стимулюванні збуту які спрямовані на продаж клієнтові. Тоді як, банківські інструменти є засобом здійснення маркетингової стратегії і досягнення відповідних цілей, розвиток ринку банківських послуг обумовлює необхідність використання маркетингу як інструмент підвищення ефективності комерційного банку для покращення його фінансового аспекту.

Список використаних джерел:

1. Лютий І. О. Банківський маркетинг : підручник / І. О. Лютий, О. О. Солодка, 2009. - 776 с.
2. Показники банківської діяльності / Асоціація українських банків // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aub.org.ua/>
3. Николаева Т. П. Банковский маркетинг: Учебно-методический комплекс. – М.: Изд. центр ЕАОИ. 2009. – 224 с.
4. Маркетинг у банку: навч. посіб. / за заг. ред. проф. Т. А. Васильєвої; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 353 с.
5. Ткачук В. О. Маркетинг у банку : навч. посіб. – Тернопіль : Синтез-Поліграф, 2006.- 225 с.

Павлова К. В.
здобувач вищої освіти
Науковий керівник: **Соболева І. В.**
*Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського*

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Отримання економічної вигоди у діяльності кожного підприємства неможливо без здійснення витрат, що супроводжують процес виробництва, товарообороту, управління та обслуговування підприємства. Тому питання обліку витрат для кожного підприємства, кожної галузі економічної діяльності завжди буде актуальним, оскільки правильно організований облік витрат сприяє ефективному їх управлінню. Це стосується і підприємств малого бізнесу, де, враховуючи невеликі обороти діяльності та незначну чисельність працівників, можна спростити ведення їх обліку.

Питання обліку діяльності підприємств малого бізнесу є предметом постійної уваги вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів серед яких Бузак Н., Городянська Л., Дудніченко О., Михайлов М., Новодворський В., Полятикіна Л., Сабанін Р., Славкова О., Хомин П. Я. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів обліку витрат присвячені праці таких вчених, як: Давидова Г. М., Дмитренко І.М., Зубілевича С. Я., Малюги Н. М., Пархоменко В., Шатковської Л.С. та інших вчених.

Витратами звітного періоду визнається зменшення активів та збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства. Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності регламентовані П(С)БО 16, норми якого застосовуються підприємствами, організаціями і іншими юридичними особами незалежно від форм власності (окрім банків і бюджетних установ) та для малих підприємств П(с)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [4].

В розділі про облік витрат Наказу про облікову політику малого підприємства необхідно визначити такі питання :

- 1) умови визначення витрат;
- 2) об'єкти обліку витрат;
- 3) розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат діяльності;
- 4) класи рахунків, що використовуються для обліку витрат діяльності тощо.

Для суб'єкта малого бізнесу передбачений спрощений порядок списання витрат. Основна мета полягає у використанні рахунку 23 тільки для відображення залишків незавершеного виробництва на кінець звітного періоду. При цьому, впродовж звітного періоду списання витрат на виробництво і

відображення вартості фактичної собівартості заведеної виробництвом готової продукції на рах.23 не здійснюється (за відсутністю проводок Дт 26 Кт 23) [1].

Згідно з П(с) БО 25 суб'єкти малого бізнесу можуть загальну суму витрат операційної діяльності з кредиту рахунків 8 класу списувати в дебет рахунка 79. В таких випадках вартість залишків незавершеного виробництва і готової продукції визначається у такий спосіб: визначається залишок незавершеного виробництва за даними інвентаризації або по залишкам готової продукції за даними первинних документів, якими оформлюють рух готової продукції. У випадку застосування інвентаризації на кінець звітного періоду визначається залишок незавершеного виробництва, який оцінюють з урахуванням прямих матеріальних витрат і прямих витрат на оплату праці, що відображається бухгалтерським записом за Дт рахунка 23 та Кт рахунка 79. Але такий спосіб визначення залишків незавершеного виробництва є значною мірою умовним, тому що він не враховує ні інших прямих витрат, ні постійних розподілених загальновиробничих витрат.

Записи на рахунках бухгалтерського обліку спрощеного Плану рахунків і на позабалансових рахунках для узагальнення інформації про наявність і рух активів, зобов'язань, про доходи і витрати, факти фінансово-господарської діяльності здійснюють відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій[3].

На малих підприємствах для обліку витрат відповідно Методичним рекомендаціям № 422 передбачено Відомість 5м, в якій систематизується інформація про : дохід від реалізації; зменшення доходу; витрати діяльності за елементами; витрати майбутніх періодів; фінансовий результат; власний капітал тощо [2].

У Відомості 5м відображується обороти по Дт та Кт рахунків:

- в розділі I – рах.84,85;
- в розділі II – рах.23;
- в розділі III – рах.44,70,79;
- в розділі IV – рах.39,40,47.

Список використаних джерел:

1. Гоголь Т. Спрощена форма організації бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу / Т. Гоголь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 11. – С. 3–17.
2. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422 / Міністерство Фінансів України. – 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/IDxrtf>
3. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : наказ від 19.04.2001 р. № 186 / Міністерство Фінансів України [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://goo.gl/8ErbIj>
4. П(с)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : наказ від 25.02.2000 р. № 39 / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

Ткачук Тетяна

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Боднар О. А.**
Миколаївський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасній економічній науці загальновизнано, що інновації – це невід’ємний фундамент стабільного та ефективного соціально-економічного розвитку держави, важливий механізм оновлення реального сектору економіки, головний чинник підвищення конкурентоспроможності країни та здійснення прогресивних структурних зрушень [1].

Одним із недоліків сучасного обліку є відсутність системи облікових реєстрів і бухгалтерських рахунків для відображення витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності.

Питання щодо організації та методології обліку інновацій на підприємствах України не є достатньо дослідженими вченими та фахівцями бухгалтерського обліку. Наразі ці питання розглядали у своїх працях Я.Д. Крупка [1], О.В. Кантаєва [2], О.Мінаков [3], Т.І. Моргунова [6], однак проблеми обліку інноваційної діяльності дотепер цілком не вирішені.

Суть та регулювання інноваційної діяльності підприємств регламентується Законом України «Про інноваційну діяльність» та Законом України «Про інвестиційну діяльність», де інновація визначається як одна з форм інвестицій [4,5].

Об’єктами інноваційної діяльності за Законом є:

- інноваційні програми і проекти;
- нові знання та інтелектуальні продукти;
- виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
- товарна продукція;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції[4].

Зазначені у Законі об’єкти повинні стати об’єктами обліку. Для відображення витрат, джерел фінансування та результатів інноваційної діяльності необхідно створити таку систему обліку, що дозволить виокремити витрати та результати інноваційної діяльності за центрами відповідальності та окремими об’єктами. Інноваційна діяльність передбачає значні витрати для покращення результатів діяльності.

Витрати на інноваційні процеси можуть носити:

- капітальний характер та бути пов'язані з впровадженням нових типів виробництв, нових технологій, виробничого обладнання, технічним переозброєнням виробництва, переоснащенням устаткування, придбанням та впровадженням авторських прав, об'єктів інтелектуальної власності;

- поточний характер та бути пов'язані з операційною діяльністю, у ході якої створюються безпосередньо інноваційні продукти та інноваційна продукція.

Витрати інноваційної діяльності капітального характеру відображаються відповідно до алгоритмів бухгалтерського обліку на рахунку 15 «Капітальні інвестиції». Доцільним є впровадження субрахунків щодо відокремлення капітальних витрат, що мають інноваційний характер.

Розглядаються пропозиції щодо введення окремого балансового рахунку «Витрати на підготовку й освоєння нової продукції й виробництва». Для виокремлення результатів виробництва нової продукції доцільно впровадити для визначення фінансових результатів облік собівартості реалізації інноваційної продукції на субрахунку 901 «Собівартість реалізації інноваційної продукції(продукту)», доходу від реалізації – на субрахунку 701 «Дохід від реалізації інноваційної продукції(продукту)». Впровадження субрахунків буде сприяти потребам визначення підприємства як інноваційного. [6]

Проведений аналіз методичних засад обліку інноваційної діяльності визначає необхідність розробки та впровадження на рівні стандартів бухгалтерського обліку методичних рекомендацій з відображення на рахунках бухгалтерського обліку і в облікових регістрах витрат, доходів і фінансових результатів інноваційної діяльності та включення до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку типової кореспонденції рахунків по відображенню витрат, доходів і результатів інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка. – Львів, 2001. – 607 с.
2. Кантаєва О. В. Щодо методології обліку та аналізу інноваційної діяльності підприємств / О. В. Кантаєва // Економіст. – 2013. – № 3. – С.24-30.
3. Мінаков О. Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – С.24-27.
4. Про інноваційну діяльність : закон України від 04.07.2002 р. №40-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
5. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
6. Моргунова Т. І. Проблеми інноваційної діяльності / Т. І. Моргунова, О. Л. Швиденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/

Обозна А. О.

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
*Миколаївська філія Київського національного
університету культури і мистецтв*

Виглядал М. С.

викладач кафедри економіки та підприємництва,
Миколаївська філія ПВНЗ «Європейський університет

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні у складній системі економічних зв'язків усе частіше необхідно приймати зважені рішення щодо інвестування. Для збереження і примноження заощаджень потрібно відмовитись від старих схем накопичення та перейти до методів, притаманних ринковим відносинам, що об'єднуються під загальною назвою інвестування.

Інвестиційна діяльність - найважливіша складова діяльності підприємства. В умовах ринкової економіки вирішальною умовою розвитку та життєздатності фірм будь-якого профілю є ефективне вкладення капіталу в той або інший інвестиційний проект.

Джерелом приросту капіталу та основним мотивом до інвестування є отримання прибутку. Інвестиції повинні не лише приносити прибуток, але й бути найбільш ефективними – в цьому мета інтенсивного використання інвестицій, яка залежить від таких факторів, як: привабливість та пріоритетність об'єктів аграрного сектору; регулювання державою інвестиційного процесу; значення інвестицій банків в аграрному секторі; привабливість для іноземних інвесторів, які зважають увагу на потенціал людини, ризик, розмір ринку, ресурсний потенціал, рівень інфляції.

Взаємне узгодження інтересів власника капіталу і його споживача на першому етапі здійснення інвестиційних процесів потребує використання спеціальних характеристик, які дозволяють сформувати представлення про стан об'єкту вкладання коштів, надійність майбутніх інвестицій, очікувані результати від їх використання.

У взаємовідносинах суб'єктів господарювання України ця характеристика є порівняно новою. Тому для її формування використовуються методичні підходи, що були напрацьовані за кордоном. Враховуючі економіко-правові та соціальні відмінності країн, прямий переніс західних підходів не дозволяє надати адекватну оцінку і прийняти ефективне рішення відносно капіталовкладень.

Наявність простеженого взаємозв'язку між оцінкою і підвищенням привабливості об'єктів інвестування надає можливість набагато ефективнішого використання механізму управління інвестиціями.

Теоретичні і практичні питання управління інвестиційною привабливістю відображення в наукових працях багатьох вітчизняних і закордонних економістів, таких як, наприклад, Бланк І.А., Буркинський Б.В., Герасимчук

М.С., Гойко А.Ф., Заїнчковський А.О., Кисіль М.І., Пересада О.О., Рогожин П.С., Шевчук В.Я., Гітман Л., Джонк М.Д., Норкотт Д., Хавранек П., Шарп У. та інших дослідників. Однак, незважаючи на численні наукові розробки, проблема активізації інвестиційної діяльності в агропромисловому виробництві вкрай актуальна.

Інвестиції – це економічна категорія розширеного відтворення, яка є основним інструментом формування мікро- та макроекономічних пропорцій і визначає темпи економічного росту. Активізація інвестиційних процесів в економіці України потребує вирішення переліку важливих завдань, що сприятимуть створенню сприятливого інвестиційного клімату в країні, залученню великої кількості зовнішніх і внутрішніх інвесторів, створення в достатньої кількості об'єктів капіталовкладення з високим рівнем ефективної діяльності. Одними з найважливіших заходів, спрямованих на забезпечення їх реалізації є створення відповідних інструментів оцінки і управління інвестиційною привабливістю окремих підприємств та держави загалом.

Оцінювання рівня інвестиційної привабливості є сполучною ланкою між аналізом та прийняттям рішення про вкладання коштів. Під оцінкою інвестиційної привабливості розуміється визначення рівня його інтегральної характеристики, як об'єкту інвестування з точки зору його наявного і перспективного стану, теперішньої і майбутньої прибутковості діяльності, рентабельності, ліквідності, платоспроможності, ділової активності.

Важливість усіх вищезазначених факторів є беззаперечним. Найвищим за ієрархічною класифікацією є рівень держави, що охоплює політико-правове, соціально-культурне та економічне середовище країни, у якій планується здійснити інвестицію.

Підсумовуючи усе наведене вище, необхідно відмітити, що проблема підвищення інвестиційної привабливості підприємств може бути вирішена лише після визначення усіх факторів, що впливають на її рівень, як зовні, тобто з боку держави, регіону, так і зсередини, з боку самого підприємства. Тільки поєднання зусиль держави і окремих підприємств на різних щаблях формування інвестиційної привабливості дозволить українській економіці перебороти низку наявних проблем та здійснити залучення необхідного обсягу коштів для ефективного проведення реформ та прибуткової діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Балдин К. В. Инвестиции. Системный анализ и управление / К. В. Балдин, О. Ф. Быстров, И. И. Передеряев, Соколов М. М. (ред.). – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2006. – 286 с.
2. Бочаров В. В. Инвестиционный менеджмент [Текст] : учебн. пособие / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2008. – 160 с.
3. Дацій О. І. Інвестиційний потенціал як складова розвитку промислового комплексу України [Текст] / О. І. Дацій // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 6. – С. 105–109.

Сацура О. Ф.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Бурковська А. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄДИНОГО КАЗНАЧЕЙСЬКОГО РАХУНКУ

Єдиний казначейський рахунок є основою безготівкових розрахунків в органах Державного Казначейства України. На рахунок надходять платежі за видатками державного бюджету, а саме: податки, збори, ін. обов'язкові платежі державного та місцевого бюджетів та надходження з інших джерел.

В ході запровадження єдиного казначейського рахунки ми отримаємо:

- формування оптимального надходження коштів до бюджетів;
- скорочення (не допущення) залишків коштів на рахунках розпорядників;
- централізації чи децентралізації бюджетних платежів через систему органів Держказначейства;
- незалежність держави від банківських структур у сфері контролю та обліку платежів та доходів [2].

Єдиний державний казначейський рахунок відкритий в НБУ є єдиним рахунком держави для проведення платежів та управління коштами.

Рахунки відкривають для: надходжень, що передбачені законодавством України; розпорядників та одержувачів бюджетних коштів; підприємствам, установам, організаціям, діяльність яких не відноситься до діяльності з виконання бюджету але обслуговується в Державному Казначействі [1].

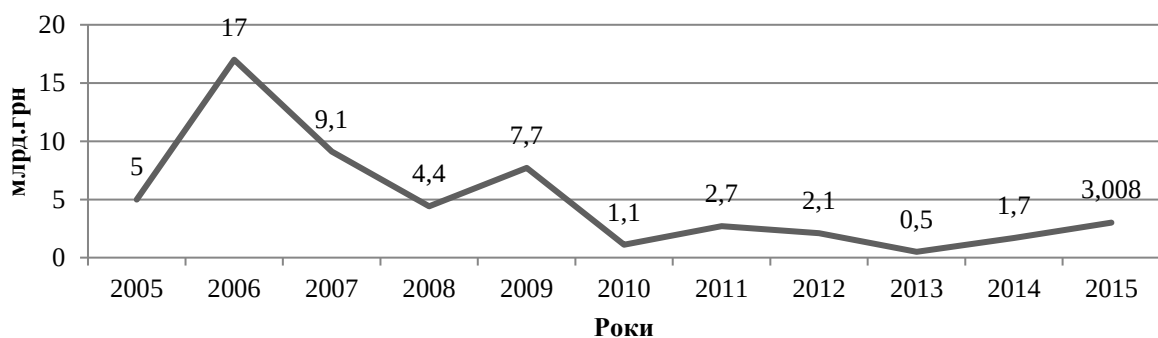

Рисунок 1 - Динаміка залишків ЄКР станом на 1 січня 2005-2015 рр.

Джерело: за даними [5]

За період 2015 року залишок коштів на єдиному казначейському рахунку збільшився на 42,85 млрд грн. Мінімальний залишок коштів спостерігався на 1 січня — 3,008 млрд грн, а максимальний залишок — 45,853 млрд грн на 1 вересня [5]. Якщо на єдиному казначейському рахунку наявні значні залишки бюджетних

коштів – це означає підвищення платоспроможності казначейства та фактичне вилучення коштів з економіки з підвищенням рівня інфляції.

В своїй діяльності механізм використання єдиного казначейського рахунку зтикається з низкою проблем: – накопичення більших об'ємів документації з приводу розрахунково-касового обслуговування розпорядників коштів місцевого бюджету; – відсутня швидкість проходження платежів та притаманна їх затримка; – неможливість здійснення контролю за своєчасністю та повним обсягом сплатою податків по конкретних платниках; – обмеження функцій оперативного управління грошовими потоками органів місцевого самоврядування [3].

В процесі надходження коштів на єдиний казначейський рахунок існує проблема в різноманітності програмного забезпечення. Оскільки органи казначейства в своїй діяльності використовують програмний продукт АС «Казна», а розпорядники коштів користуються іншими власними програмами [4]. Дана проблема не дає можливість здійснити зміну форми звітності розпорядників коштів, що призводить до появи додаткових витрат часу і праці. Через це виникає необхідність у впровадженні єдиного програмного забезпечення. Для попередження загроз неотримання місцевими бюджетами зароблених ними коштів, вважаємо що слід розділити єдиний казначейський рахунок на два рахунки: рахунок для зарахування і використання коштів державного бюджету та рахунок для коштів місцевих бюджетів.

В перспективі розвитку оперативного управління бюджетними коштами місцевих бюджетів необхідно встановити чіткі терміни для виконання платіжних доручень місцевих бюджетів за захищеними статтями видатками та за незахищеними статтями видатків.

Отже, перехід безготівкових розрахунків на єдиний казначейський рахунок дає можливість зосередження всіх рахунків місцевих бюджетів та розпорядників не користуючись послугами банківських установ, що позбавляє ризиків при зберіганні бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/>
2. Лопушинський І. П. Бюджетний процес в Україні : навч. посіб. / І. П. Лопушинський, Ю. С. Гаврилюк, Я. М. Казюк. – Херсон : Грінь Д.С., 2011. – 364 с.
3. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ : монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.
4. Положення про Державну казначейську службу України від 13.04.2011 р. N 460/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>.

Готко Н. М.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Полторак А. С.**

Миколаївський національний аграрний університет

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Фінансова безпека інноваційних підприємств залежить від стану фінансової безпеки країни, який в даний час є під загрозою, адже всі складові фінансової безпеки знаходяться в незадовільному або критичному діапазонах значень. Так, банківська система України реагує на зовнішні і внутрішні ризики, проводиться реформування податкової системи України, яку доцільно охарактеризувати відсутністю стабільності, зафіксована розбалансованість державного бюджету.

Фінансову безпеку розглядають як систему, яка надасть змогу виявити потенційні загрози і ризики, оперативно знаходити ефективні шляхи протидії, що гарантує стійкий фінансовий стан суб'єктів господарювання, можливість подальшого розвитку, для цього необхідно постійно здійснювати аналіз середовища функціонування інноваційних суб'єктів господарювання та визначення факторів, які впливають на фінансову безпеку.

Небезпеки і загрози, які впливають на фінансову безпеку, можна поділити на зовнішні (які не залежать від діяльності інноваційного підприємства) та внутрішні (які безпосередньо залежать від діяльності інноваційного підприємства), а також на існуючі та можливі.

До зовнішніх факторів, які впливають на фінансову безпеку суб'єктів господарювання, відносять економічні, правові, ринкові, технологічні та технічні, географічні, соціально-культурні, міжнародні.

Внутрішні фактори впливу на систему фінансової безпеки інноваційних суб'єктів господарювання: кадровий потенціал, засоби праці, інформаційне забезпечення прийняття рішень, системні фактори.

Таким чином, функціонування інноваційних суб'єктів господарювання та формування їх фінансової безпеки повністю залежить від сукупності факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на систему фінансової безпеки.

Визначення факторів впливу дає змогу інноваційним суб'єктам господарювання адаптуватись до постійної зміни середовища та успішно виживати в умовах конкуренції. Адаптація потребує здатності до розвитку, трансформації елементів господарської діяльності та системи управління в такому напрямку, який забезпечує фінансову безпеку.

Джерелами негативних впливів на фінансову безпеку інноваційного підприємства можуть бути свідомі та несвідомі дії менеджменту підприємства і суб'єктів підприємництва (органи державної влади, контрагенти, конкуренти), а

також збіг об'єктивних обставин (інновації, наукові відкриття, технологічні розробки, стан кон'юнктури ринку, форс мажорні обставини). Рівень фінансової безпеки інноваційного суб'єкта господарювання залежить від спроможності менеджменту уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. Спроможність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні заподіяти фінансової шкоди суб'єкту господарювання, є головною умовою фінансової безпеки підприємства. Загальну систему управління фінансовою безпекою інноваційного підприємства формують такі підсистеми: управління, контролю, планування, аналізу та інформаційного забезпечення.

Управління фінансовою безпекою входить до загальної системи управління безпекою інноваційного підприємства, при цьому вона становить найважливішу його функціональну підсистему, яка забезпечує реалізацію управлінських рішень переважно в фінансовій сфері діяльності інноваційного суб'єкта господарювання.

У цілому сучасне інноваційне підприємство повинно управляти фінансовими ризиками, котрі виникають через різні дестабілізуючі чинники. Для забезпечення фінансової безпеки на інноваційному підприємстві і можливості передбачення ризиків на підприємстві повинна існувати система управління фінансовою безпекою підприємства в цілому.

Отже, на кожному інноваційному підприємстві нагальним завданням є розробка дієвої стратегії розвитку фінансової безпеки, яка характеризується тісним взаємозв'язком і взаємообумовленістю її окремих складових.

Список використаних джерел:

1. Арєф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Арєф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1((91)). – С. 98–103.
2. Вакульчик О. Б. Визначення зон економічного ризику на основі аналізу показників економічної безпеки підприємства / О. Б. Вакульчик, Д. С. Зубицький // Економіст. – 2010. – № 8. – С. 40-43.
3. Загорельська Т. Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві / Т. Ю. Загорельська // Вісник ДНУ. – Сер. В: Економіка і право, Вип.2. – 2014. – С. 243–247.
4. Мойсеєнко І. П. Управління інтелектуальним потенціалом : монографія / І. П. Мойсеєнко. – Л. : Аверс, 2012. – 304 с.
5. Білоус О. В. Сучасна світова фінансово-економічна криза як прояв тотальної кризи системи глобалізму / О. В. Білоус // Економічний часопис. – 2008. – № 11–12. – С. 3-7.

Захиров М. П.
здобувач вищої освіти

Полторак А. С.
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО КІЛЬКІСНОЇ ОЦІНКИ ІНДИКАТОРІВ СТАНУ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Нормування індикаторів стану фінансової безпеки України, які в т. ч. характеризують стан економічної безпеки, дозволяє проводити їх вимірювання у відсотках від 0 % до 100 %, а розраховане нормоване значення своїм розміром надає інформацію щодо ступеню наближення до встановленого оптимального значення.

Нормування індикаторів здійснюється за допомогою лінійної функції таким чином, щоб характеристичні значення індикаторів потрапляли в зіставні за величиною інтервали. Перехід від абсолютних до нормованих значень індикаторів дозволяє вимірювати індикатори за шкалою від 0 до 1 або у відсотках: 0 відповідає 0 %, 1 - 100 %. Таким чином, отримане нормоване значення індикатора характеризує своєю величиною ступінь наближення до оптимального значення 1.

Так, дослідження в динаміці значень індикаторів стану фінансової безпеки за її складовими надає можливість надати оцінку стану кожного індикатора, виокремити складники, що потребують першочергової уваги дослідників, та фінансові ризики, управління якими в динаміці виявляється недостатньо ефективним [1, с. 5]. Розрахувавши індикатори стану фінансової безпеки за підсистемами (банківська, грошово-кредитна, боргова, бюджетна та ін.) та здійснивши нормування їх значень, визначимо інтегральні показники стану кожної з підсистем фінансової безпеки та представимо значення у табл. 1.

**Таблиця 1 Інтегральні показники стану підсистем фінансової безпеки
України за період 2008–2015 рр.**

Інтегральні показники стану, %	Період, рр.						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
– бюджетної безпеки;	47	49	62	54	56	52	59
– боргової безпеки;	32	39	37	36	30	12	11
– валютної безпеки;	52	54	53	53	76	36	35
– грошово-кредитної безпеки;	49	54	47	46	41	43	43
– банківської безпеки;	28	38	45	47	51	30	30
– безпеки небанківського фінансового ринку;	42	34	46	48	49	46	45

Джерело: власні розрахунки автора

Узагальнимо отримані показники (табл. 1.) у загальному розрахунковому індексі фінансової безпеки, значення якого за 2008–2015 рр. представимо на рис. 1.

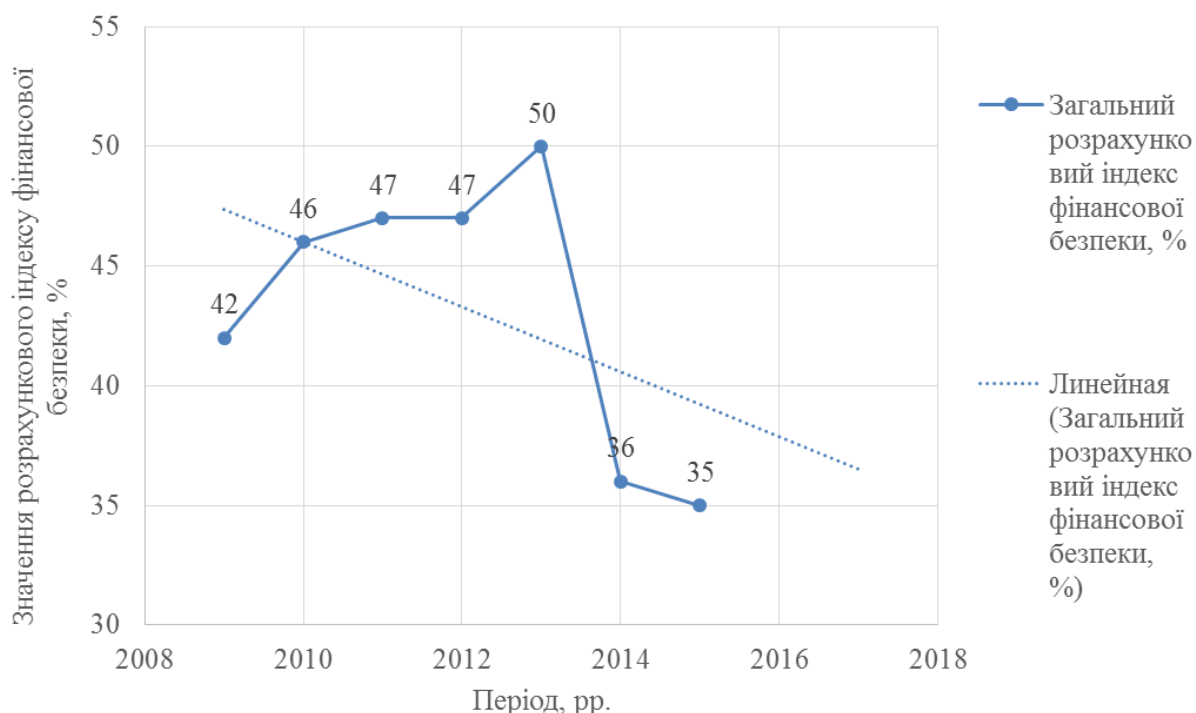

Рисунок 1 - Динаміка фактичних та прогнозних розрахункових індексів фінансової безпеки України

Джерело: власні розрахунки автора

Проаналізувавши дані, представлені на рис. 1., з'ясовано, що станом на 31.12.2015 р. фінансова безпека знаходиться на межі критичних і небезпечних значень. Загальний розрахунковий індекс фінансової безпеки знаходиться на найнижчому рівні за весь період дослідження (35 %), крім того, існує подальша тенденція до зниження рівня фінансової безпеки.

Таким чином, запропонований комплексний підхід до кількісної оцінки індикаторів стану фінансової безпеки України враховує та узгоджує сукупність фінансових показників, що здійснюють вплив на систему економічної безпеки України, надає можливість зробити комплексні висновки щодо ризикового середовища на основі кількісних відмінностей значень індикаторів стану фінансової безпеки України від бази порівняння.

Список використаних джерел:

1. Харазішвілі Ю. М. Визначення стратегічних орієнтирів рівня економічної безпеки України : аналітична записка / Ю. М. Харазішвілі, Є. В. Дронь, Д. О. Махортих ; Відділ макроекономічного прогнозування та досліджень тіньової економіки. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1501/>

Шишпанова Н. О.

канд.екон.наук, асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Іванов А. О.

здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

Необхідність комплексного управління ризиками в страхових компаніях зумовлена складною природою їх прояву, високою схильністю страхових компаній до збитків, що негативно впливає на їх фінансову стійкість. Сьогодні спостерігається активне використання ризик-менеджменту страховими компаніями зарубіжних країн, під яким розуміють сукупність послідовних заходів антикризової діяльності, застосування яких має комплексний, системний характер і базується на знанні стандартних прийомів управління ризиком [1, с.49]. В Україні ж управління ризиками у страхових компаніях не має належного розвитку, що пов'язане з відсутністю достатньої методичної бази.

Управління ризиками в страхових компаніях має включати вибір мети, планування способів її досягнення, реалізацію обраних методів та контроль результатів.

В системі ризик-менеджменту виділяють чотири основні етапи управління ризиками. На першому етапі відбувається ідентифікація або виявлення ризиків, що передбачає систематичне виявлення джерел ризику, визначення факторів ризику, їхньої класифікації та попередньої оцінки значущості кожного з цих факторів. На цьому етапі страховим компаніям необхідно визначити такі його компоненти, як об'єкт страхування та страховий випадок.

На другому етапі проводять оцінку потенційних наслідків настання ризику. Оцінка ризиків здійснюється за допомогою актуарних розрахунків, які передбачають застосування статистичних і математичних методів. Погоджуючись з думкою А. Л. Баранова, вважаємо, що цей етап є досить складним, оскільки немає єдиної визначеної структурованої методики оцінювання ризиків [1, с.51]. Ризики є дуже різноманітними за своїми характеристиками. Тому залежно від сфери діяльності, виробничого циклу, бізнес-процесів, конкретного підприємства можуть застосовуватися різні підходи та методи оцінювання. Для оцінки ризику в страховій практиці використовують різноманітні спеціальні методи. У теорії управління ризиками виділяють чотири групи методів оцінювання ризиків: експертні, що дають змогу визначити рівень ризику в тому разі, коли відсутня необхідна інформація для здійснення розрахунків або порівняння, ґрунтуються на опитуванні кваліфікованих спеціалістів з наступною статистично-математичною обробкою результатів цього опитування; економіко-статистичні — застосовуються лише за наявності достатньо великого обсягу статистичної інформації для отримання

точної кількісної величини рівня ризику; розрахунково-аналітичні, що призначені для розрахунків відносно точного кількісного вираження рівня ризику на основі внутрішньої інформаційної бази самого підприємства (переважно застосовуються при оцінці ризику неплатоспроможності і ризику зниження фінансової стійкості); аналогові – дають змогу оцінити рівень ризику по окремих операціях на основі порівняння з аналогічними, вже багаторазово здійснюваними операціями [2, с. 218].

Кожна група методів включає в себе ряд окремих методів. Вибір методу оцінювання ризиків повинен базуватися на порівнянні результатів оцінювання та зусиль, які потрібно прикласти для використання такого методу (складність розрахунків, необхідний обсяг інформації, кваліфікація персоналу тощо). Найпростішими та найменш витратними методами оцінювання ризиків є ймовірнісне оцінювання ризику та ранжування ризиків.

Перші два етапи ризик-менеджменту дозволяють отримати необхідну інформацію для проведення третього етапу – прийняття стратегічних рішень щодо контролю за управління ризиками.

Контроль за ризиком може здійснюватися у фізичній і фінансовій формах. Фізичний контроль передбачає використання превентивних заходів, що дозволяють знизити ймовірність реалізації ризиків та можливих збитків. До таких заходів можна віднести: встановлення протипожежної системи, дотримання правил техніки безпеки, модернізація виробництва, використання інноваційних технологій тощо [2, с. 220]. Фінансовий контроль полягає в пошуку джерел компенсації можливого збитку. Такий контроль за ризиками здійснюється шляхом створення спеціального внутрішнього фонду (фонду самострахування).

Вважаємо, що своєчасне та комплексне врахування ризиків у діяльності страхових компаній, а також здійснення ефективного ризик-менеджменту сприятиме забезпеченню надійності та ліквідності функціонування страховика, надання дієвого страхового захисту для страхувальників та забезпечуватиме ефективність функціонування національного ринку страхування в цілому.

Список використаних джерел:

1. Баранов А. Л. Управління ризиками страхової компанії / А. Л. Баранов, О. В. Баранова // «Грудневі читання — 2013»: збірник тез доповідей Міжнар. наук.-прак. конф. – К. : Логос, 12 груд. 2013. – Т.1. – С. 49–51.
2. Гончаренко І. Г. Ефективність системи страхового ризик-менеджменту в умовах кризових явищ / І. Г. Гончаренко // Вісник ЖДТУ. – 2015. – №2 (72). – С. 217-220.

Мікуляк К. А.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Бурковська А. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

МОРАЛЬНІ РИЗИКИ У ПРОЦЕСІ КРЕДИТУВАННЯ ТА ПІДХОДИ ДО ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Діяльність банків України у сучасних умовах підлягає впливу зовнішніх факторів, які складно передбачити. Зокрема, серед сукупності ризиків банківської діяльності сьогодні значну увагу у системі управління приділяють оцінці моральних ризиків, які виникають за рахунок недосконалості інституціонального середовища, а також опортуністичної поведінки контрагентів.

Аналіз оцінки моральних ризиків та підходи щодо їх зниження знайшли відображення у наукових працях багатьох вчених, зокрема таких як: О. І. Барановського [1], Т. А. Васильєва [2], А. М. Єрмошенко [3].

Основними загрозами для фінансової безпеки банків є зростання проблемної заборгованості, падіння ринкового курсу цінних паперів, що знаходяться у власності банку, злочинні дії співробітників, нездатність банку виконувати свої поточні зобов'язання, низька рентабельність банків 3 і 4 груп, ризик зміни вартості кредиту, значні запозичення на міжнародних фінансових ринках. Моральний ризик – це дії економічних агентів з максимізації їх власної корисності в збиток іншим внаслідок нерівності інформації і відмінності інтересів, що проявляються в зміні поведінки однієї із сторін контракту. Однією з основних передумов появи моральних ризиків є асиметричність інформації (коли дві сторони мають різний рівень інформації по предмету їх взаємин) [1].

Одним з основних внутрішніх моральних ризиків для банку є наявність гарантованого вільного доступу до ресурсів. У даному випадку є ризик того, що бажання банку збільшити кредитний портфель може переважити необхідність безпеки. Особливо актуальним даний ризик став останнім часом, що пов'язано з купівлею іноземними банками вітчизняних установ. У результаті українські банки отримали доступ до дешевих ресурсів. Це призвело до значного зростання сумарного кредитного портфеля вітчизняних банків. Однак паралельно відбувається і зниження його якості [3]. Основу будь-якої моделі з оцінки моральних ризиків складає той факт, що моральний ризик є прямим наслідком економічної вигоди для сторони, що його спричиняє. Відповідно величина розбіжності із знаком плюс фактично і буде величиною морального ризику, яку просто слід привести до зручного для сприйняття вигляду (долі від одиниці або відсотки) [2]. Цільова функція клієнта у разі повернення кредиту ($F(x_1)$), де x_1 – набір змінних, що впливають на цільову функцію $F(x_1)$) повинна набувати більшого значення, ніж у випадку неповернення ($F(x_2)$), де x_2 – набір змінних, що впливають на цільову функцію $F(x_2)$).

$$F(x_1) > F(x_2) \quad (1)$$

Таким чином, використовуючи дану нерівність, можна вивести коефіцієнт морального ризику (K_{mr}), який дорівнює відношенню цільової функції клієнта у разі неповернення кредиту ($F(x_2)$) до цільової функції клієнта у разі повернення кредиту ($F(x_1)$).

$$K_{mr} = \frac{F(x_2)}{F(x_1)} \quad (2)$$

Отримане значення слід трактувати таким чином:

$K_{mr} < 1$ – моральний ризик в даній операції мінімальний і його можна не брати до уваги при визначенні ризику операції

$K_{mr} = 1$ – моральний ризик присутній, але його реалізація залежить від поведінки клієнта. В даному випадку необхідно детально вивчити кредитну історію клієнта;

$1 < K_{mr} < 1,2$ – перша із зон підвищених ризиків реалізації моральних ризиків по операції. Банку слід ввести деякі додаткові обмеження або умови здійснення операції, щоб нівелювати різницю у функціях корисності клієнта;

$1,2 < K_{mr} < 1,5$ – наступна, більш критична зона з погляду реалізації моральних ризиків. Вигоди від реалізації функції неповернення достатньо очевидні для клієнта. Найбільш простим варіантом поведінки банку в даному випадку є відмова від здійснення операції. У разі ж її необхідності, слід прийняти ряд заходів з вирівнювання функцій і здійснення додаткового контролю за клієнтом;

$K_{mr} > 1,5$ – в даному випадку вигоди від реалізації моральних ризиків дуже очевидні для клієнта, що обумовлює критично велику величину даного ризику для банку. Здійснення операції є дуже ризикованим, тому від неї слід відмовитися. Дані методичні рекомендації, звичайно, не претендують на роль готової методики, але дозволяють позначити основні підходи до оцінювання рівня моральних ризиків для тієї чи іншої банківської операції [3].

Отже, зважаючи на специфіку моральних ризиків, значний рівень скритності і непередбачуваності, банкам необхідно приділяти більше уваги їх обліку і аналізу. Запропоновані в роботі методичні підходи до оцінки моральних ризиків можуть виступити в якості основи для розробки конкретних методик оцінки моральних ризиків у банку.

Список використаних джерел:

1. Барановський О. І. Цілі банківського регулювання / О. І. Барановський // Світ фінансів. – №2. – 2012. – С. 22-26.
2. Васильєв Т. А.. Про систему ризиків банківської діяльності // Ринок цінних паперів № 17. – 2012. – С. 13-16.
3. Єрмошенко А. М. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Вип. 28. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ. – 2015. – С.124-129.

Болгар А. І.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Бурковська А. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

В ринковій економіці із зростанням конкуренції та економічної кризи посилюється увага щодо формування статутного капіталу банків для забезпечення його ефективного розподілу та функціонування. Для усіх банківських установ важливим постає питання капіталізації.

Питанням формування статутного капіталу комерційних банків присвячено наукові праці: Коваленко В. [3], Меда Н.С. [4], В. Вавканича [1] та ін. Ткачук Н. розглядав економічну сутність процесу капіталізації банківських установ. Коваленко В. розкрив напрями збільшення капіталу банківських установ, А. Мороз та М. Савлук розглянули питання забезпечення фінансової стійкості банківських установ, операції із формування та збільшення ресурсів комерційних банків.

Статутний капітал відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [2] - сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом.

Питома вага статутного капіталу банку у сукупному капіталі становить 8-10 %. При формуванні статутного капіталу банку необхідно враховувати такі вимоги: статутний капітал не повинен формуватися з непідтверджених джерел; забороняється використання бюджетних коштів для формування капіталу.

Для підвищення рівня капіталізації та надійності установ банківської системи України, необхідно покращити якість капіталу і забезпечити покриття ним ризиків, стимулювати залучення власного банківського прибутку для інвестицій у капітал через звільнення від оподаткування частини прибутку кредитних установ, залучати коштів акціонерів, встановити економічну межу оптимального розміру зарубіжного капіталу на вітчизняні банки, збільшувати показник адекватності капіталу через консолідацію банківської системи України тощо [3].

Банківські установи можуть як збільшувати так і зменшувати розмір свого статутного капіталу. Джерелами збільшення статутного капіталу акціонерного товариства є: додаткові внески; додатковий капітал або його частина (крім банків і небанківських фінансових установ); прибуток або його частина [2].

Шляхами збільшення статутного капіталу акціонерного товариства є: підвищення номінальної вартості акцій; розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості. Розмір статутний капітал банків при державній реєстрації збільшено із 120 млн гривень до 500 млн гривень. Поетапне збільшення розмірів статутних капіталів банків України передбачається здійснити до 2024 року.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» для збереження від знецінення статутного капіталу банківської установи, необхідно за підсумками року на основі фінансової звітності здійснювати коригування його розміру на індекс девальвації чи ревальвації гривні за рахунок і в межах валових доходів або валових витрат банку за методикою НБУ.

Найбільш швидкими та оптимальними способами збільшення розміру статутного капіталу виступають злиття, поглинання, створення холдингів та банківських альянсів, а також іноземне інвестування.

Для уникнення фінансових втрат та попередження ризиків банки повинні обмежувати обсяг філіалів, монополізацію, дострокове вилучення інвестицій та чесне ведення конкуренції.

Отже, в період фінансової кризи для банків проблема капіталізації та оцінювання достатності капіталу банку є особливо актуальною і потребує окремого дослідження. Зазначимо, що особливості формування статутного капіталу банками характеризують нерівні можливості щодо формування статутного капіталу, але одна з важливих проблем для всіх банківських установ — це нерозвиненість вітчизняного фондового ринку, через що банківські акції на ньому майже відсутні.

Список використаних джерел:

1. Вавканич А. І. Особливості формування ресурсів комерційних банків / А. І. Вавканич // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1. – С. 17–22.
2. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/Z6kZhL>
3. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В. В. Коваленко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
4. Меда Н. С. Особливості становлення банківської системи України та їх вплив на формування стратегії розвитку банків / Н. С. Меда // Наукові праці НДФІ. – 2011. – №4. – С. 53–58.

Якимченко В.Г.

викладач-стажист кафедри податкової
та бюджетної політики

Хомич А.О.

здобувач вищої освіти

Херсонський національний технічний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день інновації в глобалізованому світі відіграють ключову роль і, щоб побудувати ефективну економіку, Україна повинна розвивати інноваційну політику під впливом високої конкуренції, яка посилюється в умовах реалізації інтеграційних процесів. Переоцінка цінностей у зв'язку з викликами зовнішнього середовища, спричиненими наслідками геополітичної та економічної кризи, повинна стати базисом для формування інноваційної екосистеми нового типу та її регіональних інноваційних модулів.

Якщо Україна має намір інтегруватися до європейського співтовариства, забезпечити суспільний добробут європейського рівня, то запровадження такої політики виглядає безальтернативним і на цей час має реальні передумови. Відмова від інноваційної політики може призвести до консервації накопичених у країні передумов структурної деградації – оскільки стабілізаційне зростання останніх років не є достатнім свідченням позитивних довгострокових перспектив української економіки і підвищення її конкурентоспроможності у світовому економічному просторі.

В сучасних умовах системної фінансово-економічної та політичної кризи, втрати основних промислових регіонів в Україні важливою складовою забезпечення економічної безпеки підприємств є інноваційна діяльність. Однак, різке скорочення виробництва в Донецькій і Луганській областях в результаті військових дій і часткової окупації пояснює аналіз основних показників інноваційної діяльності у 2015 р. свідчить про край низьке значення частки вітчизняних підприємств, які займалися інноваційною діяльністю – 17,3%, що нижче показників 2012-2014 рр., причому впровадили інновації у 2015 р. тільки 15,2%, тобто 87,7% всіх інноваційних підприємств (рис. 1). Основними типами інноваційної діяльності були маркетингові та організаційні інновації (5,1%); продуктові та процесові інновації (3,6%); лише процесові інновації (3,6%); лише продуктові інновації (1,6%), інші 2,2% підприємств мали продовжувані та перервані інновації.

Серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційно-активних підприємств була в Миколаївській, Харківській, Кіровоградській, Івано-Франківській, Запорізькій, Херсонській, Сумській, Одеській, Львівській і Тернопільській областях; у розрізі видів економічної діяльності – на підприємствах з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, інших

транспортних засобів, коксу та продуктів нафтоперероблення, електричного устаткування. У 2015 р. майже 80,7% загального обсягу інноваційних витрат підприємства спрямували на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення і тільки біля 13,3% – на виконання внутрішніх НДР, по 2,1% – на придбання інших зовнішніх знань та на придбання зовнішніх НДР [1].

Рисунок 1 - Кількість підприємств, що впроваджували інновації у 2010-2015 рр., од.

Сучасна криза змусила суб'єктів господарювання у 2015 р. фінансувати свою інноваційну діяльність майже повністю за рахунок власних коштів (13,4 млрд грн або 97,2%), коли ще у 2010 р. на це виділялося лише 59,3% власних фінансових ресурсів, а у 2014 р. – 85%, що зумовлено практичною недоступністю інших джерел фінансування [1]. У результаті інноваційної діяльності за підсумками 2015 р. 9 підприємств передало 98 нових технологій іншим підприємствам, зокрема 20 – за межі України.

Очевидно, що навіть за покращення макроекономічної ситуації в країні основними проблемами здійснення інноваційної діяльності в Україні залишаються: дефіцит власних ресурсів підприємств; обмежені можливості залучення державних ресурсів, кредитів та прямих інвестицій; нерозвиненість інституційних інвесторів та інноваційної інфраструктури, невизначений попит на інноваційні ідеї, фаталізм керівників щодо подальшої роботи підприємства. Все це потребує розробки негайних заходів, які повинні здійснюватися як на рівні самих суб'єктів господарювання, так і на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

Карпенко Галина
здобувач вищої освіти
Науковий керівник: проф. **Ушкаренко Ю. В.**
Херсонський державний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Сучасний розвиток світового господарства, зокрема банківської сфери, характеризується активізацією глобалізації та євроінтеграції, учасником яких є Україна. Останніми роками спостерігається значний інтерес іноземних інвесторів до банківського сектору України з огляду на високий потенціал його розвитку, що відкриває для вітчизняної економіки як нові можливості розвитку, так і певні загрози.

З огляду на це, актуальним є аналіз та оцінка процесів реорганізації та реструктуризації банків України в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, а також виявлення можливих загроз, які можуть виникнути при збільшенні кількості банків, які потребують реорганізації та реструктуризації.

Дослідженню питань реорганізації та реструктуризації приділялась значна увага вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: О. Барановського, Р. Брейлі, З. Васильченка, В. Гейця, Н. Копилюка, А. Мороза, Л. Примостки, П. Роуза та інших.

Під поняттям «реструктуризація банку» розуміють фінансове оздоровлення банку, яке досягається за рахунок сукупності заходів щодо зміни структури капіталу, активів та зобов'язань банку, з метою виходу банку з кризи, задоволення вимог кредиторів та подальшого його розвитку [2, с. 47].

Посилення процесів глобалізації та євроінтеграції у світовій економіці пов'язане як з підвищенням відкритості національних економік, так і з інтеграцією країн в економічні союзи, які покликані забезпечити економічний вигравш для їх учасників. Створення таких союзів знаходить своє відображення в інтеграції у сфері фінансово-банківських послуг, на яку, в першу чергу, впливають найбільш значимі в економічних відносинах країни.

Найбільш розповсюдженим методом проникнення іноземного капіталу в банківський сектор економіки країн є придбання кредитних установ іноземними інвесторами. Методи такого придбання залежать від організаційно-правового типу власності установ, що продаються. В Україні організаційно-правовий тип власності банків регулюється законодавчо. Всі банки мають бути акціонерними товариствами. Саме тому продаж українських банків відбувається через продаж їх акцій.

Першочерговими цілями реструктуризації банківської системи України є[1]:

1) посилення здатності банківської системи запобігати банкрутству окремих її установ;

2) збільшення капіталу банківської системи за рахунок покращення якості активів великих банків, формування надійної ресурсної бази, що дозволить створити фінансову основу для виконання банками своїх основних функцій;

3) реструктуризація окремих неплатоспроможних банків з групи «малих» і «середніх»;

4) підвищення рівня банківського управлінського персоналу, покращення банківських технологій.

Найбільш поширеною формою реорганізації банків, як свідчить зарубіжний досвід, є процес злиття та поглинання комерційних банків як закономірне явище у світовій банківській конкуренції, що було започатковано ще на початку XX століття. Органи банківського нагляду більшості зарубіжних країн одноставно визнали доцільним оздоровлення «хворих» банків шляхом їх приєднання до фінансово стійких банків, які виступили з такою ініціативою.

Подальша реструктуризація банківської системи України має бути спрямована на дві цілі: забезпечення стабільності її роботи та поступове підвищення ефективності. Для цього необхідно змінити механізм боротьби з ризиками у банківській системі: замість закриття банків необхідно створювати умови та сприяти їх злиттю та викупу інвесторами. Виставлені вимоги до зростання власного капіталу із забезпеченням гарантій інвесторам, особливо іноземним, дозволять знизити ризики не руйнуючи довіру та без втрат власних коштів для юридичних та фізичних осіб.

Необхідно посилення як зовнішнього так і внутрішнього контролю над кредитними операціями, побудова нових якісно інших підходів до формування взаємовідносин з клієнтами. Банкам також доцільно відмовитися від стимулювання нераціональної економічної поведінки. Адже, якщо банк видає кредити на речі, які клієнту недоступні, то в результаті постраждає і сам банк.

На нашу думку, щоб реалізувати реформи у кредитній і депозитній політиці банків необхідно на глобальному рівні країни: знизити ризик країни; знаходження надійного і дешевого джерела формування пасивів; підвищення суверенного рейтингу.

Список використаних джерел:

1. Вовчак О. Д. Вплив глобалізаційних процесів на форми та методи реструктуризації банків в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nvnudpsu/2010_1/2010_1_Vovchak.pdf

2. Волохата В. Є. Реорганізація та реструктуризація банків в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів / В. Є. Волохата, Ю. П. Пащенко // Молодий вчений. – 2014. – № 11. – С. 46-49.

3. Пащенко Ю. П. Застосування зарубіжного досвіду реорганізації та реструктуризації банків для оптимізації банківської діяльності в Україні / Ю. П. Пащенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/SizgjG>

Бутівчак Катерина
здобувач вищої освіти
Науковий керівник: проф. **Ушкаренко Ю. В.**
Херсонський державний університет

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розвиток інноваційної діяльності неможливий без продуманої інвестиційної політики та забезпечення необхідної фінансової підтримки. Інноваційна політика держави має містити форми і методи державного стимулювання науково-технічної діяльності з метою широкого втілення наукових досліджень та інженерних розробок у кінцевий виробничий результат. Необхідно вести всю економічну політику через формування найефективніших господарських структур та перерозподіл інноваційних ресурсів суспільства на користь найновіших високотехнологічних виробництв. Що стосується України, то джерела фінансування інноваційної діяльності за формою власності можна поділити на приватні та державні.

До державних належать бюджетні кошти, майно, що перебуває в державній власності, державні позики, кошти позабюджетних доходів тощо. Відповідно приватні джерела формують кошти приватних суб'єктів господарювання, інноваційних банків, інвестиційних доходів, страхових компаній та пенсійних фондів, банківські позики, венчурне фінансування, кошти фізичних осіб і громадянських організацій [3, с. 23]. Кузьмін О.Є. та Шотік Т.М. вважають, що важливою проблемою є розробка ефективного й раціонального механізму заохочення інвесторів до вкладення фінансових ресурсів у НДДКР. Фінансові методи стимулювання інноваційної діяльності означені вчені поділяють на два основні типи: державні та недержавні. Серед державних розрізняють прямі й непрямі [3, с. 26-27].

Прямі методи передбачають безпосереднє фінансування інноваційних проектів за рахунок державного бюджету чи державних позабюджетних доходів. До державних фінансових методів стимулювання інноваційної діяльності зараховують ті, в разі використання яких зменшуються обсяги надходжень із державного бюджету. Така підтримка інноваційної діяльності набуває форми податкових пільг. У світовій практиці особливо важливе місце відводиться податковим формам непрямих методів стимулювання інноваційної діяльності, які реалізуються здебільшого у вигляді податкового кредиту, податкових канікул і податкових знижок. Сутність останніх полягає в тому, що підприємству дозволяють вилучити з бази оподаткування певний відсоток від суми, яку воно витратило на інноваційну діяльність.

Що стосується недержавних методів стимулювання інноваційної діяльності, то останнім часом в Україні спостерігається тенденція до зростання частки приватного сектору в забезпеченні витрат на фінансування НДДКР. При цьому найголовнішим джерелом технологічних інновацій залишаються власні кошти підприємств, тоді як на Заході основним джерелом фінансування інноваційної діяльності став венчурний капітал, що дало змогу залучити чималі

кошти великих корпорацій, пенсійних і страхових фондів [3, с. 28-29]. Слід зазначити, що за відсутності в необхідному обсязі державних коштів важливим завданням стає стимулювання недержавних інвестицій в інноваційний процес. Наприклад, у США поза бюджетом фінансуються 73% наукових досліджень і розробок, у Німеччині – 70%, в Японії і Великобританії – 62%, у Франції та Італії – 57% [4].

Опосередкованими методами стимулювання фінансування інноваційної діяльності слід вважати заходи, спрямовані на розвиток фінансового ринку, поліпшення інвестиційного клімату в державі та забезпечення стабільності умов функціонування економіки. У нашій країні з метою активізації інноваційної діяльності перспективними в цьому сенсі є інституційні інвестори, інвестиційні фонди і компанії, а також комерційні банки. Інструментом реалізації цього може стати, наприклад, зменшення податкових зобов'язань банку, який фінансуватиме інноваційну діяльність, його пільгове рефінансування або ж передання йому частки прибутку у профінансованому проекті [2, с. 29].

Аналіз сучасного стану інноваційної діяльності показує, що найбільшу вагу у фінансуванні інноваційної діяльності займають власні кошти підприємств; вага державної фінансової підтримки є менш вагомою серед інших джерел фінансування; спостерігається зростання обсягу фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів приватних інвесторів. Саме тому, основними шляхами активізації інноваційної діяльності в Україні на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки слід вважати: розробку і запровадження механізму надання пільг промисловим підприємствам, які впроваджують і реалізують інноваційну продукцію; поширення практики надання інноваційним підприємствам середньострокових кредитів зі знижкою кредитної ставки [1]. Підсумовуючи, слід зазначити, що проблеми стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності є актуальними для економіки України, їх розв'язання дозволить швидше подолати негативні явища фінансової кризи та прискорити інноваційні процеси.

Список використаних джерел:

1. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України / О. І. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28-34.
2. Корольова-Казанська О. Джерела фінансування інноваційних проектів підприємства / О. Корольова-Казанська // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 5. – С. 5-9.
3. Кузьмін О. Є. Фінансова складова розвитку й функціонування національної інноваційної системи / О. Є. Кузьмін, Т. М. Шотік // Фінанси України. – 2009. – №5. – С. 21-30.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / [авт.-упоряд.: Г.О. Андрощук, І.Б. Жилиєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко]. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

Щербина Ю. О.асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування**Васильєва О. О.**

здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ФІНАНСУВАННЯ

Інновації відіграють важливу роль у розвитку будь-якої країни. В Україні інноваційна діяльність є не достатньо розвиненою, хоча технологічний, природний, науковий і промисловий потенціали є дуже високими. Причиною цього є висока додана вартість виробів і низький рівень конкурентоспроможності товарів на світовому ринку.

Важливість інновацій для економічного розвитку країни досліджувалася у працях багатьох науковців. Серед них: А. Карпенко, К. Оксенюк, М. Чернишова та ін. Проте, зважаючи на численні здобутки науковців, тема і надалі залишається актуальною та до кінця не розкритою, потребує подальших досліджень.

Інноваційний розвиток надає вітчизняним підприємствам можливість отримувати значні прибутки, які в процесі розподілу є джерелом формування ВВП та бюджетів усіх рівнів, а також позабюджетних фондів. Наслідки інноваційного розвитку підприємств мають розглядатися як об'єкт планування та подальшого управління і на рівні самого підприємства, і на рівні державних органів [2]. На рис. 1 зобразимо рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств за 2000-2015 рр.

Рисунок 1 – Інноваційна активність вітчизняних підприємств, 2000-2015 рр.

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [2]

Таким чином, можемо відмітити, що кількість підприємств, котрі займаються інноваційною діяльністю в Україні поступово зростає. Так, у 2015 р. їх питома вага складала 28,6% від загальної кількості вітчизняних суб'єктів господарювання, що значно перевищило аналогічний показник попередніх років. Разом зі збільшенням підприємств, підвищувалася і сума витрат. У звітному 2015 р. на розвиток інноваційної діяльності було витрачено 14857,4 млн грн, що майже у 8 разів перевищило аналогічний показник базисного 2000 р.

У табл. 1 подамо структуру джерел фінансування інноваційної діяльності України за 2005-2015 рр.

Таблиця 1 Структура джерел фінансування інноваційної діяльності України, 2005-2015 рр.

Роки	Загальна сума витрат, млн грн	У тому числі за рахунок коштів, млн грн			
		власних коштів підприємств	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160	5211,4	114,4	176,2	658
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127	1512,9	1140,6
2010	5045,5	1775,2	87	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	12534,7	7389,7	228	1107,4	3809,6
2014	12976,7	7554,2	254,6	1231,8	3936,1
2015	14857,4	10893,9	319,5	1098,8	2545,2

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [3]

Отже, можемо зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні були власні кошти підприємств. Беручи до уваги вітчизняний досвід, можемо відмітити, що у розвинених країнах світу інноваційна діяльність фінансується здебільшого за рахунок позикових коштів. Таким чином, потрібно звернути увагу на адаптацію інноваційної системи України до умов глобалізації та розробляти напрями підвищення її конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV / Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/pVnIJH>.
2. Карпенко А. В. Рівень фінансування інноваційної діяльності в Україні / А. В. Карпенко // Економічні інновації. – 2013. – № 54. – С. 72-78.
3. Оксенюк К. І. Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи / К. І. Оксенюк // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2013. – № 4 (2). – С. 193-195.

Щербина Ю. О.

асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Чернепко Ю. В.

здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

За останні роки, науково-технічний потенціал України значно знизився. Причиною цього є те, що створення та впровадження у виробництво новітніх технологій вимагає використання відповідних джерел фінансування. Одним із таких, є венчурне фінансування, яке є дуже поширеним у розвинених країнах світу. Воно відіграє важливу роль при створенні інноваційної продукції, що в свою чергу, призводить до зростання науково-технічного рівня виробництва та підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку.

Формування інститутів венчурного фінансування в Україні, припадає на кінець ХХ століття. Вперше, принципи венчурного бізнесу було використано не для фінансування інноваційних проектів, а з метою виходу із кризи й підвищення ефективності роботи приватизованих підприємств.

Венчурне фінансування інноваційної діяльності, ставало предметом дослідження багатьох науковців. Серед яких: І. Литвин О. Карпіщенко, А. Крамаренко та ін. Проте, враховуючи значні здобутки науковців, тема потребує подальших досліджень.

Можемо відмітити, що венчурний капітал – це довгостроковий, ризиковий капітал, який інвестується в акції новостворених компаній. Основною метою є отримання значних прибутків після реєстрації акцій таких компаній на фондовій біржі. Венчурні фонди – це здебільшого посередники між інвесторами, які вирішили ризикнути і об'єднали свій капітал, та підприємством, в яке інвестуються кошти. Вони, як правило, мають юридичний статус товариства з обмеженою відповідальністю або, рідше, закритого акціонерного товариства [1].

На сьогоднішній день, відомі три організаційні форми венчурних фірм, зокрема: незалежні венчурні фірми, зовнішні венчурні фонди корпорацій та внутрішні венчурні відділи корпорацій. Значимість венчурного капіталу проявляється у механізмі венчурного фінансування, яке насамперед, передбачає поетапне фінансування таких фірм, як венчурні. Найбільш типову модель венчурного фінансування зобразимо на рис.1 [2].

Слід відмітити, що учасниками процесу венчурного фінансування виступають: інноваційні посередники; венчурні інвестори, які вкладають свої кошти (венчурний капітал) у малі інноваційні фірми; венчурні фонди (компанії); венчурні підприємства, тощо. В свою чергу, джерелами венчурного фінансування є: банки; страхові компанії; венчурні фонди; приватні інвестори; інвестиційні компанії та державні структури [3].

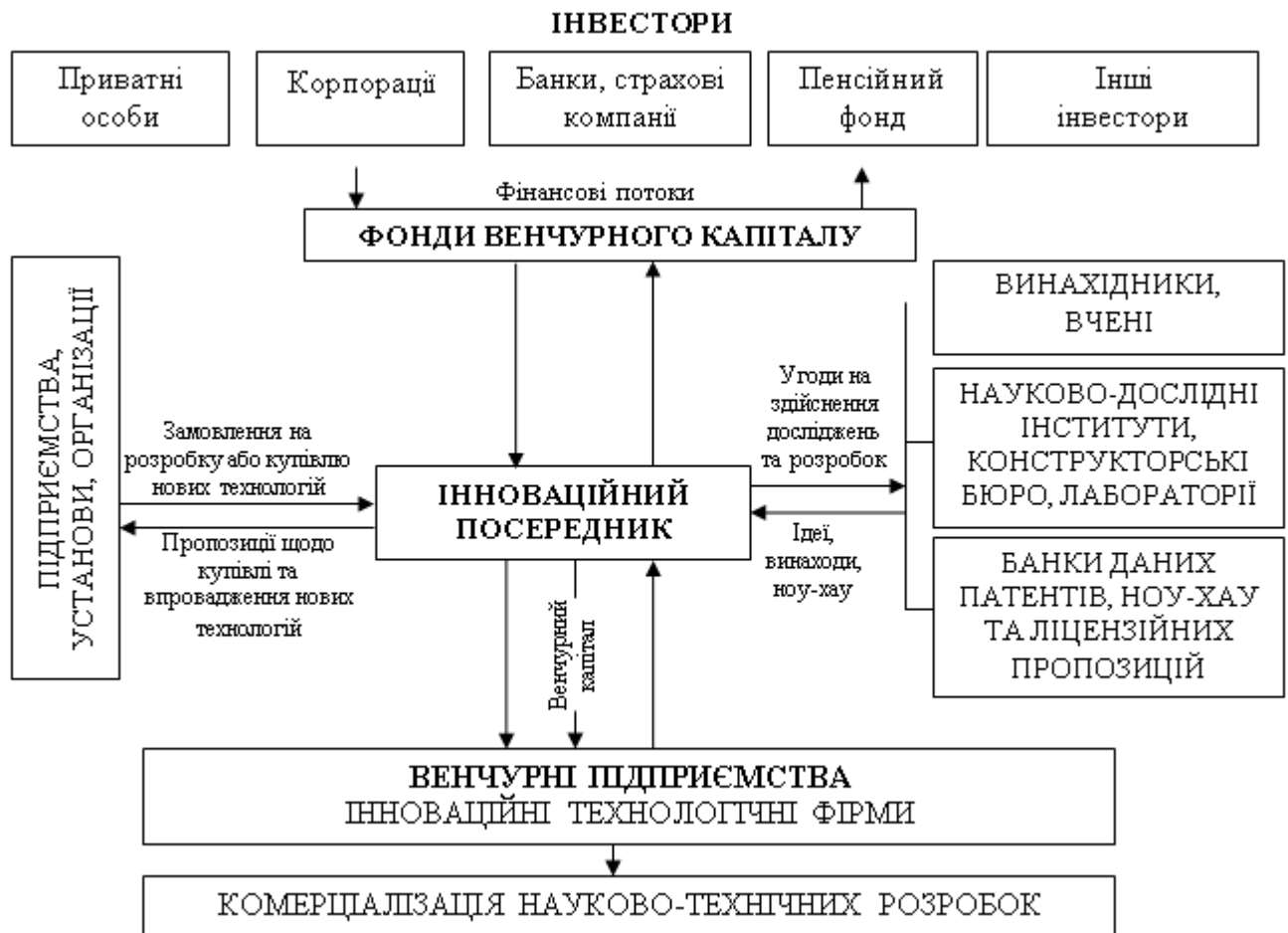

Рисунок 1 – Модель венчурного фінансування

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [2]

Таким чином, можемо відмітити, що венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні перебуває лише на початковій стадії розвитку, а його роль у фінансовій системі є незначною. На нашу думку, необхідно переймати зарубіжний досвід, в частині розвитку венчурної індустрії, створювати оптимальні умови для розвитку венчурних фондів, які б відігравали значну роль у фінансуванні зростаючих галузей української економіки, що в кінцевому рахунку, призведе до ефективної роботи українських підприємств та оживить економіку країни.

Список використаних джерел:

1. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. Поняття венчурного капіталу: неформальний та формальний сектори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/Kt0Lsi>
2. Литвин І. В. Венчурне фінансування [Електронний ресурс] / І. В. Литвин // Режим доступу : <https://goo.gl/DKnCXV>
3. Карпіщенко О. О. Венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні / О. О. Карпіщенко, А. І. Крамаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/l3VPo3>.

Деденко К. С.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Боднар О. А.**
Миколаївський національний аграрний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Інновації відіграють значну роль у становленні та розвитку держави. Вони є залогом успішності та процвітання країни, адже зі зростанням впливу науки та нових технологій підвищується соціальний та економічний розвиток в цілому. Бажання забезпечити собі та своїм близьким належний рівень життя наштовхує нас на пошук нових моделей, механізмів, оптимальних напрямів, ідей для суспільного розвитку, які в повній мірі задовільнили б всі людські потреби, саме тому ми не можемо уявити сучасний соціально-економічний розвиток без залучення інноваційних технологій.

Незаперечним є факт наявності зв'язку між зростанням рівня добробуту та новітніми технологіями, винаходами, проектами, як економічними категоріями, де пріоритетною є категорія «інновація», що позиціонує себе як рушійна сила зростання.

Інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, запровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного у практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг [1]. Тобто можна сказати, що термін «інновація» це перетворення власних знань, ідей та досліджень в створення щось нового, неперевершеного та абсолютно корисного для суспільства та економіки в цілому. Серед наукових праць, присвячених інноваційним дослідженням слід відмітити дослідження таких вчених-економістів як В.М. Гєєць [2], С.М. Ілляшенко [3], П.П. Микитюк [4], Т.О. Скрипко [5], Л.І. Федулова [6], та інші.

У полі зору цих науковців перебуває широке коло питань, пов'язаних з інноваціями та інноваційним розвитком в цілому. Зокрема питання, пов'язані з поняттям інновацій та чинників, що формують інновації. Однак, швидкі зміни в економіці змушують нас приділяти все більше уваги саме інноваційному розвитку, який характеризує безповоротний процес соціально-економічного розвитку держави за допомогою інновацій.

Інноваційний розвиток, як відомо, охоплює усі ланки суспільного відтворення і містить наступні послідовні етапи:

- виявлення потреби та виникнення нової технічної ідеї для задоволення цієї потреби;
- проведення досліджень і розробок та оформлення винаходу;
- інвестування виробництва, освоєння та використання;
- розповсюдження результатів науково-технічного прогресу;

– забезпечення сталого розвитку тощо [7].

З огляду на сучасні трансформаційні процеси, які відбуваються в економіці України, суспільний розвиток умовно можна поділити на дві великі групи: економічний розвиток та соціальний розвиток.

Для того щоб визначити доцільність будь-якого нововведення потрібно зробити аналіз зовнішнього середовища, існуючих позицій і можливостей країни для виявлення конкурентних переваг. Інноваційний розвиток надає підприємствам можливість отримати значні прибутки, які в процесі розподілу є джерелом формування ВВП та бюджетів усіх рівнів, а також позабюджетних фондів. Інноваційний розвиток є результатом інноваційної діяльності. Реалізація інноваційної діяльності здійснюється за допомогою інноваційного процесу, який можна розглядати як сукупність робіт у області інноваційної діяльності, яка регламентована певними етапами від зародження ідеї до комерціалізації прибутку. Саме тому на сьогоднішній день в Україні панує дисбаланс між інноваційною діяльністю та соціально-економічним розвитком в цілому, тому для врегулювання діючого стану пріоритет потрібно надати розвитку економіці, яка на даний момент перебуває в умовах трансформаційного періоду.

Отже, головним чинником соціально-економічного розвитку держави та забезпечення належного рівня вітчизняної економіки у світовій економічній системі є ефективне використання інновацій, які відіграють провідну роль у вирішенні економічних, соціальних та культурних завдань. Але на сьогоднішній день існує ряд проблем, які стримують розвиток інновацій в Україні та перешкоджають втіленню нових ідей для забезпечення розвитку та процвітання країни, на які ми на жаль не можемо вплинути.

Список використаних джерел:

1. Завлина П. Н. Инновационный менеджмент : справочное пособие / Под ред. П. Н. Завлина, А. К. Казанцева, Л. Э. Миндели. – М. : ЦИСН, 1998. – 568 с.
2. Геець В. М. Інноваційні перспективи України : моногр. / В. М. Геець, В. П. Семиноженко. – Харків : Константа, 2006. – 272 с.
3. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
4. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. – Тернопіль: Економічна думка, 2006.
5. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підруч. / Т. О. Скрипко. – К. : Знання, 2011. – 423 с.
6. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : підруч. / Л. І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 480 с.
7. Шовкун І. А. Моделі інноваційного розвитку : міжнародний досвід та уроки для України / І. А. Шовкун // Проблеми науки. – 2002. – № 8. – С. 75-80.
8. Канафоцька Г. Стан і перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні / Г. Канафоцька // Журнал інноваційної палати України. – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nanoinnovation>

Кононюк Валентина

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування **Боднар О. А.**
Миколаївський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Досвід економічного розвитку підтверджує, що еволюційний процес в економіці здійснюється саме за допомогою інновацій. Вони сприяють модернізації та структурній перебудові. Розв'язання основних проблем економічного розвитку в Україні в цілому і забезпечення інноваційної діяльності зокрема – неможливе без ефективно діючого державного регулювання інноваційної діяльності.

Проблеми інноваційної діяльності привертають до себе дедалі більшу увагу науковців, політиків, представників бізнесових структур. У цьому напрямі плідно працюють такі українські вчені як А. Гальчинський [1], В. Геєць [2], М. Гаман [2], та багато інших. Можна стверджувати, що в цілому сформувалася досить цілісна система наукових поглядів щодо проблем державного регулювання інноваційної діяльності. Аналіз публікацій свідчить, що не вирішеними залишаються питання втілення цих вірних концептуальних положень у практику державного управління – основною перешкодою виступає незавершеність політичного реформування державного устрою, відсутність єдності дій між усіма гілками законодавчої та виконавчої влади.

Однією з найважливіших умов економічного росту кожної країни є розвиток інноваційної діяльності. В Україні, у зв'язку з економічною нестабільністю та науково-технічним відставанням, що уповільнює темпи розвитку промисловості, проблема активізації інноваційної діяльності є досить важливою. Вирішальною умовою для досягнення стабільних темпів зростання економіки є державна підтримка і регулювання рівня та інтенсивності інноваційної діяльності. За допомогою державного втручання в інноваційну сферу, уряд забезпечує збалансованість промислової політики та підвищення інноваційної активності держави.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність», державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:

- визначення й підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального та місцевого рівнів;
- формування й реалізації державних, галузевих, регіональних та місцевих програм;
- створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки й стимулювання інноваційної діяльності;
- фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;

- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;
- підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури [3].

Державними органами влади, які здійснюють регулювання та підтримку інноваційної діяльності в Україні, є Верховна Рада, Кабінет Міністрів, органи місцевого самоврядування у сфері інноваційної діяльності, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності та інші органи виконавчої влади.

Основними напрямками регулювання інноваційної діяльності є орієнтація на активізацію інноваційної активності в Україні; визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку; ефективне використання ринкових механізмів для сприяння інноваційному розвитку; забезпечення взаємодії виробництва, науки, освіти, банківської системи для вдосконалення науково-технічної бази; здійснення сприятливої фінансової, кредитної, податкової політики у сфері інноваційної діяльності; інформаційне забезпечення та розвиток інфраструктури суб'єктів інноваційної діяльності.

Державне регулювання в Україні здійснюється за допомогою регуляторів, які впливають на рівень та ефективність інноваційних процесів. Для активізації інноваційної діяльності в Україні передусім слід задіяти широкий спектр економічних регуляторів – податкових, кредитно-фінансових тощо. Мається на увазі система податків, їхні ставки та пільги; система фінансування, кредитування й ціноутворення; порядок та норми амортизаційних відрахувань; фінансові дотації, субсидії, бюджетні позики; антимонопольні заходи; приватизація державної власності та незавершеного будівництва; система експертизи, контролю інвестицій [4].

Регулювання інноваційної діяльності державними органами влади дає змогу підвищити результативність впровадження нововведень на підприємствах, покращити ефективність інноваційних процесів, що призведе до активізації інноваційної діяльності та підвищення загального рівня економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Гальчинський А. Інноваційна стратегія українських реформ / А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко. – К. : Знання України, 2012.
2. Гаман М. В. Державне регулювання інноваційного розвитку України : сборник научных трудов / М. В. Гаман; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2005
3. Про інвестиційну діяльність : закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/Xpy4OT>
4. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / П. П. Микитюк – Тернопіль : Економічна думка, 2006.

Куницька А. А.

здобувач вищої освіти,

Виглядал М. С.

викладач кафедри економіки та підприємництва,

Миколаївська філія ПВНЗ «Європейський університет»

АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Система ринкових відносин, змінюючи господарські орієнтири піднімає на вищий рівень проблему прибутку, при розв'язанні якої слід ураховувати, що вона перетворюється на кінцеву мету виробництва. Оскільки характерною рисою сьогодення стала велика кількість збиткових підприємств, зростає потреба у дослідженні причинно-наслідкових зав'язків, пов'язаних із процесом формування прибутку підприємства, ефективністю його використання.

Прибуток підприємства є джерелом власних фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення фінансово-господарської діяльності. Їх нестача спричиняє виникнення боргів, що у кінцевому підсумку може призвести до фінансової кризи і банкрутства. Чинниками, що впливають на фінансові результати у різних галузях економіки, можуть бути: діючий порядок формування та використання прибутку підприємств, зміни обсягів виробництва в галузі, ефективність фінансового менеджменту підприємств, тощо.

В той же час, щоб оцінити ефективність роботи підприємства, використання показника прибутку недостатньо. За абсолютною сумою прибутку не можна судити про ступінь прибутковості того чи іншого підприємства, угоди, ідеї. Багато підприємств, які одержали однакову суму прибутку, мають різні витрати. Тому для визначення ефективності зроблених витрат необхідно використовувати відносний показник – рівень рентабельності. Рентабельність доцільно розглядати з двох позицій – як об'єктивну економічну категорію і як кількісний показник. Як об'єктивна економічна категорія рентабельність характеризує прибутковість, фінансовий результат господарської діяльності підприємства і має кілька визначень, але в будь якому випадку означає відсоткове відношення суми отриманого прибутку по одному з показників: обсягу товарообігу, витратах обігу, середній вартості основних і оборотних фондів, фонду оплати праці і т.п.

Значущість рівня рентабельності в умовах орієнтації на ринкові відносини визначається інтересом до нього не тільки працівників даного підприємства, а й інтересом держави, контрагентів, власників, кредиторів, інвесторів. У світовій практиці досить широко використовується система показників рентабельності для оцінювання ефективності роботи підприємства, його поточного становища для порівняльного аналізу привабливості різних сфер діяльності.

Проблемам оцінки й управління прибутком та рентабельністю присвячені дослідження таких вітчизняних учених: І. Бланка, В. Коробова, Н. Костіної, А. Поддєрьогіна, С. Салиги, Г. Семенова, М. Чумаченка та ін.

Широке коло цієї проблематики розглянуто в роботах українських і зарубіжних економістів. Разом з тим, фінансова теорія і практика сьогодення свідчать, що процес оцінки й управління прибутком та рентабельністю підприємств досліджені не повною мірою, без урахування специфіки діяльності підприємств конкретної галузі.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів, пов'язаних із формуванням прибутку та рентабельності сільськогосподарських підприємств України, дало змогу отримати такі результати:

- прибуток підприємства є основною економічною характеристикою і результативним показником, що відображає по-перше, ефективність функціонування суб'єкта господарювання в ринковому просторі, по-друге, виступає критерієм інвестиційної привабливості підприємства, по-третє, використовується як основне джерело надходжень підприємства для фінансування як безпосередньо господарської діяльності, реалізації соціальних програм та інвестиційних проектів тощо. Це основні характеристики прибутку як показника, що формується на мікрорівні – рівні окремого підприємства. Прибуток, як загальна економічна категорія, має розмаїття визначень та виконує певні функції як на мікро- так і на макрорівні (критерій ефективності господарювання, джерело фінансування підприємства та елемент його фінансових ресурсів, засіб поповнення бюджету країни).

- прибуток – це перевищення доходів над витратами. З економічного погляду, прибуток це – різниця між грошовими надходженнями і грошовими виплатами. З господарського погляду, прибуток це – різниця між майновим станом підприємства на кінець і початок звітного періоду.

- процес формування прибутку підприємства складається з основних економічних елементів, які характеризуються як доходи підприємства та його витрати. У якості доходів підприємства виступає виручка від реалізації продукції, доходи від фінансової діяльності підприємства, доходи від інвестиційної діяльності та доходи від надзвичайних подій. Основну та найбільшу питому вагу у складі доходів підприємства займають операційні доходи підприємства. Елементарними складовими операційних доходів підприємства виступають ціна, обсяг та структура продукції, що реалізується. Операційні витрати підприємства представлені у структурі собівартості та обсягу продукції, що реалізується.

Список використаних джерел:

1. Шиян Д. В. Комплексна оцінка фінансового стану галузей економіки / Д. В. Шиян // Фінанси України. – 2002. – № 1. – С. 54-62.
2. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2008. – 272 с.
3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька ; [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2005. – 662 с.

Щербина Ю. О.

асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Іваськевич М. В.

здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ефективний розвиток економіки будь-якої країни, вирішальним чином залежить від масштабів впровадження новітньої техніки та технологій. Глобалізація економіки, конкурентоспроможність на державному ринку, рух капіталів та інвестицій, що безпосередньо пов'язані із суб'єктами господарювання, зумовлюють потребу у створенні інновацій. Інноваційний розвиток є проблемою не лише окремих суб'єктів господарювання, а й усієї держави, оскільки, без належної фінансової підтримки, інноваційний розвиток в країні не буде ефективним та не відповідатиме вимогам науково-технічного прогресу.

Фінансування інноваційної діяльності в Україні ставало предметом дослідження багатьох вітчизняних науковців. Значний внесок у дослідження даного питання зробили: А. Гальчинський, С. Левочкін, В. Денисюк, Г. Возняк, А. Кузнєцова та ін. Проте, залишаються до кінця не розкритими питання, щодо фінансового забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств, котрі потребують подальшого дослідження.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV, інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1]. На сьогоднішній день, інноваційна інфраструктура в Україні є недорозвиненою і неповною, а відтак і неефективною. Причиною цього є відсутність комплексного дослідження всіх галузей та підгалузей інноваційного процесу.

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності – це комплекс методів та важелів впливу на інноваційну діяльність, який реалізується в різних формах через відповідну систему фінансування [4, с. 22]. На рис. 1 зазначимо основні джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні.

Під час дослідження було встановлено, що у зарубіжних країнах світу досить ефективним є венчурне фінансування. Прикладом може бути Європейський інвестиційний фонд (EIF), який був створений для підтримки і розвитку венчурного капіталу країн-членів Європейського Союзу. Його ресурси становлять понад 5 млрд євро та спрямовуються, здебільшого, на фінансування інновацій. В Україні, більшість активів венчурних фондів (понад 45 млрд грн), інвестується у будівельні проекти, ризикові операції із земельними ділянками та дуже рідко – в інновації.

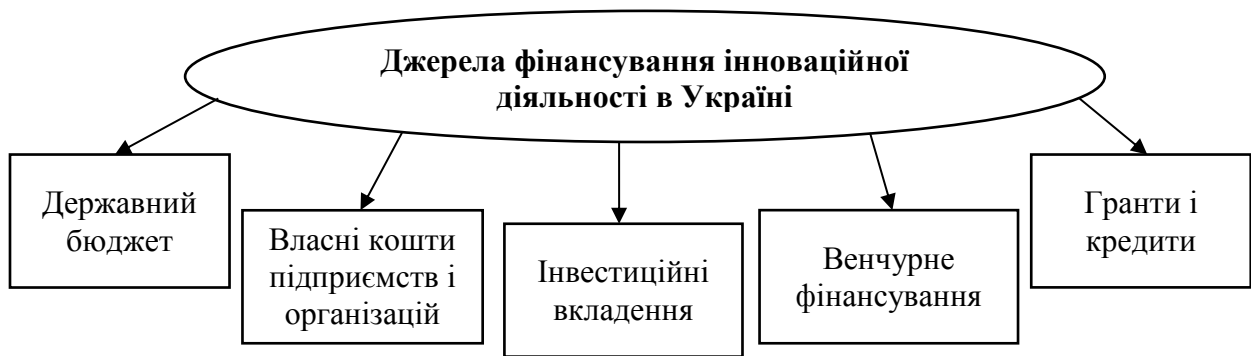

Рисунок 1 - Джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні

Джерело: побудовано автором

В Україні, проблема фінансового забезпечення інноваційної діяльності з кожним роком стає все більш актуальною. На нашу думку, державна політика повинна бути спрямована на покращення фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні. Адже без новітньої техніки та технологій не можливо уявити могутню, процвітаючу державу. Для покращення фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств пропонуємо:

- здійснювати фінансування інноваційної діяльності підприємств за рахунок коштів органів місцевого самоврядування і державного бюджету не лише у формі асигнувань, субсидій, але й інших цільових надходжень;
- створювати державні позабюджетні, венчурні фонди, а також малі інноваційні підприємства;
- прискорювати формування інноваційної системи;
- удосконалити механізм державного регулювання інноваційної діяльності, переймаючи зарубіжний досвід;
- сформувати теоретико-методологічні та концептуальні підходи щодо управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/pVnIJH>.
2. Гальчинський А. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання України / А. Гальчинський, С. Левочкін // Економіка України. – 2014. – № 7. – С. 23-25.
3. Денисюк В. Інноваційна активність національної економіки: вдосконалення методології / В. Денисюк // Економіст. – 2015. – № 8. – С. 45-49.
4. Возняк Г. В. Інноваційна діяльність підприємств та способи її фінансування в Україні : моногр. / Г. В. Возняк, А. Я. Кузнєцова. – К. : УБС НБУ, 2010. – 183 с.

Юрченко А. О.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Баришевська І. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах ринкової економіки велику роль відіграє стійкість фінансового стану організації, яка стає найважливішим фактором його успішного функціонування. Однак, сільськогосподарські підприємства, перебуваючи у стані постійної адаптації, не обмежуються простим відтворенням ресурсного потенціалу, а прагнуть якісного розвитку та удосконалення процесів господарювання. Тому одним із ключових параметрів доцільності та адекватності виробничої політики є фінансова стратегія, яка забезпечує злагоджене, комплексне і систематичне управління фінансовими ресурсами в обраному напрямі розвитку. Водночас, правильно підібрана фінансова стратегія дає змогу не лише підвищити обґрунтованість управлінських рішень, а й забезпечити високу якість фінансового менеджменту сільськогосподарських товаровиробників, що й зумовлює необхідність проведення даного дослідження.

Проблеми стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств досліджували такі вчені, як П.Г. Саблук, Й.С. Завадський, О.Д. Гудзинський, В.Г. Андрійчук, та інші. Дослідження економічної ефективності залучення та використання фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами розглядали у своїх працях такі вчені: В.А. Амбросов, І. Бланк, Ю.Е. Губені, О. Терещенко, Ю. В. Лукіна, Я.М. Кашуба та ін.

Водночас питання обґрунтування сільськогосподарськими підприємствами вибору фінансової стратегії є недостатньо дослідженим. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій стосовно вибору фінансової стратегії, адекватної умовам функціонування сільськогосподарського підприємства.

Процес розроблення фінансової стратегії для кожної організації є унікальним явищем, тому що залежить від багатьох чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ. Основні етапи формування фінансової стратегії є аналогічними до етапів розроблення інших видів стратегій і доволі уніфікованими для конкретного об'єкта управління: визначення цілей фінансової діяльності, аналіз економічного потенціалу організації, генерація стратегічних альтернатив та вибір з них досконалої стратегії, оцінка розробленої стратегії. Хоча в літературі можна знайти більш детальний перелік складових процесу розроблення і реалізації фінансової стратегії. Наприклад, І.О. Бланк виділяє вісім етапів розроблення (визначення загального періоду формування фінансової стратегії, дослідження факторів фінансового середовища, оцінка сильних і слабких сторін фінансової діяльності організації, комплексна оцінка стратегічної

фінансової позиції організації, формування стратегічних цілей фінансової діяльності, розроблення цільових стратегічних нормативів фінансової діяльності, прийняття основних стратегічних фінансових рішень, оцінка розробленої фінансової стратегії) і два - реалізації стратегії (забезпечення реалізації фінансової стратегії, організація контролю за її реалізацією [1].

Метою фінансової стратегії ефективного розвитку підприємства є забезпечення стійкого положення на ринку, яке базується на ефективному формуванні і використанні фінансових ресурсів.

Незалежно від розміру, форми власності та інших передумов, будь-яке підприємство при створенні фінансової стратегії повинно орієнтуватися на наступні її етапи:

1) планування та прогнозування грошових потоків: складання відповідних внутрішніх документів (бюджет грошових потоків, плановий звіт про рух грошових коштів, платіжний календар тощо);

2) затвердження та впровадження бюджету грошових потоків (дотримання його при організації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності);

3) контролінг виконання бюджету грошових потоків та планових показників звіту про рух грошових коштів;

4) корегування планових величин відповідно до зміни зовнішніх і внутрішніх умов реалізації бюджету грошових потоків[2].

Основою фінансів підприємств є фінансові ресурси – грошові доходи і нагромадження, які формуються у суб'єктів господарювання у процесі їх господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування і використовуються для формування активів підприємства, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, а також для здійснення інших заходів з метою забезпечення ефективності розвитку підприємства та підвищення рівня його платоспроможності. Платоспроможність являє собою наявність у підприємства фінансових можливостей для регулярного та своєчасного погашення своїх боргових зобов'язаностей.

Фінансові ресурси підприємства - це грошові доходи та надходження, що перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат із розширеного відтворення та економічному стимулюванню працюючих. Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок власних і прирівняних до них коштів, мобілізації ресурсів на фінансовому ринку, надходження коштів від фінансово-банківської системи у порядку перерозподілу [3].

Джерела фінансових ресурсів можуть бути внутрішніми (власний потенціал підприємства) та зовнішніми. Отримати фінансові ресурси із зовнішніх джерел можна за рахунок банківських позик, комерційних (товарних) кредитів, коштів, інвестованих у підприємство зовнішніми інвесторами, бюджетних дотацій та трансфертів, безповоротної фінансової допомоги, тощо. Обираючи ту чи іншу форму залучення фінансових ресурсів, потрібно враховувати вартість позикових коштів та особливості діяльності суб'єкта господарювання: організацію постачання та збуту, рівень налагодженості

логістичних зав'язків, середній обсяг виручки від реалізації та собівартості продукції, тривалість виробничого циклу, структуру кредиторської та дебіторської заборгованості, розмір власного капіталу, тощо. Іноді новим підприємствам доцільніше здійснювати виробничо-господарську діяльність за рахунок залучення позикового капіталу, ніж нарощувати власний, використовуючи ефект фінансового важеля. [4].

Основним способом формалізації процесу управління фінансовими ресурсами підприємства є формування бюджетів, які містять інформацію про запланований рух фінансових ресурсів підприємства, необхідну для якісної підготовки управлінських рішень у рамках визначеного інформаційного зрізу на встановлений період. Об'єктом управління в такій системі є фінансові потоки підприємства. Суб'єктом управління є фінансова служба підприємства, або його керівник (що характерно для малого бізнесу через обмеження кількості працюючих). Основними функціональними елементами в системі управління є планування, оперативне управління, спрямоване на виконання планових нормативів та контроль.

Отже фінансова стратегія є одним з елементів стратегічного планування, який підпорядковується загальним цілям підприємства та детально обґрунтовує перспективність обраних напрямів розвитку. Вдало підібрана фінансова стратегія підприємства є однією з передумов його успішного функціонування та активного зростання. Таким чином, для забезпечення ефективного господарювання та високої якості управління обрана сільськогосподарським підприємством фінансова стратегія повинна відповідати умовам адекватності, обґрунтованості та прозорості, а її втілення повинно здійснюватись у вигляді комплексу послідовних дій пов'язаних з плануванням, організацією, контролем та регулюванням процесів формування і використання фінансових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. Т.1. – К. :Ника-Центр, Эльга, 2001. – 592 с.
2. Губені Ю. Е. Стратегічні напрямки розвитку сільського господарства України / Ю. Е. Губені // Економіка АПК. – 2006. – №11. – С. 18–27.
3. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. – 2006. – № 3. – С. 113–118.
4. Кашуба Я. М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва / Кашуба Я. М. // Економіка та держава. – 2011. – N 9. – С. 16-18.

Шутова А. Р.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник : канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Баришевська І. В.**

Миколаївський національний аграрний університет

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ефективність функціонування та соціальний розвиток тих чи інших суб'єктів господарювання (трудових колективів) забезпечується передусім формуванням належних індивідуальних і колективних матеріальних стимулів, провідною формою реалізації яких є оплата праці різних категорій персоналу.

Багатоаспектна економічна природа оплати праці, з одного боку, складає об'єктивну основу її регулювання в умовах перехідної економіки, з іншого боку - реалізується законодавчо закріпленою системою організації оплати праці. Від того, наскільки адекватно і повно організаційно-правові форми і принципи оплати праці відбивають особливості її економічного змісту залежать ступінь реалізації функцій заробітної плати, ефективність регулювання оплати праці, результативність державної соціальної політики в цілому.

Аналіз останніх наукових досліджень здійснювали науковці, які зосереджують свою увагу на великій кількості проблем оплати праці, оцінки її ефективності і продуктивності. Зокрема проблематику організації оплати праці висвітлено у дослідженнях Горицької Н., Довбиш К. К., Долюка А. В., Кравченко М. А. та інших вчених. Незважаючи на значну кількість публікацій зі згаданих проблем дослідження недостатньо, тому ця тема вимагає глибокого та комплексного аналізу організації прогресивних форм та систем оплати праці в сільськогосподарських підприємствах, оскільки вони знаходяться в тісній взаємозалежності з кінцевими результатами господарювання.

Організація оплати праці в Україні здійснюється згідно з чинними нормативно-правовими актами; генеральною угодою на державному рівні; галузевими та регіональними угодами; колективними договорами; трудовими договорами; іншими внутрішніми нормативними документами підприємств[1].

Заробітну плату з практичної точки зору можна охарактеризувати як плату, яка надається за використання праці. Тому принципи оплати праці зводяться до такого:

1. Кожна праця має бути оплачена в залежності від її кількості та якості. Не можна платити за просте перебування на робочому місці.
2. Оплата праці повинна залежати від кваліфікації працівника. Чим вища кваліфікація та більший досвід – тим вищою має бути заробітна плата.
3. Рівень заробітної плати має бути таким, щоб працівник міг утримати себе і свою сім'ю.

4. Заробітна плата повинна формуватися з двох частин: фіксованої, яка гарантує прожитковий мінімум, та змінної, яка залежить від досягнутих успіхів.

Нові підходи до організації заробітної плати повинні спиратися на чітку систему основоположних принципів, що відіграють роль тактичних і стратегічних напрямів у реформуванні відносин розподілу. Для ефективної організації оплати праці необхідно дотримуватися таких принципів [4]:

- принцип оплати за витратами та результатами, який впливає з необхідності відшкодування витрат на відтворення робочої сили та закону визнання цінностей;

- принцип підвищення рівня оплати праці на основі зростання ефективності діяльності, що впливає з закону неухильного зростання продуктивності праці та закону зростання потреб;

- принцип випереджаючого зростання продуктивності праці щодо приросту середньої заробітної плати, що впливає з необхідності нагромадження коштів та розширення сфери впливу на ринку.

На основі даних принципів формується механізм організації заробітної плати, який складається з таких елементів [3]:

- а) ринкового регулювання;

- б) державного регулювання;

- в) колективно-договірного регулювання;

- г) механізму визначення індивідуальної заробітної плати безпосередньо на підприємстві з використанням таких елементів, як тарифна система або безтарифна модель, нормування праці, форми і системи оплати праці та преміювання. Всі ці елементи мають своє призначення та тісно взаємопов'язані між собою.

За умов розвитку підприємництва та існування різних форм власності заробіток працівника вже не визначається розміром якогось гарантованого фонду оплати праці, а все більше залежить від кінцевих результатів і доходів від діяльності підприємства. Треба враховувати, що й сам працівник усе частіше стає більш-менш реальним співвласником підприємства.

Практична організація оплати праці базується на державному й договірному регулюванні її абсолютного рівня та механізмі визначення індивідуальної заробітної плати всіх окремих категорій працівників (робітників, спеціалістів, службовців, керівників) підприємств та установ різних форм власності.

Безпосередньо робота з організації заробітної плати на підприємстві полягає у виборі моделі формування заробітної плати (тарифної чи безтарифної), виборі форм і систем заробітної плати, розробці умов і правил преміювання. При цьому критерієм економічної ефективності організації заробітної плати повинно бути випереджаюче зростання доходу підприємства порівняно зі зростанням фонду заробітної плати. Якщо таке випередження не забезпечується, необхідно детально проаналізувати причини цього і розробити додаткові заходи, спрямовані або на зростання доходу, або на економію витрат на оплату праці.

Основою організації оплати праці є тарифна система, що є сукупністю нормативних матеріалів, за допомогою яких встановлюється рівень заробітної

плати працівників підприємства залежно від їхньої кваліфікації, складності робіт, умов праці.

Останнім часом набувають поширення так звані безтарифні моделі організації оплати праці [2].

За допомогою їх упровадження можна досягти значного підвищення трудової мотивації працюючих, що сприятиме суттєвому зростанню продуктивності праці та ефективності роботи в цілому.

Основним організаційно-правовим інструментом обґрунтування диференціації заробітної плати працівників різних суб'єктів господарювання (діяльності) є тарифно-посадова система, основні елементи якої такі: тарифно-кваліфікаційні довідники; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців; тарифні сітки й ставки; схеми посадових окладів або єдина тарифна сітка.

Отже, усі основні групи елементів організаційно - економічного механізму регулювання системи заробітної плати в ринкових умовах як економічні, так і організаційні системи, взаємозалежні, причому, чим більше вони взаємопов'язані, тим більша вірогідність одержання оптимальних результатів.

Список використаних джерел:

1. Горицька Н. Виплата заробітної плати: строки і відповідальність / Н. Горицька // Заробітна плата. – 2006. – № 3. – С. 18–24.
2. Довбиш К. К. До питання про оплату праці за трудовим законодавством України / К. К. Довбиш // Актуальні проблеми права: теорія і практика Національного університету Юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – 2013. – № 26. – С. 269–274.
3. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку / А. В. Долюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1 (63). – С. 59–64.
4. Кравченко М. А. Теоретичні та методологічні основи сучасних наукових підходів до побудови фонду оплати праці / М. А. Кравченко // Вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 250–256.

Бібікова А. В.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Колеватова А. В.**

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Зміна характеру і структури сучасної економіки, а також чинників її зростання призвели до глобального структурного зсуву, що відбувається на основі переходу від «матеріальної» до «інтелектуальної» економіки, або «економіки, заснованої на знаннях», де рушійною силою інноваційного розвитку підприємств є інтелектуальний потенціал. У зв'язку з цим все більш актуальною постає проблема формування інтелектуального потенціалу, оскільки він виступає ключовим ресурсом соціально-економічного розвитку підприємств і визначає їх конкурентоспроможність.

Теоретичні та практичні засади вивчення інтелектуального потенціалу представлено в працях таких вчених як Д. Белл, М. Армстронг, Е. Брукінг, Д. Даффі, К. Свейбі, В. Геєць, Г. Гузенко [1], О. Кендюхов [2], І. Прокопенко [3] та інших. Однак, питання формування інтелектуального потенціалу для активізації інноваційної діяльності країни залишаються мало опрацьованими.

Інтелектуальний потенціал – найважливіший елемент, що використовується для виробництва економічних благ, який грає в сучасному економічному світі більш важливу роль порівняно з матеріальними факторами виробництва [1].

В умовах розвитку сьогодення безпосередніми складовими частинами політики, що спрямована на всебічний розвиток інтелектуального потенціалу в Україні, є:

- забезпечення професійної підготовки та підвищення якості робочої сили відповідно до структурних змін, що відбуваються в економіці, а також вдосконалення фінансового забезпечення політики зайнятості;
- запровадження стимулів до індивідуальних інвестицій у людський капітал, зокрема вирахування з бази оподаткування особистих витрат на заходи з охорони та зміцнення здоров'я, освіти тощо;
- всебічний розвиток системи просвіти населення, професійної підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації та післядипломного навчання, популяризації новітніх знань у науково-технологічній сфері [2].

Таким чином конструктивним рішенням у сфері управління інтелектуальним потенціалом на державному рівні буде проведення політики, спрямованої на взаємодію факторів, що забезпечують формування інтелектуального потенціалу та створення інноваційної виробничої системи.

У зв'язку з вищезазначеним, нами пропонується концепція формування інтелектуального потенціалу регіону для активізації інноваційного розвитку підприємств, що ґрунтується на принципах партнерства і взаємодії.

Партнерська співпраця відбувається в результаті формування освітньо-науково-виробничих кластерів регіонів, які об'єднуються в корпоративний трикутник, де визначальною компонентою є наука.

Регіональний освітньо-науково-виробничий кластер повинен включати наступні складові:

- промислові підприємства, які є роботодавцями, що споживають результати наукових досягнень і визначають вимоги до випускників освітніх установ на сучасному етапі розвитку суспільства;
- навчальні заклади, які повинні враховувати вимоги ринку роботодавців, обумовлюючи конкурентоспроможність своїх випускників;
- наукові організації, діяльність яких має бути спрямована на забезпечення інтересів суспільства, високого рівня життя і підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку [3].

Створення освітньо-науково-виробничого кластера регіону дозволить: підвищити конкурентоспроможність діяльності всіх його учасників за рахунок впровадження нових технологій; знизити витрати і підвищити якість відповідних послуг; здійснити перехід на якісно новий рівень впровадження інноваційних освітніх і наукомістких технологій; розробити методику комплексної підготовки спеціалістів, які володіють професійними знаннями і можуть впроваджувати інновації в діяльність комерційних та державних організацій; готувати висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців з високим рівнем інформаційно - комунікаційних компетенцій; оптимізувати зростання затрат при підготовці фахівців з компетенціями, що відповідають сучасним вимогам; підвищити ефективність взаємодії освіти, науки і виробництва; розширити середовище відтворення знань, інтелектуальної власності та ефективно залучати їх в господарський оборот; поліпшити якісний склад керівників і фахівців через програму формування резерву.

Список використаних джерел:

1. Гузенко Г. М. Інтелектуальний потенціал як основа розвитку економіки знань / Г. М. Гузенко // Вісник НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 2(13). – С. 296–297.
2. Кендюхов О. В. Інтелектуальний капітал підприємства: методологія формування механізму управління: монографія / О. В. Кендюхов / ДонУЕП. – Донецьк, 2006. – 307 с.
3. Прокопенко І. Ф. Інноваційна політика держави та її роль у забезпеченні розвитку економіки України / І. Ф. Прокопенко, Т. О. Стовбун // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 14. – С. 5–15.

Федорова Тетяна

канд. екон. наук, старший викладач
кафедри менеджменту організацій

Боліла Світлана

к.с.-г.н., доцент кафедри менеджменту організацій
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАСАДАХ

В умовах мінливості зовнішнього середовища сучасні підприємства повинні розробляти та впроваджувати стратегію інноваційного розвитку. При цьому повинні бути визначені нові для аграрної сфери принципи: концентрація зусиль на довгострокових стратегічних завданнях; пошук фундаментальних засобів досягнення цілі якісного піднесення сільського господарства та харчової промисловості, що зумовлює актуальність досліджень у цьому напрямку.

Створення повного виробничого циклу переробних підприємств, що ґрунтується на взаємодії суб'єктів господарювання (сільське господарство – виробництво та надання якісної й доступної сировини для виготовлення продуктів харчування; науково-дослідні установи – розробка енерго-, ресурсозберігаючих технологій, нових асортиментних груп тощо) на інноваційній основі, надасть можливості підвищити рівень конкурентоспроможності, закріпити та/або посилити свою позицію на регіональному ринку продуктів харчування, за рахунок зниження собівартості продукції, оптимізації ширини та глибини асортименту, яких вдалося досягти засобами реалізації стратегії інноваційного розвитку.

Модель взаємодії суб'єктів господарювання реалізує багатоплановий комплекс прискорених технічних, технологічних, організаційних, економічних та індивідуальних перетворень, формування науково-технічного потенціалу, достатнього для освоєння і застосування нових технологій випуску інноваційної харчової продукції, практичне впровадження яких забезпечить усім учасникам новий рівень конкурентоспроможності.

Розвиток підприємств шляхом інновацій надає системне уявлення про інноваційний процес, його зв'язок із комерційною діяльністю, створює більш комплексне бачення інноваційних продуктів, збільшує конкурентний потенціал та краще використання ресурсів організації. В межах інноваційного розвитку, який покликаний створити та реалізувати ланцюжок цінностей для споживача, в інноваційному процесі приймають участь усі ланки. Такий ланцюжок детермінований потоком потреб (споживачів), постачання (постачальників) та потоком конкурентів, що функціонують на ринку. Таким чином, інноваційну активність формують не тільки самі організації, що здійснюють інноваційну діяльність, але й її споживачі, постачальники та конкуренти.

Дослідження факторів, що мають стратегічне значення для розвитку інноваційної діяльності переробних підприємств, дозволить висвітлити основні

тенденції функціонування підприємств і надати пропозиції щодо активізації інноваційних процесів на цих підприємствах [1, 2].

Основними засобами вирішення ключових проблем є вдосконалення та практичне застосування науково-інноваційного та кредитно-інвестиційного механізмів [3]. Слід також зазначити, що рівень конкурентоспроможності переробних підприємства знаходиться у прямій залежності із рівнем конкурентоспроможності галузі, до якої він належить, та рівня конкурентоспроможності продукції, яку він виробляє.

Тому для задоволення потреб споживачів та одночасного підвищення конкурентоспроможності переробних підприємства, нами запропоновано основні напрями інноваційного розвитку виробництва переробних підприємств за рахунок підвищення якості продукції та можливості скорочення витрат на її виробництво (рис. 1).

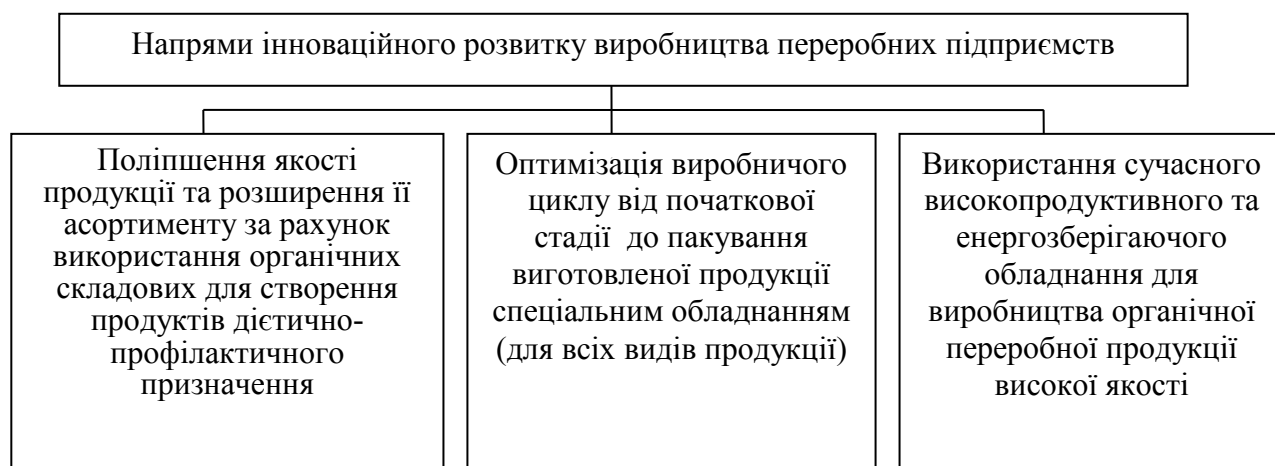

Рисунок 1 - Напрями інноваційного розвитку виробництва переробних підприємств

Отже, інноваційний розвиток підприємств на науково-дослідних засадах, сприятиме оптимізації виробничих процесів, підвищенню рівня конкурентоспроможності переробних підприємств, зміцнення фінансової стійкості й незалежності.

Список використаних джерел:

1. Виноградов О. А. Методи аналізу конкурентоспроможності впровадження інновацій на засадах маркетингу / О. А. Виноградов // Маркетинг і бізнес, 2006. – С. 65–73.
2. Сіренко Н. М. Управління інноваційною системою аграрного підприємства // Н.М. Сіренко / Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С.43-46.
3. Іртищева І. О. Побудова інноваційних моделей регіональної агропродовольчої сфери на інтеграційній основі // І. О. Іртищева / Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 39-43.

Пишна О. В.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів та банківської справи **Слободянюк Н. О.**
*Донецький національний університет економіки та торгівлі
ім. Михайла Туган-Барановського*

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

На світовій арені важливим фактором забезпечення сталого розвитку економіки країни є інвестиційна привабливість держави. На вирішення соціально-економічних проблем з якими стикається будь-яка країна значною мірою впливає інвестування. Актуальною проблемою для України є проблема низького рівня капіталовкладень та відсутності припливу інвестицій. На сьогоднішній день дана проблема потребує негайного вирішення.

Варто відзначити праці таких вітчизняних та іноземних науковців, які проводили дослідження інвестиційної привабливості, як: Бланк І, Гайдуцький А., Погріщук Б., Кулініч Т., Мричко М., які запропонували свої підходи щодо оцінки інвестиційної привабливості на мікро- мезо- та макрорівнях.

Інвестиційна привабливість в Україні залишається несприятливою, а це значно впливає на економічне зростання та прибутковість діяльності економічних суб'єктів України. На думку авторів, інвестиційна привабливість – це узагальнююча характеристика, які відображає різні умови функціонування економіки для забезпечення та сприяття інвестиційної діяльності інвесторів, як вітчизняних, так і закордонних. Враховуючи інституційне середовище в Україні спостерігається зменшення інвестування. Аналізуючи рівень участі іноземних інвесторів з країн Європейського Союзу в економіці України, важливо відмітити, що станом на 01.07.2016 р., сукупність вкладених іноземних коштів країн ЄС в економічну діяльність України становить 19641,7 млн дол. США (рис. 1) [2].

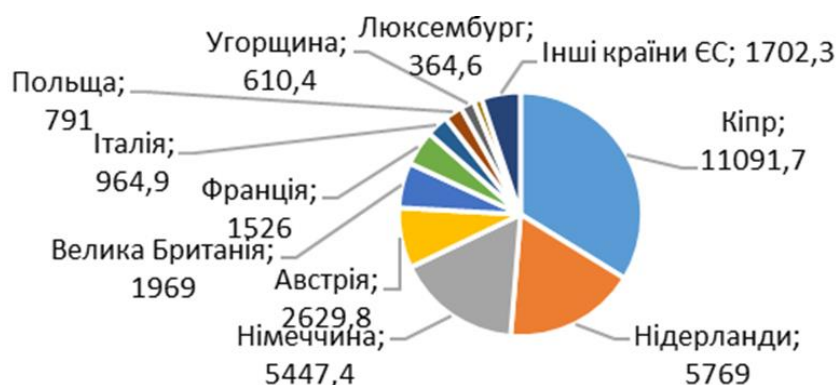

Рисунок 1 - Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн ЄС в економіці України на 01.07.2016 р. у млн дол. США*

* - дана інформація наведена без урахування тимчасово окупованої території АРК і м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Найбільш питому вагу іноземних інвестицій займає Кіпр, який інвестує 33,7% коштів від загального обсягу прямих інвестицій з країн ЄС в економіку України. Друге місце займають Нідерланди (17,6%), а третє - Німеччина (16,6%).

Враховуючи той факт, що майже половина інвестицій надходить з Кіпру та в більшості своїй є українськими грошами, що відмиті за допомогою офшорних фірм, то можна з упевністю сказати, що існує вкрай обмежене коло іноземних інвесторів, які зацікавлені в подальшому співтоваристві з Україною.

Серед головних причин, що обумовлюють несприятливий інвестиційний клімат в Україні та стримують економічний розвиток вчені відносять: нестабільність українського законодавства, нерозвиненість ринкової інфраструктури, зокрема фондового ринку, сильний податковий тиск, корупцію в місцевих і центральних органах влади [3].

На сьогодні в Україні можна виділити цілу низку проблем, що перешкоджають поліпшенню інвестиційного клімату України, а саме: відсутність сталої стратегії економічного і політичного розвитку; незабезпечення усім суб'єктам економічних відносин, у тому числі й іноземним інвесторам, рівних економічних прав і свобод у здійсненні фінансово-економічної діяльності; обмеженість державних підприємств, що підлягають приватизації, і в яких зацікавлені потенційні інвестори; складність податкової системи та суттєве податкове навантаження; відсутність надійної інвестиційної історії, що формується роками внаслідок успішних капіталовкладень інвесторів та інші [1].

Отже, на основі визначення проблем інвестиційної привабливості України, подальшим нашим дослідженням буде розробка шляхів підвищення рівня інвестиційного клімату, а також рівня інвестиційної привабливості України, що призведе до припливу інвестицій та забезпечить створення умов для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Бутняров А. / Сприятливий інвестиційний клімат країни – запорука залучення іноземних інвестицій // Ринок цінних паперів України. – 2008. – №3–4. – с. 29-32.
2. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн ЄС в економіці України [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/ives/ives_u/ives0616_u.htm.
3. Шкодін І. В. Інституційні проблеми функціонування фондового ринку України / І. В. Шкодін // Збірник наукових статей «Вісник Університету банківської справи НБУ». – 2014. – № 1(19). – С. 52-58.

Щербина Ю. О.

асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування

Волошиновська А. В.

здобувач вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

На сучасному етапі розвитку економіки України, гостро постає питання про впровадження і використання новітніх систем і технологій. Питання розвитку інноваційних технологій у сфері економіки з кожним роком стає все більш актуальним. Виникнення інновацій зумовлено різними причинами. Вони можуть бути як реактивними так і стратегічними. Реактивні інновації виникають, як відповідна реакція на різноманітні перетворення, для збереження конкурентних позицій підприємств на ринку. Стратегічні мають заздалегідь упереджений характер та використовуються для досягнення кращих результатів у конкурентному середовищі.

Роль інновацій у ринковій економіці досліджувалася різними науковцями. Серед них: В. Федоренко, Г. Черноїванова, Р. Штифанич та ін. Проте, тема не втрачає своєї актуальності та потребує подальших досліджень.

Варто відмітити, що ринкова економіка – це система, за допомогою якої країна вирішує економічні проблеми через механізми ринку, ціни, прибутку та витрат. Основними перевагами ринкової економіки є: приватна власність на засоби виробництва; механізм вільної конкуренції регулювання економічних процесів; вільний вибір в реалізації економічної діяльності, тощо [1].

Нормативно-правове забезпечення в частині державного регулювання інноваційної діяльності України є обмеженим. Основним нормативно-правовим актом, який визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні є Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV. Згідно зазначеного закону інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери (рис. 1) [2].

На сьогоднішній день, нововведення є важливим аспектом у розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. За останні роки ситуація щодо конкуренції на міжнародному та внутрішньому ринках значно загострилась, саме тому керівникам підприємств необхідно приділяти значну увагу інноваційній діяльності, щоб задовольняти вимоги ринку.

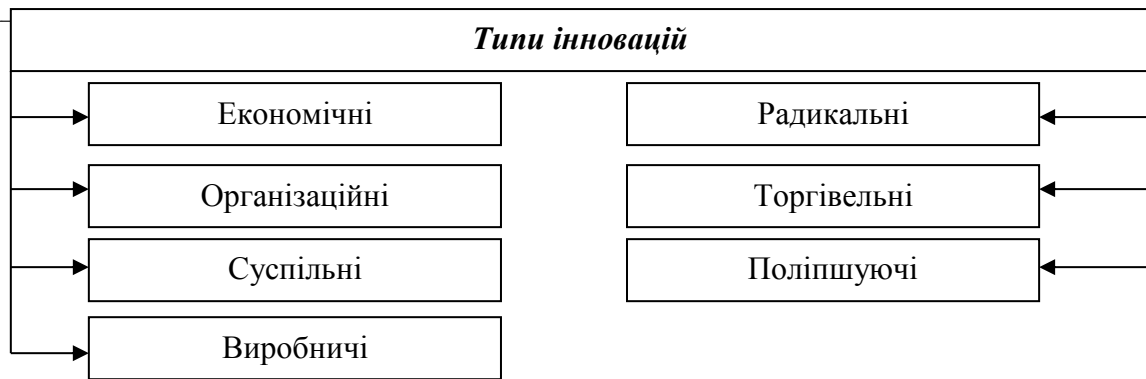

Рисунок 1 - Типи інновацій

Джерело: побудовано автором з використанням матеріалів [3]

Таким чином, можемо сказати, що інновації є вирішальним фактором у розвитку ринкової економіки, займають провідне місце у перетворенні соціально-економічних систем, визначають темпи і масштаби економічних процесів. Адже, серед чинників, які визначають стратегічні переваги підприємства, дедалі більшого значення набуває рівень технології, якість інноваційних систем, ефективність використання людського капіталу, інституційне середовище. Отже, роль інновацій у ринковій економіці є дуже вагомою, адже вони виступають основним показником, через який здійснюється підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, тощо.

Список використаних джерел:

1. Федоренко В. Г. Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи / В. Г. Федоренко // Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка і держава». – 2009. – № 1. – С. 56-62.
2. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
3. Черноіванова Г. С. Сутність інновацій та їхня роль у ринковій економіці / Г. С. Черноіванова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/xsGi6A>.
4. Штифанич Р.В. Деякі аспекти впровадження інновацій на підприємствах АПК / Р. В. Штифанич // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – № 3. – С. 220-223.

Щербина Ю. О.асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування**Чабаненко О. О.**

здобувач вищої освіти

*Миколаївський національний аграрний університет***ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ
ІННОВАЦІЙ**

Враховуючи постійні зміни, котрі відбуваються в економіці України, значна кількість науковців, вважає, що основними причинами зниження інноваційного розвитку є: дефіцит фінансових ресурсів, низький рівень платоспроможності, погіршення якісних характеристик наукового складу, зростання попиту на технічні ресурси з боку держави, тощо. Під впливом вище зазначених чинників, Україна не спроможна досягти позитивних результатів в частині експорту інноваційної продукції, що в свою чергу, призводить до погіршення умов інноваційної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Проблема розвитку інноваційної діяльності досліджувалася багатьма науковцями, серед яких: Р. Яковенко, А. Чернега, Н. Поліщук, Й. Шумпетер, В.Коноплицький, Г.Філін, Г. Осовська, О. Юшкевич, П. Друкер, Ю. Яковець та ін. Проте, тема не втрачає своєї актуальності та потребує подальших досліджень.

В економічній літературі можемо знайти різні підходи до визначення поняття «інновації» (табл. 1).

Таблиця 1 Підходи до визначення поняття «інновації»

Автор	Визначення
Й. Шумпетер	Інновації – це впровадження наукового відкриття, технологічного винаходу [4, с. 179]
В.Коноплицький, Г.Філін	Інновації – це нововведення в техніці і технології, пов'язані із створенням нового напрямку – галузевого або підгалузевого, який передбачає розробку нової програми або підходу, що прискорює прогрес та базується на науковому відкритті [5, с. 179]
Г.Осовська, О.Юшкевич	Інновації – це втілення нових форм організації праці й управління, що охоплюють не тільки окреме підприємство, а й галузь та економіку в цілому і є необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості продукції, тощо [6, с. 116]
П. Друкер	Інновації (або новаторство) – це особливий засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни в економіці та суспільстві з метою використання їх у бізнесі» [7, с. 20]
Ю.Яковець	Інновації – це якісні зміни у виробництві, які можуть належати як до техніки та технології, так і до форм організації виробництва, тобто сукупність технічних, виробничих і комерційних заходів, які сприяють виходу на ринок нових і поліпшених продуктів [8, с. 27]

Джерело: побудовано автором

На нашу думку, найбільш обґрунтованим є визначення із Закону України «Про інноваційну діяльність» від 05.12.2012 р. № 40-IV, в якому зазначено, що інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Варто відмітити, що в сучасних умовах, інновації є тією рушійною силою, яка сприяє інтенсивному розвитку економіки, забезпечує впровадження у виробництво передових досягнень науки та техніки, підвищує конкурентоспроможність продукції вітчизняних підприємств на світовому ринку, забезпечуючи споживачів продукцією більш високої якості. Негативним є той факт, що в Україні не створено достатньо міцного підґрунтя для запровадження основ інноваційного розвитку, які б дозволили підвищити ефективність суспільного виробництва.

Отже, інновації відіграють важливу роль в житті кожної людини та всього суспільства в цілому, чинять вагомий вплив на розвиток економіки країни. Таким чином, політика держави повинна спрямовуватися на підтримку інноваційних проектів, впровадження новітніх технологій у виробництво, що дозволить значно покращити конкурентоспроможність продукції вітчизняних суб'єктів господарювання на світовому ринку та надасть їм можливість працювати більш ефективно.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
2. Яковенко Р. Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи / Р. В. Яковенко, А. М. Чернега [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22%282%29_ekon/stat_20_1/72.pdf.
3. Поліщук Н. Теоретичні підходи до визначення сутності інновацій / Н. Поліщук // Галицький економічний вісник. – 2009. – № 1. – С. 20-23.
4. Шумпетер Й. Теория экономического развития : підруч. / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1992. – 118 с.
5. Коноплицький В. А. Економічний словник. Тлумачно – термінологічний / В. А. Коноплицький. – К. : КНТ, 2007. – 580 с.
6. Осовська Г. В. Економічний словник / Г. В. Осовська, О. О. Юшкевич, Й. С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
7. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво : пер. з англ. В. С. Гуля. – К. : Україна, 1994. – 319 с.
8. Ускорение научно-технического процесса: теория и экономический механизм / Ю. В. Яковець. – М. : Экономика, 1988. – 342 с.

Смутило Дмитро
здобувач вищої освіти
Боднар О. А.
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У сучасних економічних умовах конкурентоспроможність країни визначає її інноваційна сфера. Бюджетне фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні обмежується 1–3% від загальної суми витрат, а основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємств.

Аналіз інноваційної діяльності підприємств є об'єктом дослідження багатьох науковців, серед них В. Гриньова [1], С. Ілляшенко [3], О. Лапко [4] та інші. Проте на сьогодні питання щодо вибору напрямів державної підтримки інноваційного розвитку та їх обґрунтування залишаються недостатньо висвітленими.

Одним з найважливіших чинників покращення інвестиційного клімату в Україні є створення адекватного ринковій економіці правового поля, яке цілком залежить від політичної волі законодавчої та виконавчої гілок влади. Без підтримки з боку держави вітчизняного виробника при реалізації ним інноваційних проектів переведення економіки на інноваційний шлях є майже неможливим, тому саме держава повинна створювати умови для існування та постійного розширення інноваційної діяльності [1].

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» інноваційною діяльністю є діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2].

Також, слід зазначити, що у вищезазначеному законі вказується, що державне регулювання інноваційної діяльності здійснюється шляхом:

- визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів;
- формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності;
- фінансової підтримки виконання інноваційних проектів;
- стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів;
- встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності;

– підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури [2].

Отже, можна зробити висновок, що головною метою державної інноваційної політики вважається створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку та використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Першоосновою державного регулювання інвестиційної діяльності є визначення пріоритетів вкладень, тобто спрямувань інвестицій у ті сфери і галузі, які забезпечать розширене відтворення, скорішу віддачу і підвищення життєвого рівня населення [3]. Ефективне управління інноваційними процесами, їх раціональний розподіл між сферами виробництва є одним із найважливіших чинників економічної стабілізації, виходу із кризового стану та забезпечення економічного росту та структурної трансформації економіки України.

Отже, результативною складовою інвестиційної політики, що сприяє загальному зростанню надходжень іноземних інвестицій, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, формуванню інноваційного клімату, збільшенню поставок високоякісних товарів і послуг на внутрішній ринок та створенню сучасної інноваційно-інвестиційної інфраструктури, можна вважати спеціальний режим інвестиційної діяльності. Він потребує, з одного боку, впровадження надійних ринкових механізмів державного контролю, а з іншого, – стабільності законодавчих та нормативних актів [4].

Узагальнюючи слід зазначити, що низька ефективність інноваційних процесів призводить до зниження конкурентоспроможності на світовому ринку. Так, на сьогодні невирішеними залишаються питання збільшення обсягів витрат, спрямованих в інноваційну сферу, оптимізації структури витрат в інноваційних процесах.

Список використаних джерел:

1. Гриньова В. М. Механізми реалізації структурно-інноваційної трансформації економіки України / В. М. Гриньова, О. Є. Попов // Майбутнє України: стратегія поступу. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – С. 244–289.
2. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-І [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
3. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
4. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання: [монографія] / О. Лапко. – К. : ІЕПНАУ, 1999. – 254 с.

Шульга М. О.

канд. екон. наук, доцент кафедри
менеджменту та маркетингу

Ліпко Т. В.

здобувач вищої освіти
Херсонський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ЗРОСТАЮЧОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Харчова промисловість України є найбільш розвиненою галуззю національної економіки. Її розвиток залежить від належного могутнього потенціалу, одним з важливих елементів якого є інноваційні ресурси, які забезпечують впровадження нових досконалих високопродуктивних засобів виробництва та прогресивних технологій, що особливо важливо у конкурентній боротьбі, оскільки дозволяють опиратись впливу зовнішніх чинників.

В Україні практично не створені умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності, тому вдосконалення державної системи стимулювання інноваційного розвитку шляхом впровадження певних заходів економічної політики є актуальним завданням української державної політики, виконання якого приведе до кардинального пожвавлення інноваційних процесів у країні. Активізація використання інноваційного чинника приведе до створення конкурентоспроможної української економіки, для чого необхідне проведення активної державної інноваційної політики, спрямованої на розвиток науково-технічного потенціалу країни та формування українського бізнесу, зацікавленого у використанні інновацій.

Проблеми інноваційного розвитку харчової промисловості досліджували багато вчених: Й. Шумпетер, Р. Солоу, Р. Фостер, Л. Федулова, С. Ілляшенко, Р. Фатхутдинов, О. Шпикуляк та інші. Вперше термін «інновація» запропонував австрійський вчений Й. Шумпетер. Він розглядав інновацію як будь-яку можливу зміну, що відбувається внаслідок використання нових або вдосконалених рішень технічного, технологічного, організаційного характеру в процесах виробництва і збуту продукції [1, с. 218].

У Законі України «Про інноваційну діяльність» термін «інновації» вживається наступним чином: «новостворені і вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери» [2, с. 5]. За цими визначеннями інноваційна діяльність – це практичне використання науково-технічного результату й інтелектуального потенціалу з метою отримання нового чи поліпшення існуючого продукту, способу його виробництва та задоволення потреб суспільства.

Дістали висновку, що інноваційна діяльність харчових підприємств – це виготовлення нового продукту, упровадження нового методу виробництва, освоєння нового ринку, отримання нових джерел якісної сировини. Отже, інновації вводяться з метою покращення якості продукту, зменшення витрат та отримання максимального прибутку.

До загальних напрямів інноваційної діяльності в харчовій промисловості відносять: технологічні, асортиментні, маркетингові та організаційні напрями. До особливостей технологічних інновацій відносять: застосування ресурсозберігаючих технологій; переоснащення технологічних ліній; удосконалення технологічних процесів

Загальними особливостями асортиментних інновацій на харчових підприємствах є виробництво продуктів з урахуванням новітніх технологій та технічних рішень, що забезпечують ефективність діяльності підприємств харчової промисловості. До інноваційної діяльності відносять також маркетингові дослідження ринку збуту та пошук нових споживачів. Організаційна інновація є впровадженням нового організаційного методу в діяльності підприємства, в організації робочих місць або зовнішніх ринків.

Збільшення кількості інновацій можна пояснити тим, що харчова промисловість відноситься до інвестиційно-привабливих галузей, оскільки її продукція користується стійким попитом. Інноваційна діяльність харчових підприємств є головним чинником успіху в зростаючій ринковій конкуренції, основним засобом підвищення ефективності виробництва та якості продукції харчової промисловості. Для вдосконалення розвитку інноваційної діяльності на харчових підприємствах необхідно запропонувати низку ефективних фінансово-економічних важелів, а саме:

- бюджетне фінансування, дотації, пільгові кредити та пільгове оподаткування науково-дослідних і дослідно-конструкторських установок;
- надання державних дотацій і пільгових кредитів підприємствам продовольчого машинобудування для стимулювання випуску інноваційно-технологічного устаткування, залучення інвестицій задля використання вітчизняних передових технологій та адаптації до вітчизняних умов іноземних технологічних інновацій.

Список використаних джерел:

1. Шумпетер И. Теория экономического развития / И. Шумпетер. – М. : Прогрес, 1982. – 455 с.
2. Про інноваційну діяльність : закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/CKUAZF>
3. Статистичний щорічник України за 2015 рік. – К. : Державний комітет статистики України, 2016. – 566 с.
4. Мамочка А. Ю. Інноваційний розвиток харчової промисловості в Україні / А. Ю. Мамочка// Вісник сумського національного аграрного університету. – 2012. – № 1. – С. 15-19.

Нижник Андрій
здобувач вищої освіти
Криленко В. І.

д-р екон. наук, доцент, перший проректор
*Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНОЗЕМНОГО БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Фінансова глобалізація світової економіки супроводжується активною інтеграцією іноземного капіталу впливових фінансових установ до національної банківської системи України. Іноземний капітал займає дедалі значніше місце в банківській системі України, але для ефективного механізму управління ним слід детально вивчити переваги та недоліки присутності іноземних банків в Україні.

Наявність банків з іноземним капіталом в Україні позитивно впливає на розвиток фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Залучення іноземного капіталу сприятиме зменшенню корупції, легалізації заробітної плати та відповідному збільшенню соціальних відрахувань, підвищенню стандартів гарантування вкладів. Проте для розширення присутності банків з іноземним капіталом і підвищення привабливості національного ринку банківських послуг існують певні умови. Це стабільність національної грошової одиниці, сучасна система держаних регулятивних інститутів, збалансоване законодавче забезпечення іноземних інвестицій та банківської діяльності; розвинений ринок банківських послуг, наявність сучасної банківської інфраструктури та кваліфікованого персоналу [1].

Водночас залучення іноземного капіталу несе й серйозні проблеми не лише для банківської системи, а й для вітчизняної економіки та економічної безпеки держави в цілому [2].

До негативних наслідків функціонування банків з іноземним капіталом в Україні можна віднести такі факти:

1) діяльність філій іноземних банків може створювати додаткові ризики для банківської системи, серед основних слід виділити ризик банкрутства материнського банку, ризик спекулятивної діяльності, політичний ризик;

2) іноземні банки можуть нав'язувати модель деформованого розвитку, коли цілі іноземних банків не збігаються з соціально-економічними пріоритетами країни;

3) можливий неконтрольований відтік капіталу з країни, погіршення конкурентоспроможності українських банків, ризик залежного розвитку [3].

Протистояння процесам глобалізації не є дієвим засобом підвищення ефективності фінансової сфери, скоріше навпаки, тому враховувати вищеперелічені негативні наслідки, які притаманні таким процесам – можна й

потрібно. Для того, щоб дієво керувати процесом входження іноземного капіталу у банківський сектор України, необхідно запроваджувати ефективне регулювання діяльності банків з іноземним капіталом для забезпечення стабільного функціонування вітчизняної банківської системи. Збільшення частки іноземного банківського капіталу у банківській системі України має відбуватись поступово – відповідно до створення сприятливих внутрішніх умов розвитку банківського сектору та підвищення конкурентоспроможності національного банківського капіталу [4].

Таким чином, процес припливу іноземного капіталу є об'єктивним і має низку переваг та недоліків для вітчизняної банківської системи й економіки в цілому. Присутність іноземного банківського капіталу стала невід'ємним елементом розвитку вітчизняної банківської системи, оскільки іноземні інвестори вкладають у національну економіку не лише власні капітали, але й сприяють використанню зарубіжного досвіду ведення банківського бізнесу, забезпеченню прозорості банківської діяльності, налагодженню відносин з іноземними державами, інтеграції вітчизняної банківської системи й економіки в цілому. Належність більшості потужних великих банків іноземним інвесторам може призвести до відпливу фінансових ресурсів, посилення нестабільності, несподіваних коливань ліквідності банків, втрати суверенітету у сфері грошово-кредитної політики. Тому банки з іноземним капіталом підвищать рівень культури банківського бізнесу в Україні лише за умови хеджування ризиків їх функціонування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Прімерова О. К. Оцінка участі іноземного капіталу у банківській системі України / О. К. Прімерова // Статистика України. – 2008. – № 4. – С. 54-58.
2. Філонова І. Б. Вплив іноземного банківського капіталу на фінансову безпеку України / І. Б. Філонова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 2. – С. 178-183.
3. Шаповалов А. Присутність іноземного капіталу в банківському секторі України / А. Шаповалов // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 4. – С. 2-7.
4. Крилова В. В. Перспективи консолідації банківського сектору України / В. В. Крилова, А. А. Крилова // Вісник Української академії банківської справи. – 2008. – № 1 (24). – С. 76-80.

Тодоров О. Г.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, ст. викладач **Чмут А. В**

Херсонський державний університет

СВІТОВИЙ РИНОК СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

Глобалізаційні процеси, що супроводжують зміну економіки сьогодення є закономірним етапом світового розвитку. Глобалізація зумовлює посилення взаємозалежності економік різних країн та формування спільного економічного простору.

Зазначені процеси природним чином впливають на кількісні та якісні характеристики світового ринку страхових послуг, що проявляється в поширенні інтеграції та концентрації підприємств страхової галузі як домінуючої форми конкурентної поведінки на зовнішніх і внутрішніх ринках.

Кизим М. визначає інтеграцію підприємств як інтегровану сукупність суб'єктів господарювання, які представляють собою різноманітні форми капіталу, пов'язаних між собою фінансово-економічними і (або) виробничо-технологічними зв'язками для сумісної підприємницької діяльності на основі «м'яких» (договірних) та жорстких (право власності) управлінських і організаційних відносин з метою підвищення ефективності функціонування й подальшого стійкого розвитку бізнесу [1].

Концентрація – процес злиття підприємств, компаній та інших ринкових активів, внаслідок якого зростає економічна влада учасників ринку.

Глобалізація світового страхового ринку проявляється в розвитку наступних тенденцій: злиття та поглинання страхових підприємств та формування транснаціональних страхових корпорацій, злиття страхового, банківського та фінансового капіталів в міжнародних масштабах, що веде до появи транснаціональних фінансових груп, утворення міжнародних страхових брокерів, поява нових форм управління страховими ризиками, комп'ютеризація споживачів страхових послуг, утворення Міжнародної асоціації страхового нагляду (IAIS).

В 2015 році обсяг світового страхового ринку по показнику світового збору страхових премій становив 4553 млрд дол. США. Необхідно відмітити, що на страхування життя прийшлося 2533,8 млрд дол. США, що становить 56%.

Найбільш розвинуті ринки страхування в світі наведені в таблиці 1. Лідерами за обсягами страхових премій в світі є США, Японія, Китай, Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Південна Корея, Канада, Тайвань.

Україна посідає 66 місце з показником страхових премій у розмірі 1339 млн дол. США., що становить 0,03% світового обсягу ринку.

По обсягу премій зібраних за страхування життя в першу п'ятірку країн входили: США (552,6 млрд дол. США), Японія (333,8 млрд дол. США)

Великобританія (215,5 млрд дол. США), Китай (210,7 млрд дол. США), Франція (150,1 млрд дол. США).

Таблиця 1 Найбільші розвинуті ринки страхування в світі у 2015 році

Країна	Обсяг страхових премій, млрд дол. США	Частка у світовому ринку страхування, %
США	1316,3	28,9
Японія	449,7	9,88
Китай	386,5	8,49
Великобританія	337,8	7,03
Франція	230,5	5,06
Германія	213,3	4,7
Італія	165,0	3,62
Південна Корея	153,6	3,37
Канада	114,9	2,52
Тайвань	96	2,11

Джерело: [3]

Важливим показником для визначення рівня розвитку страхового ринку постає показник страхової премії на душу населення.

Лідерами страхових премій на душу населення в 2015 році були: Кайманові острови (12,6 тис. дол. США), Швеція (7,4 тис. дол. США), Гонконг (6,27 тис. дол. США), Люксембург (5,4 тис. дол. США), Фінляндія (5,0 тис. дол. США). В Україні даний показник становить 96 дол. США. [3].

Починаючи з 70 років XX століття в стратегії європейських та американських страхових компаній спостерігається тенденція до інтернаціоналізації діяльності, що проявлялось в наявності представництва компанії за межами країни походження. Подальші тенденції розвитку ринку страхових послуг супроводжувалися появою та збільшенням кількості транснаціональних страхових компаній.

Присутність страхових компаній на іноземному ринку збільшує географічні масштаби та зосереджує ризики страхової діяльності. Всі ці фактори є потужним двигуном, що визначає динаміку розвитку сучасного світового, а відповідно й українського ринку страхових послуг.

Список використаних джерел:

1. Кизим Н.А. Концентрация и интеграция капитала / Кизим Н. А. - Харьков. : Бизнес-информ, 2000. – 140 с.
2. Голышева Е. Ю. Мировой рынок страхования в процессе глобализации экономики / Е. Ю. Голышева // Вестник Саратовского государственного социальноэкономического университета. – 2012. – № 1. – С. 113-117.
3. World insurance in 2015: steady growth amid regional disparities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tsb.org.tr/images/Documents/sigma_3_2016_en.pdf

Каур Аліса

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: старший викладач **Чмут А. В.**

Херсонський державний університет

ІННОВАЦІЇ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ, ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Туризм є дуже важливою ланкою у економіці кожної держави. Україна не є виключенням. Туризм є багатовекторною та мультигалузевою сферою і тому складною для запровадження радикальних інновацій. У структурі сфери послуг є галузі, інноваційність яких не викликає сумнівів, тому що вони мають власну базу досліджень і розробок і пропонують ринку нові високі технології. До такої сфери можна віднести інформаційно-комп'ютерні технології, які у наш час дають змогу активно розвивати бізнес, та на пряму співпрацювати новітнім технологіям та туристичній сфері, що у свою чергу приносить користь, як і бізнесменам, так і державі.

Розвитком інноваційних технологій, у туристичній сфері, займається безліч дослідників. Серед них можна виділити: Амоша О.І., Гарбера О.Є., Ізотова М.А., Малахова Н.Н., Новіков В.С., Романенко І.Ф., Федченко Л.А. На думку О.С. Гарбера, на сьогоднішній день саме туризм для України є важливим чинником соціально-економічного розвитку як у середині держави, так і в зовнішньоекономічній діяльності. Станом на 01.01.2015 р. у туристичній галузі функціонувало 7,4 тис. підприємств, в тому числі 3,3 тис. суб'єктів туристичної діяльності, 1,2 тис. готелів та місць проживання, 2,9 тис. санаторно-курортних закладів.

Проте, слід зазначити, що ситуація яка склалась в туристичному господарстві України практично неконкурентоспроможна на світовому ринку: слабка матеріально-технічна база, яка потребує реконструкції або нового будівництва привабливих для туристів об'єктів, низький рівень сервісу, відсутність необхідної індустрії розваг, екологічні проблеми [1]. В туристичній індустрії інноваційна діяльність розвивається по трьом основним напрямкам:

1. Впровадження інновацій, які пов'язані з розвитком підприємництва і туристичного бізнесу в системі та структурі управління, в тому числі реорганізацією, поглинанням конкуруючих суб'єктів на основі нової техніки та передових технологій, кадрової політики, раціональної економічної та фінансової діяльності;

2. Маркетингові інновації, які дозволяють задовольнити потреби цільових споживачів, або привабити нових клієнтів;

3. Періодичні інновації, які спрямовані на зміну споживчих якостей туристичного продукту, його позиціонування на ринку [3].

Пожвавлення розвитку туризму в Україні та подолання негативних тенденцій можливе шляхом впровадження нововведень. Активізація

використання інноваційного чинника призведе до створення конкурентоспроможної туристичної індустрії країни:

- нові напрями розвитку науки і техніки, поява нових технологій;
- економічна і політична ситуація в окремих регіонах світу і країнах;
- нововведення, які здійснюються міжнародними організаціями, правила економічних взаємовідносин, що встановлюються Всесвітньою торговельною організацією, нові форми співробітництва, впроваджувані Всесвітньої туристської організацією, рішення, прийняті міжнародними або регіональними туристичними організаціями, асоціаціями;
- державні закони, а також інші правові акти, що визначають економічні та політичні принципи функціонування туристичних підприємств, включаючи розроблення державної концепції розвитку туризму, прийняття нових нормативно-правових актів з соціально-економічних питань;
- зміна ситуації на ринках: поява нових туристичних напрямів, невідповідність пропонованих послуг потребам мандрівників, зміна структури попиту, появу нових вимог з боку споживачів до якості туристичного продукту;
- впровадження нововведень в діяльність виробничих галузей, тісно пов'язаних з туристичним бізнесом (транспортні компанії, готелі, оздоровчі заклади, засоби зв'язку та ін.);
- прагнення компаній зміцнити позиціонування на ринку чи боротьба за виживання;
- несподівані події, які не залежать від волі людей: екологічні та техногенні катастрофи, терористичні акти та інше [3 с. 143].

Отже, можна зробити висновок, що інновації мають великий вплив на туризм. Наприклад, у туристичному бізнесі активно використовуються можливості Інтернету, розвивається торгівля послугами в онлайн режимі. Це дає можливість надійно поширювати повну й докладну інформацію про свою діяльність, а також швидко й ефективно ухвалювати заявки клієнтів і робити бронювання необхідних послуг. Таким чином, інновації у сфері туризму спрямовані на створення нового або зміну існуючого продукту, на вдосконалювання транспортних, готельних і інших послуг, освоєння нових ринків, впровадження передових інформаційних і телекомунікаційних технологій і сучасних форм організаційно-управлінської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гарбера О. Є. Особливості інноваційних процесів в туристичній індустрії / О. Є. Гарбера // Тернопільський державний технічний університет, 2010. – 348 с.
2. Малахова Н. Н. Інновації в туризмі й сервісі / Н. Н. Малахова, Д. С. Ушаков – М.: ИКЦ «МАРТ», 2008. – 224 с.
3. Новіков В. С. Інновації в туризмі : моногр. / В. С. Новіков. – М. : ВЦ «Академія», 2007. – 208 с.

Солодка Дар'я Юріївна

здобувач вищої освіти

Сисоєнко Ірина Анатоліївнаканд. екон. наук, доцент кафедри
податкової та бюджетної політики*Херсонський національний технічний університет***ЗАСТОСУВАННЯ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИХ МЕТОДІВ ПРИ
ПРОГНОЗУВАННІ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ**

Основу формування бюджету незалежно від його місця у бюджетній системі України становить прогнозна оцінка обсягів доходів. Саме обсяг останніх визначає розмір бездефіцитного бюджету. Визначення обсягу бездефіцитного бюджету, який реально може бути виконаний, потребує того, щоб оцінка прогнозного значення доходів була максимально обґрунтованою та якомога точнішою. Тобто йдеться про використання економіко-математичних методів та моделей для розв'язання задач прогнозування [1].

Для того, щоб побудувати математичну модель для прогнозування обсягів податкових надходжень, докладно проаналізуємо часові ряди щорічних даних щодо обсягів основних бюджетоутворюючих податкових надходжень до Державного бюджету України у період з 2011 року по 2012 рік (табл. 1).

**Таблиця 1 Податкові надходження до Державного бюджету України,
млрд грн**

Показники	Роки				
	2011	2012	2013	2014	2015
Податок на прибуток підприємств	54,7	55,3	54,3	40,0	34,8
Податок на доходи фізичних осіб	6,1	7,0	7,6	12,6	45,1
Податок на додану вартість	130,1	138,8	128,3	139,0	178,5
Акцизний податок	33,0	37,2	35,3	45,1	63,1

Джерело: складено автором за даними [2]

Побудуємо економетричну модель множинної регресії, визначимо аналітичну форму зв'язку між податковими доходами Державного бюджету України та факторами впливу на них: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість. Крім того, встановимо ступінь щільності зв'язку між ознаками та рівень впливу кожної з них.

Загальна множинна кореляційно-регресійна модель для рівняння регресії з трьома факторами для прогнозування податкових надходжень до Державного бюджету України має наступний вигляд:

$$y = 15,6656 + 1,0380x_1 + 3,6584x_2 + 1,2724x_3 \quad (1)$$

Рівняння регресії показує, що при збільшенні податку на прибуток підприємств на 1% (при незмінному рівні питомої ваги податку на доходи фізичних осіб та податку на додану вартість) податкові надходження до Державного бюджету України збільшаться на 1,0380 млрд грн, при збільшенні податку на доходи фізичних осіб підприємств на 1% (при незмінному рівні

питомої ваги податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість) податкові надходження до Державного бюджету України збільшаться на 3,6584 млрд грн, а при збільшенні податку на додану вартість на 1% (при незмінному рівні питомої ваги податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств) податкові надходження до Державного бюджету України збільшаться на 1,2724 млрд грн

Для оцінки тісноти спільного впливу факторів на залежні змінні використовується коефіцієнт множинної кореляції, який нашому випадку складає 0,99, що означає, що між податковими надходженнями до Державного бюджету України та податком на прибуток підприємств, податком на доходи фізичних осіб та податком на додану вартість існує дуже сильний зв'язок, в межах даної моделі, а також, що 99% варіації податкових надходжень до Державного бюджету України пояснюється варіацією зазначених податків.

Аналогічно проведемо розрахунки за лінійною, логарифмічною, поліміальною, степеневою та експоненціальною рівняннями регресії. Також визначимо коефіцієнти кореляції для кожної моделі та прогнозні значення на 2016 рік. Результати зобразимо у табл. 2.

Таблиця 2 Кореляційно-регресійні моделі податкових надходжень до Державного бюджету України

Назва моделі	Рівняння моделі	Коефіцієнт кореляції	Прогнозні значення за моделлю на 2016 рік, млрд грн
Багатофакторна	$y = 15,6656 + 1,0380x_1 + 3,6584x_2 + 1,2724x_3$	0,99	280,15
Лінійна	$y = 180,91 + 22,77x$	0,59	355,81
Логарифмічна	$y = 186,91 + 65,071 \ln x$	0,78	315,28
Поліміальна	$y = 91,16 + 99,0997x - 12,821x^2$	0,86	249,65
Степенева	$y = 183,93x^{0,2995}$	0,77	325,47
Експоненціальна	$y = 179,32e^{0,104x}$	0,58	349,85

Отже, за допомогою наведених вище процедур кореляційно-регресійного аналізу можна здійснювати прогнозування зміни змодельованого процесу (явища) в результаті зміни одного чи більше його факторів.

Список використаних джерел:

1. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик. – К. : Атіка, 2002. – 368 с.
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

Радченко Інна
здобувач вищої освіти
Карлюка Д.О.

канд.екон.наук, доцент кафедри економіки і підприємництва
Херсонський національний технічний університет

ПРОГНОСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ (PREDICTIVE MODELING) ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ ПІДПРИЄМСТВА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

В останні роки, прагнучі до підвищення ефективності й прибутковості бізнесу, в роздрібній торгівлі все частіше стали користуватися засобами обробки цифрової інформації, відповідно у користувачів з'явився й побічний продукт цієї активності – гори зібраних даних. Усю інформація, яка виникла в процесі такої торгівельної діяльності можна класифікувати певним чином: залежно від джерела одержання її можна поділити на внутрішню (інформація про стан справ на підприємстві) й зовнішню (наприклад, інформація, що описує явища, що відбуваються за межами фірми, але, що мають до неї безпосереднє відношення).

Окремо інформацію можна класифікувати на фактичну й прогнозну. До фактичної інформації про стан торгівлі відноситься інформація, що характеризує факти які сталися; вона є точною. Прогнозна інформація є, розраховуваною або передбачуваною, тому її не можна вважати точною, вона може мати певну погрішність.

Одним із важливих умов культури торгівлі є постійна наявність та широкий вибір товарів у роздрібній торговельній мережі. Виконання цієї умови значною мірою досягається планомірним формуванням товарної політики та товарного асортименту магазину.

Асортиментна політика – система заходів, по визначенню переліку товарних груп, які мають найбільшу перевагу для успішної діяльності на ринку і які забезпечують економічну ефективність діяльності підприємства в цілому. Ця політика є центральним елементом комерційної стратегії підприємства на ринку.

Формування товарного асортименту – велика та відповідальна робота, від якої залежить задоволення споживчого попиту та результати торговельної діяльності. Управління асортиментом підприємства роздрібною торгівлі являє собою інтегровану систему управлінських заходів, що реалізуються в рамках системи маркетингового управління діяльністю торговельної організації. Управління асортиментом здійснюється в комплексі з керуванням ціною, розподілом і просуванням.

Підприємства роздрібною торгівлі сьогодні збирають докладну інформацію про кожну окрему закупівлю, використовуючи різноманітні картки лояльності з маркою магазину та автоматизовані системи контролю. Типові завдання, які можна виконувати за допомогою прогностичного моделювання (Predictive Modeling) у сфері роздрібною торгівлі:

- аналіз купівельного кошика (аналіз подібності) призначений для виявлення товарів, які покупці прагнуть купувати разом. Знання купівельного кошика необхідне для поліпшення реклами, вироблення стратегії створення запасів товарів і способів їх розкладки у торговельних залах;

- дослідження часових шаблонів допомагає торговельним підприємствам ухвалювати рішення щодо створення товарних запасів. Воно дає відповіді на питання: «Якщо сьогодні покупець придбав певний товар, то через який час він найімовірніше купить такий же новий?»;

- створення прогнозних моделей дає можливість торговельним підприємствам дізнаватися про характер потреб різних категорій клієнтів з визначеною поведінкою. Ці знання потрібні для розроблення точно спрямованих, економічних заходів щодо просування товарів[1].

Завдання створення ефективного асортименту продукції є проблемою прогностичного моделювання (Predictive Modeling) яка має декілька основних етапів.

Перший рівень: дані – база даних по клієнтах. Є дані про клієнта (вік, стать, професія, дохід) та його споживацькі переваги. На цьому рівні ми визначаємо тип завдання – це завдання класифікації.

На другому рівні визначаємо дії – прогностичне моделювання. За допомогою прогностичного моделювання ми з певною часткою впевненості можемо віднести новий об'єкт, у цьому випадку, – нового клієнта, до одному з відомих класів: постійний клієнт, або це, швидше за все, його разова покупка.

На третьому рівні ми можемо скористатися додатком для ухвалення рішення. У результаті придбання знань фірма може суттєво знизити видатки, наприклад, на рекламу, знаючи заздалегідь, яким із клієнтів впливає активно розсилати рекламні матеріали[2]. Для торговельного бізнесу інформація є вихідною складовою прийняття рішення.

На основі аналізу за допомогою прогностичного моделювання (Predictive Modeling) показників асортименту фірми ФОП «Зорін В.В.» зроблені наступні висновки: асортимент товару вузький, орієнтований на споживачів з низьким та середнім рівнями прибутку. На асортиментну політику значною мірою впливає місце розташування магазину. Зниження прибутку у 2014 році свідчить про неправильне формування асортименту товарів на підприємстві, проте у 2015 році Зорін В.В. врахував допущенні помилки, внаслідок чого були внесені зміни у асортимент магазину та підписані контракти з новими постачальниками.

Список використаних джерел:

1. Барсегян Ф. Методы и модели анализа данных OLAP и DataMining / А. А. Барсегян, М. С. Куприянов, В. В. Степаненко, Холод И. И. – СПб БХВ : Петербург, 2004. – 336 с.

2. Чубукова И. А. Data Mining: учебное пособие / И. А. Чубукова. - 2-е изд. испр. – М. : Интернет-Университет Информационных Технологий: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2008. – 382 с.

Романчик Марія Вікторівна

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук **Кабак О. О.**
Миколаївський національний аграрний університет

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПІДСИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Фінансова підсистема підприємства – це система, яка являє собою сукупність економічних відносин, що виникають у зв'язку з утворенням, розподілом і використанням коштів у процесі виробничо-господарської діяльності підприємств всіх форм власності [1].

Поняття інформаційного забезпечення будь-якого суб'єкта господарської діяльності в сучасних умовах набуває першорядного значення. Адекватне відображення в рамках корпоративних і розподілених інформаційних систем складних технологічних, виробничих та інших процесів - найважливіший елемент управління сучасним підприємством або установою. Інформаційне забезпечення в даному контексті покликане об'єктивно відображати інформацію, що характеризує стан керованого об'єкта на будь-який заданий момент часу і з будь-яким ступенем деталізації [2].

Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) фінансової підсистеми системи менеджменту інноваційних підприємств України являє собою неперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень по всім напрямкам фінансової діяльності підприємства.

Вона призначена забезпечувати необхідною інформацією не тільки управлінський персонал та власників самого підприємства, але й задовольняти інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів. Основними користувачами фінансової інформації є внутрішні і зовнішні користувачі. Зовнішні користувачі використовують лише ту частину інформації, яка характеризує результати фінансової діяльності підприємства і його фінансовий стан. Внутрішні користувачі крім вищезазначеної використовують значний обсяг інформації про фінансову діяльність підприємства, яка є комерційною таємницею [1].

Якщо брати до уваги технологічне забезпечення фінансової підсистеми, то інформаційне забезпечення в автоматизованих системах обробки економічної інформації прийнято поділяти на такі групи:

1. системи показників для деякої предметної області;
2. системи класифікації та кодування;
3. системи нормативно-довідкової документації;
4. системи документообігу і т.д. [3].

На інноваційних підприємствах України фінансова підсистема системи менеджменту потребує більш досконалих технічних засобів та технологічних процесів, для забезпечення підприємства та інших користувачів фінансової інформації даною інформацією. Процес удосконалення засобів обчислювальної і телекомунікаційної техніки та інформаційних технологій істотно видозмінив загальні підходи до класифікації інформаційного забезпечення. Наявність великої кількості персональної обчислювальної техніки, об'єднаної в локальні, корпоративні та глобальні обчислювальні мережі, привела до того, що сьогодні принципово змінилися підходи до проектування і використання інформаційного забезпечення як економічної, так і будь-якої іншої діяльності людини і сучасного суспільства.

Нова інформаційна інфраструктура, яка виникла завдяки застосуванню більш досконалих засобів і методів обробки даних, максимально наблизила користувача до різних джерел інформації, перетворивши багато рутинних процесів, пов'язаних з використанням традиційних інформаційних сховищ (бібліотеки, архіви і т.п.), у процес творчої взаємодії людини з різноманітними гіпермедійними базами даних [3].

У свою чергу зміни, що відбулися за останні роки в системах організації управління інноваційними господарствами, упровадження як основоположних принципів економічного та фінансового розвитку принципів ринкової економіки, значно впливають на розвиток і використання інформаційних технологій у нашій країні. На даний момент свого розвитку набула так звана концепція інтеграції інформаційних систем та інформаційних сховищ. Згідно з базовими принципами даної концепції подальший розвиток систем автоматизації різних сфер діяльності сучасного суспільства відбуватиметься шляхом злиття розрізнених процедур, що автоматизують ті чи інші процеси в єдині концептуально пов'язані, інтегровані системи завдань, які будуть функціонувати на основі єдиного інформаційного поля і за єдиними уніфікованими правилами та алгоритмами інформаційної взаємодії [2].

Тому, виходячи з вищесказаного, інноваційні підприємства України потребують максимального використання вже на стадії проектування подібної інформаційної системи, в тому числі методів математичного моделювання складних динамічних систем з метою мінімізації можливих помилок, які, у свою чергу, здатні істотно вплинути на загальний рівень інформаційного забезпечення системи і, як наслідок, на всю систему загалом.

Список використаних джерел:

1. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент / Г. О. Крамаренко. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 129 с.
2. Мартиненко В. П. Фінансовий менеджмент / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш. – Львів «Магнолія 2006», 2014. – 344с.
3. Царенко О. М. Економіка розвитку / О. М. Царенко, І. В. Сало. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2012. – 237 с.

Бурковська Анна

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: д-р екон. наук, професор **Котикова О. І.**

Миколаївський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток технологій часто спричиняє циклічні коливання економічної активності суб'єктів господарювання. Разом із тим технологічні інновації стали основою підвищення конкурентоспроможності виробництва та поглиблення інтеграції як окремих підприємств, так і національних економік. Оскільки ключовим чинником конкурентоспроможності, як прийнято вважати, є підвищення загальної продуктивності, розвиток інноваційних технологій, що сприяють зменшенню ресурсомісткості виробництва продукції та покращенню її якісних характеристик, є надзвичайно актуальним.

Важливою умовою зростання ефективності виробництва і підвищення конкурентоспроможності підприємств є активізація інноваційної діяльності. Інноваційна активність, спрямована на розвиток конкурентних переваг, може існувати за умов постійного оновлення виробництва і технологій, виготовлення високоякісної продукції. Міжнародна практика свідчить, що продукція країн, частина інноваційної продукції яких у структурі ВВП складає менше 20%, втрачає конкурентоспроможність. Слід зазначити, що серед країн Європейського Союзу мінімальні показники інноваційної активності мають Португалія (6%) і Греція (29%), проте навіть ці показники вищі, ніж в Україні. На світовому ринку високих технологій частина продукції США досягає 32%, Німеччини - 18%, вітчизняна продукція займає менше одного відсотка. Таке положення багато в чому пояснюється слабкою державною підтримкою інноваційної діяльності підприємств, оскільки фінансування інноваційної діяльності відбувається переважно за рахунок власних коштів підприємств (72,9%), і кредитів (10,7%), що істотно звужує масштаби інвестування [1, с. 40].

На рівень підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємства найважливіший вплив мають наступні фактори:

- науково-технічний рівень і ступінь удосконалювання технології виробництва;
- використання новітніх винаходів і відкриттів;
- упровадження сучасних засобів автоматизації виробництва [2, с. 140].

Інноваційний процес в сільському господарстві має свої характерні риси, які пов'язані з особливостями сільськогосподарського виробництва. Управління інноваційною діяльністю в АПК повинно охоплювати блок управління (управління агропромисловим виробництвом, науково-технічним прогресом та інноваційним процесом), інформаційно-консультаційну діяльність та освоєння інновацій на сільськогосподарських підприємствах. Такий підхід забезпечить

прискорення науково-технічного прогресу та інноваційної діяльності в галузі і сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності. З огляду на потужний потенціал аграрної науки і наявність результатів наукових досліджень, що відповідають світовому рівню, основна проблема, яку при цьому слід вирішити, – налагодити ефективний трансфер (впровадження у виробництво) інновацій за ринковими схемами [3, с. 11].

Слід підкреслити, що стосовно до різних галузей та сфер економіки сутність інноваційного розвитку не має принципових відмінностей. Однак в агропромисловому комплексі та його основній галузі - сільському господарстві характер і основні напрями даного процесу суттєво відрізняються. В зв'язку з цим можна виділити основні особливості формування та розвитку інноваційного процесу в агропромисловому виробництві:

- великий та різноманітний асортимент сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, суттєва відмінність в технологіях виробництва різних видів продукції рослинництва та тваринництва;
- різний ступінь диференціації працівників галузі за рівням освіти та соціальним статусом;
- великий розрив у часі між створенням нових розробок та їх масовим освоєнням (особливо нових сортів сільськогосподарських культур та порід тварин), який передбачає додатковий період випробовувань і репродукції;
- відсутність чітко відпрацьованого механізму передачі досягнень науки господарюючим суб'єктам і, як наслідок, суттєве відставання сільського господарства в освоєнні інновацій [2, с. 141].

Отже, підвищення конкурентоспроможності дозволяє підприємству мати запас достатньо розвинутих конкурентних переваг, що забезпечують його функціонування за умов несприятливих змін зовнішнього економічного середовища.

Список використаних джерел:

1. Денисенко М. П. Проблеми підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств України / М. П. Денисенко, Т. Є. Воронкова, Т. М. Янковець // Науково-технічна інформація. – 2015. – № 1. – С. 37-46.
2. Кузнецова Ю. А. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності сільського господарства України / Ю. А. Кузнецова // Вісник СНАУ. – 2011. – №6/2. – С. 138-141.
3. Мельник Ю.Ф. Агропромислове виробництво України: уроки 2008 року і шляхи забезпечення інноваційного розвитку / Ю.Ф. Мельник, П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 3-15.

Спіцина В. В.

здобувач вищої освіти

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування **Баришевська І.В.**

Миколаївський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТА ВИТРАТИ НА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

На сучасному етапі розвитку сільського господарства в Україні важливим постає питання конкурентоспроможності підприємств. Щоб забезпечити конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, необхідно збільшувати урожайність культур рослинництва і одночасно з цим – зменшувати собівартість виробництва продукції.

Вирішення даної проблеми потребує впровадження інноваційних технологій, що сприятимуть економії різних видів ресурсів, продуктивності праці, а головне – зниженню витрат та собівартості продукції. Також проблемою є відсутність фінансового механізму інноваційної діяльності. Основним джерелом фінансування витрат на інновації є власні кошти підприємств. На жаль, через значні витрати на цей процес, підприємства України здебільшого не мають змоги введення інновацій.

Дослідження різних аспектів інноваційних процесів в аграрній сфері здійснені провідними вітчизняними вченими, такими як Висоцька Ю.В., Кіпіоро І.М., Крачок Л.І., Ніколаєвська В.В., Чайка Т.О., Янченко З.Б. та інші.

Не зважаючи на те, що дана тема є різноплановою у наукових працях, залишаються деякі питання, які не висвітлені в повному обсязі та мають бути розглянуті. Передусім це стосується потреби у проведенні теоретичних і практичних досліджень, що спрямовані на ефективність використання інноваційних технологій сільськогосподарськими підприємствами у рослинництві та витрат на їх впровадження.

Нинішній стан аграрної галузі обумовлюється глобальним впливом технологічної модернізації, яка не завжди є доцільною і не відповідає дійсним потребам та можливостям сільськогосподарських виробників. Тому, Україна у прагненні дотримуватися загальносвітових принципів агроінноваційного розвитку, має враховувати особливості вітчизняного сільськогосподарського виробництва та необхідність забезпечення національних інтересів [1].

Аграрна інновація (агроінновація) – це різновид інновації, що реалізується в аграрному секторі економіки з метою підвищення ефективності його діяльності та забезпечення стабільного розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва. Безперечно, сьогодні інноваційна діяльність аграрних підприємств в Україні не у найкращому стані. Багато експертів вважають, що головною причиною гальмування інноваційного розвитку є брак фінансових ресурсів.

Насправді існує низка інших не менш важливих причин, таких як спад платоспроможного попиту на вітчизняну продукцію з боку держави та підприємницького сектора. Непривабливість вітчизняних підприємств для іноземних інвесторів через невміння держави фінансово грамотно спрямувати грошові потоки та інші економічні та політико-правові проблеми [4].

Разом із тим, актуальною залишається потреба у розробці сучасних механізмів, спроможних вирішити проблему інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства.

Формування структури таких механізмів повинно гарантувати системність залучення інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток сільського господарства [2].

На сьогодні господарства півдня України не укомплектовані сучасною сільськогосподарською технікою. Так, господарства з площею зернових сільськогосподарських культур більше 1000 га забезпечені технікою на 60%, механізовані роботи виконуються застарілою та зношеною технікою, яка призводить до втрат врожаю і прибутковості. Фінансовий стан більшості з них не дозволяє придбати нову сучасну техніку, яка є більш ефективною та ресурсозберігаючою [3].

Інноваційна діяльність на етапі впровадження гальмується незадовільним матеріальним станом сільськогосподарських підприємств і недостатньою інформованістю їх щодо новітніх вітчизняних розробок. Проте є результати, які свідчать про активне впровадження у виробництві окремих інновацій, зокрема, нових сортів сільськогосподарських культур.

Складний фінансовий стан більшості сільськогосподарських підприємств за останні роки призвів до максимального спрощення технологій, відмови від ряду необхідних технологічних операцій.

Витрати на інновації забезпечують суттєву віддачу в господарствах з ефективною організацією виробництва і сприятливою психологічною атмосферою прийняття новацій.

Основний напрям, що відіграє в інноваціях вирішальну роль – це мінімізація витрат на виготовлення і реалізацію одиниці продукції (послуги). Зниження цих витрат можливе тільки двома шляхами: або за рахунок мобілізації резервів технології, що вже використовується, або за рахунок освоєння нового технологічного ланцюга або нових елементів в старому ланцюгу. При цьому мається на увазі, що освоєння нової техніки, технології, як і нових методів організації та управління виробництвом і збутом продукції, визначається ефективністю інноваційної діяльності, реалізованої підприємством.

Істотне покращення справ у галузі рослинництва можливе лише за достатнього рівня державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції та вдосконалення організаційно-економічних механізмів стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. Технологічні напрями, насамперед, передбачають використання ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур, що забезпечує зниження

собівартості виробленої продукції, а також підвищення її конкурентоспроможності як на вітчизняному, так і на світовому ринку.

Цей напрям містить і освоєння технологій точного землеробства, що забезпечує ефективність догляду за посівами та вагоме зниження витрат. Технічні чинники, насамперед, визначають механізацію та автоматизацію процесу вирощування продукції рослинництва, використання сучасної техніки, що є основою підвищення якості виробництва та його результативності.

Пріоритетними є напрями інноваційного розвитку галузі рослинництва у сільськогосподарських підприємствах, які можуть у відносно короткі терміни підвищити обсяги виробництва та якість продукції, а також сприяти одночасному зниженню витрат та росту прибутку від реалізації виробленої продукції, забезпечити швидку окупність інвестиційних коштів у розробку та освоєння інновацій [5].

Введення інновацій у виробничий процес, створення нових відмінних продуктів та пошук методів покращення їхньої якості основна мета кожного підприємства.

Отже, реалізація інноваційної діяльності в аграрній сфері повинна радикально прискорити науково-технічний прогрес і на цій основі – сприяти зниженню витрат на одиниці сільськогосподарської продукції і продовольства та підвищити конкурентоспроможність аграрних товаровиробників на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список використаних джерел:

1. Крачок Л. І. Новітні технології у сільському господарстві: проблеми і перспективи впровадження / Л. І. Крачок // Сталий розвиток економіки. – 2013. – №3(20). – с. 224-231 .
2. Янченко З. Б. Інноваційна діяльність у сільському господарстві та її інвестиційне забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/1987/1/Nauk_chut_2014_3_131-148.pdf
3. Висоцька Ю. В. Використання інноваційних технологій в рослинництві / Ю. В. Висоцька, Т. О. Чайка // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. – 2013. – №2(79). – С. 55-60.
4. Кіпіоро І. М. Проблеми та перспективи інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств / І. М. Кіпіоро // Економіка аграрного сектора та управління національним господарством. – 2014. – №I(53). – с. 120-126.
5. Ніколаєвська В. В. Основні напрями та перспективи інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer33/264.pdf>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ФІНАНСОВА ТА СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Матеріали

III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
студентів і аспірантів, м. Миколаїв, 22 жовтня 2016 р.

Технічний редактор:

А. С. Полторак

Комп'ютерна верстка:

А. С. Полторак

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк. 7,4

Тираж 100 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.